

310745 వ్రతి దినము వ్రకటింవబడును

Vol. 10.

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ నవంబరు నెల 17-వ తేది శనివారము
నంపుటము ౧౦

No. 191

సంచిక ౧౯౦

అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము వుండకు

ఘనమయినమందు

చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 వ్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధినిజుకొన్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు సిద్ధాంతము. అమృతాంజనము అమృతకల్పమనిగల మాయమందుగాదు నకలుమందులవలన గొర్రెముగలుగును. కంచభాషచీటిని చూచికోనిన మోసముగలుగుదుఅమృతాంజనము జగత్ప్రఖ్యాతివలన జేశమునందంతటను వెలసినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు శెట్టివీధి, మదరాసు.

శ్రీయుత పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు పంతులుగారి గ్రంథరాజములు

ఉపమానోపమేయంబులతో నిండి సరసవిత్వతైలిం గలిగి మృదుమధురతైలిలో నవరసములు చిప్పిలునట్లు వ్రాయు గ్రంథ కర్తలలో నగ్రగణ్యులన దగు శ్రీయుత పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు పంతులుగారి గ్రంథాంశమునకు చిరజరిచితులే. వీరిగ్రంథము లొక్కమారు చదివినవారు తిరిగి చదువ కుతూహలపడుదురు. స్వభావోక్తుల కాలవాలంబులై, రసభావప్రదర్శకము లగు భాగములతో నిండినవై కఠనార్థమైన యర్థగంభీరమైన రచనాచమత్కృతి గలిగి వీరి నాటకములు విరాజిల్లుచుండును.

సాక్షి

ఇది యొక యపూర్వమైన గ్రంథరాజము. కథగాదు. కల్పనముగాదు. ప్రబంధ మంతకన్నగాదు. పురాణేతిహాససంబంధ మసలే గాదు. విచిత్రమగు గ్రంథము. చదువుచు! చదివి యానందించుచు!! తెలుగుభాషలో యిదివరకెన్న డిట్టిగ్రంథము చూచి యెటుగము. జంఘాలశాస్త్రీ, కాలాచార్యులు, బొట్టమూసెట్టి, వాణీదాసుడు, సాక్షి అను విరుగురుసాము. ఈ సాముచే చర్చింపబడు విషయములు బహుచమత్కారముగ నుండును. మొదటినుండి చివరివరకును కడుపు చెక్కలగునట్లు నవ్వు వచ్చుచుండును. ప్రయాణములు చేయునపుడు—ఏమియు దోచకుండునపుడు—అనేకవిషయములు దెలిసికొనగోరునపుడు—బాలురకు, యువకులకు, వృద్ధులకు స్త్రీలకు చదువుట కింపగుగ్రంథ మింతకన్న తెలుగులోలేదు. ఒకమారు చదివినవా రీగ్రంథమును వడలరు. మనోహరమును ప్రాణగంభీరము నగు తైలి కుదుర్చుకొనుటకు విద్యార్థుల కింకకన్న నుపయోగకరమగు గ్రంథము లేదు. జంఘాలశాస్త్రీ యువన్యాసధోరణి, కాలాచార్యుల రచనానైపుణి, వాణీదాసు బంధుర ప్రబంధరచనాసక్తి, సాక్షివిషయ నివేదనావైఖరి, అభిప్రాయసమంజసత చతురగ్రహిణి. ప్రతియాధుడు, ప్రతి అక్షరాస్యుడును యీ గ్రంథము చదువదగినది. ఒకయెక సంభాషణచాతుర్యము—ఇంకొకయెక పాత్రవిలసనవైఖరి—మరియొకయెడ అపూర్వనా గాంభీర్యము—చతురతల కెంతయో సంతస మొసగును.

మొదటిభాగము 2-0-0 రెండవభాగము 2-0-0 మూడవభాగము (మొదలైన అట్టజైండు) 1-8-0 మూడవ భాగము నాలుగవభాగము 1-12-0.

నాటకములు!

నవీనములు!!

నవరసభరితములు!!!

రామాయణ నాటకములు

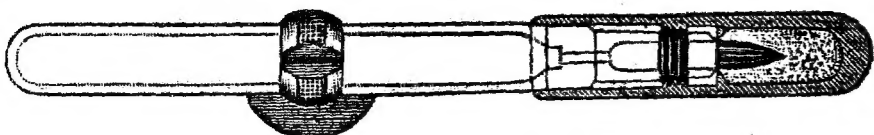
1. కళ్యాణరాఘవము 0-8-0
2. పాదుకాపట్టాభిషేకం 0-4-0
3. వనవాసరాఘవం 0-12-0
4. విజయరాఘవం 1-0-0
5. రాధాకృష్ణ భక్తికీరస పూరితములు 0-10-0

6. విప్రహరాయణ శృంగార రసభూమిప్రములు 0-12-0
7. నర్మదాపురుషత్సయం 0-12-0
8. కోకిల 0-12-0
9. సరస్వతి 1-0-0
10. కంఠాభరణము 1-0-0

11. వృద్ధవివాహము 0-8-0
12. హృదయవల్లరి (ప్రహసనములు) 0-12-0
13. సారంగధర 0-8-0
14. ప్రచండచాణక్యము 1-0-0
15. బుద్ధబోధసుధ 1-0-0
16. ప్రకీర్ణోపన్యాసములు 1-4-0
17. పూర్ణిమ (కష్టాంతము) 1-0-0

కాటలాగు కోరువానికి పంపబడును.

వలయువారు:—పానుగంటి రాజారావు, పితాపురం (గోదావరిజిల్లా) అని వ్రాయవలెను.

పాకా టెన్ పెన్ ప్రపంచమునందు, నూతనభక్తి అని చెప్పవచ్చు ఈ "ఆగేట్" కలము, అమెరికా ఆస్ట్రేలియా, మొదలగు ఖండములలో విరివిగా వ్యాపించియున్నది. ఇప్పుడేప్పుడు మన హిందూనేతమునందు కూడ మిక్కిలిముగా జనాదరణను మొందుచున్నది.

సాధరణమయిన "ఆగేట్" కలము

మామూలుగా ఉపయోగింపబడు ఉత్కృష్టానికి బదులు "ఆగేట్" గాజుపాక నుపయోగించుట యధుత్తమగు నూతన విధానము. ఒకతూరి సిరాలో ముంచియెడల అయిదు నిమిషములవరకు చక్కగా వ్రాయును.

మైలాపూరు

విక్టోరియా డిపో,

మదరాసు.

బంగారు, వెండినగలును, సాత్రలును, కోరువారు

తప్పక చదివించుడు! చాలముఖ్యము!! జరూరు!!

మా స్నేహితులు, మాతో లావాదేవి 10 సంవత్సరములనుండి చేయుచున్నవారికి అతిమౌళ్యవేతముల దున్న వారికి బంగారు, వెండినగలు, ఇతర సామానులు. రాళ్లనగలు, బహుమతి పతకములు విభవిధ గిన్నెలు ఇనాము కప్పులు మొదలగునవి ఎన్ని మోస్తరు బున్నవో అన్నిటిని పూర్తిగా 92 శతములతో 172 ప్రక్కలుకలిగిన క్యాటలాగు వారి కోరిక మేరకు 1/8 డబుల్ క్రాను ప్రైజులో ముద్రింపబడినది. ఇట్టిది ప్రభావలో (అంధ్ర, కవిదే, ఆంగ్లభాషలలో) ఇన్ని పతములను చేర్చి భారతదేశమందు ముద్రింపబడలేదనియే చెప్పవచ్చును. దూరదేశములందున్న వారికి యిదిమిక్కిలి ఉపయోగము. వారుపుట, పతము, నగ నెంబరులను తెలిపిన కావలసిన నగలు వారికి సకాలమునవారు రుండుచోటికి చేరును. క్యాటలాగు 1-3 పట్టుబడి ధర 1-6-0 లయినను 1-0-0 యకే ఇవ్వబడును. కావలసినవారు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయవలెను.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి, నగలువర్తకులు.

25, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

ది మద్రాసు ఆయుర్వేదిక్ ఫర్మసి, (లిమిటెడ్)

మద్రాసు, మాంటురోడ్డు నందును మెసర్స్ టాకర్ అండు నన్నవారి భవనమునకు ప్రక్కనయుండు నెం 2/4 య భవన మందు మాట్రాంచి ఏర్పాటు చేయబడినదియు, మా మానేజింగు డైరెక్టరును, ప్రధాన వైద్యులు నగు ఆయుర్వేదవర్తకులందరి డాక్టరు ఎన్. వి. శ్రీరామచార్యులు, పి. హెచ్. డి. ఎస్. సి. గారు, క్రితము, ఆదివారము, నెలపుదినులందు కూడ, ఈ దిగువ తెలుపబడిన కాలములందు కోగలను చరీక్షించి, వారి సహా సంసంగదరు. అని మేము ఇందుమాటముగా ఎల్లరచన తెలియజేయుచున్నాము.

ప్రాంతిఆఫీసు,	} ఉదయము 7 గంటలనుండి 10 గంటల వరకు
2/4 మాంటురోడ్డు, మద్రాసు,	
హెడ్ ఆఫీసు	
44 గోవిందస్వామిక పీఠి, వార్డి బౌను, మద్రాసు.	
	} సాయంత్రము 4 గంటలనుండి రాత్రి 7 గంటలవరకు.
	} పగలు 10-30 గంటలనుండి,
	} సాయంత్రము 8-30 గంటలవరకు.

శ్రీరామ రాజ భూషణ ప్రణీతంబైన

వసుచరిత్రము

టీకాతాత్పర్య వ్యాఖ్యాన సహితము

వల రూ. 4.0-0 కాలికొబైండు, గిట్టుపేరు.

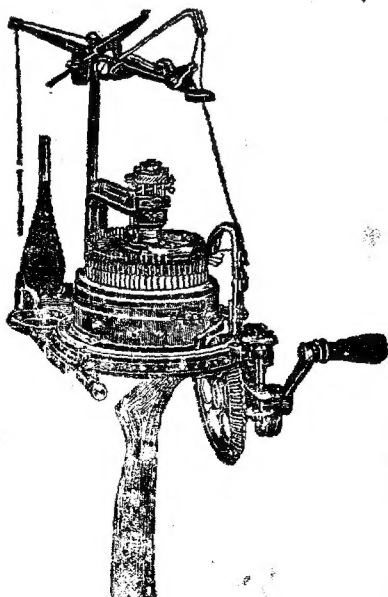
ఆర్. వేంకటేశ్వరు లక్ష్మ కంపెనీ, అనంద ముద్రణాలయము లోన్ స్క్వేర్ మద్రాస్.

క్రొత్త హారిసన్ "సన్"

గుండ్రమైన నిట్టింగు మెషిను

522

గృహము, న్య దేశి, కర్మాకారము మొదలగు పనుల కుపయోగించవచ్చును.

శ్రేష్ఠమైన రకము, ధరసరసము, చాలకాలము వరకు బాగుగా పనిచేయును

మేజోళ్లు చిన్నవి, పెద్దవి, బనీయనులు, మొదలగు వాటిని అల్లును, ఆంగ్లసామ్రాజ్యముందు అంతటను వాడబడుచున్నవి

ఇంగ్లాండులో నున్న ది హారిసన్ పేటెంటు నిట్టింగు మెషిను కంపెనీ, (లిమిటెడ్) వారిచే తయారు చేయబడినవి.

వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను:—

For Particulars apply to:
W. H. Brady & Co., Ltd.
MADRAS

Telegrams: "BRAD."

యూనిక్ అస్యురెన్సుకంపెనీ, లిమిటెడ్.

హెడ్ ఆఫీసు:-243 లాల్ బజారుపీఠి, కలకత్తా.

ఉత్తర మద్రాసు, రాజధానికి ప్రాంతిఆఫీసు:—మల్టీటెన్షను దక్షిణమద్రాసు రాజధానికి, 20, నుంబరాబాద్ కెట్టెపీఠి.

బా టిఫ్ఫెక్, మద్రాసు.

స్వార్థత్యాగముగల బోధులతో దైర్ఘ్యమున నిర్వహించబడి ఎవ్వరలాభములను బొందుచున్న హిందూదేశీయ భీమాకంపెనీ యిది యొక్కటియే. ఇతర భీమాకంపెనీలకంటె మిక్కిలిత్వరగా ఆయాచోట్లనుండు దైర్ఘ్యమున భీమామొత్తము సకాలమున చెల్లింపబడును. ఇందుకు ప్రయోజనమునైన తేల్చు అనేకములు నిదర్శనముగలవు. అందులో ఈక్రింది ఒకటి. మరియు, ఈ కంపెనీ వాయిదా మొత్తము ఇతరకంపెనీల వాయిదా మొత్తములకన్న కమ్మనగనుండును.

మ.రా.శ్రీ కోపల్లె మానుమంతరావు పంతులుగారు యమ్. ఏ. బి. యల్. ప్రిన్సిపాల్,

ఆంధ్రబాతీయ కళాశాల, బందరు.

మహారాజశ్రీ యూనిక్ భీమాకంపెనీవారికి,

2 తిరి లాల్ బజారుపీఠి, కలకత్తా

అయ్యో, మా కోమారుడు కోపల్లె మానుమంతరావు, యూనిక్ ఇండియా యాస్సెటెడ్ ఇండియా, ఇక్వటబుల్, నేషనల్, భీమాకంపెనీలలో తన ప్రాణమును భీమా చేయించి మరణించెను. యూనిక్ భీమాకంపెనీవారు, యితరకంపెనీవారును తమతమ భీమామొత్తముల నియ్యకత్తూర్యమే తా మిచ్చిన 82 పట్టాదాఖలా భీమా మొత్తము రు. 2000-0-0 యిచ్చియున్నారు. దీనినిబట్టి ఈకంపెనీవారు పట్టాదారు మరణాంతరము భీమాసమ్మతము (కల్తే కం క్రెడిట్) అట్టవచ్చు కాలములోనే హక్కుదారుల కిచ్చుచున్నట్లు కనుపించుచున్నది. ఇందుచేతనే యీకంపెనీ ప్రభాభిమానము పూర్తిగా బడసి యున్నది. గాడేశ్వరులందరు ఈ కంపెనీలోనే భీమాచేయించవలెనని కోరుచున్నాను.

ఇట్లు కృతజ్ఞుడు

కోపల్లె కృష్ణరావు

(రైల్వే దివాన్, చల్లపల్లి యస్సెటెడ్.)

మహారాజశ్రీ యూనిక్ భీమాకంపెనీవారికి

అయ్యో, నాభర్తగారు తాడేపల్లి వెంకట్రామయ్యగారి తాలూకు భీమామొత్తం రు 8000 లు మిలాలలో దైర్ఘ్యంగా రు భోగరాజుపట్టాభిసేతారామయ్యపంతులు పి.ఎ.ఎం.సి. సి. యమ్. గారిద్వారా క్లెయిమ్ నిమిత్తం నిలువచేయబడిన మొత్తముతోనుండి కలకత్తా ప్రధాన కార్యస్థానము చెట్ల అంజలే నను ఆధ్వర్యములేతండా పాలసీలు అందిన వారంకోజుల లోతులనే యిప్పించివారుగనుక వందపూర్వముగా ప్రసించిరి. తాడేపల్లి పిచ్చయ్య, వరపు కామేశ్వరయ్య.

పి. పిచ్చయ్య (సాక్షి)

మద్రాసు కట్టణమందును, ఆంధ్రదేశమునందటను ఏజెంట్లు కావలెను. భీమాచేయుండుకొనుటకు యిష్టముగలవారు, ఏజెంట్లుగా నుండవలసినవారు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

డాక్టర్ బి. పట్టాభిసేతారామయ్య పంతులుగారు బి. యె. ఎం. బి. సి. యమ్. లోకల్ డైరెక్టర్, మచిలీపట్నము.

ఎమ్. విరల్ రావు నాయుడుగారు

దక్షిణహిందూదేశమునకు కార్యదర్శి, గంటూరు.

నవల కాదు! నాటకము కాదు!!

క. పక్కలకు వ్రాసి క క } న మోహము { కరణ విభుకర్ణు బయలు వ్రాసి క లా పంపిన } 1.4.0 వి. పి. గా ఇట్టె చదివి అట్టెచించివేయునది కాదు. ప్రపంచమును, చుండులేని వైద్యుడు, చెవిలేనినికి, కన్న లేనిమాపు, మనసులోని మర్మము నేర్పడి విద్య. 97

మహర్షి బ్రహ్మవిజ్ఞానమును నీర్మలము గురువులేనే అధ్యయించుటకు వీలుగ నిర్ణయమును ధారాళమున, మర్మరహితమున తెలుగున వ్రాయబడినది. పెంపునే అర్థమును కంపువారికి మాత్రము ప్రతులు అందును. రూ 2.0-0 వి. పి. చార్జీ 0.4-0

చిహ్నము: ప్రాణసర్ సేఖర్, మెస్సేజర్, ఏలూరు.

ఫల మధికము !!!

అర్హులారా దయచేసి గమనించి మాఖ్యమాగా చదివి తమమిత్రులకు తెలుపుడు.

భారతీయ తరణామృత అభీను దీపో, శామిడి, మద్రాసు, హంబయి అన్నిచోట్ల మా జేష
ములు అగ్ను బడను. కోగులకు నికోగులకు చాలా చుంతిగము నిచ్చును. అనుభవసారమైఃది.
సమృతముగా పుచ్చేయును. గుణమాతీనియెడల సొమ్ము వాపను ఇగ్నబడును. అనేకజనులు మా జేష
ధములను నేపించి ఆసాదభుక్తులై యోగ్యతావత్రికలను పుచ్చియున్నారు. ఎక్కువ్రవాడు నేలే ఒక
తూరి తెప్పించి వాడిన నిజము విశేష తెలియును.

తరువాత లేహ్యము (శ్రేష్ఠమైనది:— అంబర దిక్పథినికంటె శ్రేష్ఠమైన మూలికలు పోయి అతిపరిశుభ్రముగా తయారుచేయబడినవి. వరిమళ మువాసన గలవి.

యందును. రక్తమును కృత్రిమముగా. ఎల్లవాడులకు బలము నిచ్చును. అల్పకాలముందు కలిగిన వృద్ధత్వగుణములను బోగొట్టును. ధాతుకృత్రిమమును. మేహకారకములు, ఉష్ణవ్యాధులు, వాతవైశ్యాధి రోగములు ముదాగ్ని అగ్రాహు, అరచేతులు, మంటలు, గ్రహణి, అతిసారము, మూలవ్యాధి, అతిమూత్రము, కుక్షివృద్ధులు, మూత్రకృచ్ఛ, పురుగు, చలిది, సవాయి, క నేరియా మొదలగు సెగరోగములు, అన్నివిధ మేహవ్యాధులు, దూద, జల మొదలైన చర్మ వ్యాధులను నివారించును. వై వ్యాధిగ్రస్తులకు ఇకొక కృత్రిమ పంచక బేషమధములలో నవసరము లేకనే మూత్రదాహ్యుర తేన్యములను వారంకోపాలకే గుణించును. వ్యాధులు లేనట్టి వారు కనక ఉపయోగించినయెడల దృఢవృద్ధి కలిగియుండుదురు. శ్రీ. పురుషులు ఆహారవృద్ధులు కనక నేమించవచ్చును. 20 రు.ములు కల దల్లి 1 కి రు 3-0-0. పోషులుగ్నము వరు.

చంద్ర కాంత లేహ్యము (సుఖవిరేచన కారి):—ఇంద్రుని అష్ట వాయువులు అగ్ని మాంధ్యము, అజీర్ణత, అన్నవారము, మలబద్ధము, హేమకూటము, గుల్మ

పావురములు, కడుపులోమంటలు, చిక్కునొప్పులు, వాడైతెల్లాదిని గుర్రములు, కిక్కినములు, దగ్గులు, క్షుయికానవ్యాసాది జంతువులు, నివృత్తినించును. శ్రీమయొక్క గ్రాహక రోగములు ఋతుకుల, ఆకాలబహిష్టు, అంటు వరిగా గాకపోవుట, తునురురోగము, మూత్రమంటలు మొదలగు మర్మవ్యాధులు, నూరికావాయాపు, క్షీర్మనొప్పులుఇత్యాది రోగములు నివారించును. 10 తులములు గల డబ్బి 1 కి రు 1.0-0. పోను ఖర్చుచేరు.

శాంతసుధారస లేహ్యము:— విద్యార్థుల విస్తారముగా చదువువారికల్ల అతివాదములై, మందపు
 సిఁఠి, కంఠి అవలంబించినాడక యందునుబట్టిగాక బలహీనులుగా

సంపూర్ణ ఈ లాటివాన్యధులను ఇది వివారిం శరీరమునకు, దృఢకక్షి, మెదడును చల్లదనము కంటికి వేడెన్ను నియ్యుచు జ్ఞానకక్షిని పోచ్చియును. ఇదియు మేనాకారము సందిహతయు కాదుచేతులలో నలుపులు నిమ్మలెందును. కృషింపిన వేదములకాకిని, బలహీనులగు బాహుధనుక దృఢకక్షిని కలంకజేసి కాంతసృష్టారమును గలిగించెను. రక్తగ్రహాది, రక్తకమనము, చీము నెత్తున భేదము నురి విడచును. లో పలనే నిర్మలించును. కేలము అమృతసారమైతి. 20 రులయుగల దన్నీ 1-కి రు1- 0-0. పోట్టుభూముల వేరు.

అమ్మతాతానన సుగంధమూర్తము:—యీహృదయ కాఫీ బీ, వామకగలవారికి చాలామందిరి.
అమ్మతాతము అగ్నిహృదయము, ఉష్ణ వాతైష్ఠ్యములు

హరివి జ్యోతి క్షేత్రమునను. ర క్రమము తు భవతి తనద్యువ సత్సాహను నివృత్తు. శ్రీ పురుషు లాదిగా నేవింపరవ్వును. ముఖ్య
ముగా కాశ్యపములబ్బవారు శిష్టియికిని జల. ముఖవరుని కొలెము ట్టి, కాశ్య వలెనే వాడరిగియుండును. 10 కుల
ముఖ్యుల డబ్బి 1-కి ర 0-10-0. పోనుభవ్య వేరు.

అవసరజీవన:—ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నారి. అందరూ ఆలోచనముగా నడుపలేకనది, యీశ్రేయము 1 చుక్కన తాంబూల పొత్తిచ్చే సేపందిన ప్రపంచమునానన కలిగి ముందును ముఖమునందలి దొంగింపును నారించును.

అజీత, కడుపునొప్పి, ఉబ్బింపు, అమలము నారకము అన్నమాండ్లము వారించును. మలేయా న్యూమెయూ ఇన్
పుటుంజా మొదలగు శీతప్రవాహితైత్యాది రోగముల క్షేర రోగముయొక్క లక్షణము వాంతి క్రాంతి కలరా ముడిబాద్యము న
వ్యక్తమివారించును. శ్రీలంకకును మొదలగు గడుపురోగము, కడుపునొప్పి, విజ్వము, చిన్న చంటిబిడ్డల కడుపునొప్పి, జ్వ
రములు, క్రిమిరోగములు దురద పుండ్లు చేరిలో నీమగారడము కర్ణమాల, దంతమాల, శీతరోగములు అన్నివిధ రోగభారములు
శీతప్రవాహ జ్వరములు కడుపునొప్పి క్షేరరోగములు యిత్యాదిరోగములు వారించును. తేలుకాయ, కొరగల జంతువుల విషములును
వారించును.

గణపతిని చాలా యాక్తమైనది. కనమను సారించి కృతమును విసింపజేయును. శ్రీపురుషులు నేవించినచో మన ముచట ఆత్మానందకరముగా నుండును. వీరి 1-కి రు 1.00 బోధుభిర్యులు చేరు.

మా జ్ఞానధర్మాలు అమ్మబడుసలమాలా, ఏజంటు

[illegible]

పద్యము:—ఈ దేవతలను నిత్యమునుటకు ఏలట్లుగా నుండగోరువారు మృత్యువైకుంఠానికి దిగిపోవుదురు. అందుకు తెలుపబడును. ఏలట్లుగా నుండవారికి మంచి లాభకరమను కవివాచక యిచ్చబడును.

ప్రొఫైటరు యం. బి. ఆర్. వర్మ పామిడి, (జిల్లా - అనంతపురం)

వెలస్వల్పము! ఫలమత్యధికము!! ప్రతియొక్క-రుతప్పక వాడతగినది!!!

పాశ్చాత్య వైద్యుల పరిశోధనలు వారి లోకమును హర కన్యమార్తలు:—ఈ వివేకభక్తి మిక్కిలి విలువైన కన్య, కుంకుమపువ్వు, పచ్చకర్పూరము, అమృతమైన నవమాలికలచేర్చి తయారుచేయబడినది. ఇంత విలువగల ఔషధము బీడవారు మొదలు భాగ్యవంతులు వరకు కష్టములేక కొనుటకై 250-300 మాత్రలు గల బుడ్డి 1-3 ధరు 4-4 కే యివ్వబడుచున్నది. 6 బు 1-4.0. ప్యాకింగు. పోస్టుఖర్చు లేదు. బిడ్డలు మొదలు పెద్దవరకు సాధారణమైన వ్యాధులన్నిటికి ఆసుపానశ్శేదములతో వాడవలెను. ఇదిగాక ఈ దిగువ తెలుపబడినవి ఆత్మద్యుతమగు గుణమిచ్చును.

వృష్యరాజరసాయనము:—బలహీనము, రక్తములేనివారు, నిశ్శక్తులు, జ్ఞాపకశక్తిలేనివారు, అతి తాకము
దలగు వ్యాధులు కలవారి కిదియనుబాణమునంటిది. వైష్వానులను ముదుర్పుయేగాక మంచిన క్షవ్యునిని, అద్భుత
మైన ధాతువు దినకలిగించును.

మహాభృంగామలక తైలము:— కండ్లుమంట, నిద్రలేమి, మనస్సుకు వ్యాకులము, విడువని తలనొప్పి, మెదడు పనిచేయకుండుట మొదలగు శిరో, నేత్రశోగములను తప్పక తుదుర్చును. 0—8—0

ద్రవ్యపరిహారిణీ:— ఎట్టిరకము తీట, పొడ, ఎంతకాలము నుండియున్న ను మూడుపూటలలో మాడిపోవును. 0—4—0
 శాశ్వతాంజనము: కండలో ఎఱుపున, నీళ్లుకారుట, నునక గాయుండట, కండనొప్పి, కండనుంట్ల మొదలగునవిమాత్రమగును. 0—6—11

మా బౌద్ధమతాన్నియు భరస్పల్లము, ఫలమధికము, దీనినిజము ఒకసారి మాబౌద్ధమతము కొనినవారికే తెలియును.
పాశ్చాత్య వేంకటాచలపంతులు, వేద్యశాలాధికారి, ప్రధానవేద్యులు.

(శ్రీ) సీతారాఘవవైద్యశాల, మైసూరు. మద్రాసుబాంబి:— 331, తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు.

ಮಾಹಿತ್ಯಗಮನಂಗಳು:—(ಪಂಪ ಈಶನುನುರೂ ದ ಪಾಠಮಾಲು ಪ. ಪ. ಗ. ಪರಿಪದಿಸಿತ್ತು).

గుంటూరుజిల్లానుండి కాకినాడ కాంగ్రెస్ సకు
ప్రతినిధిలభ్యర్థుల ఖాయపు జాబితాలు

ఈ బాపితాను 30-00-00 అతి వరుకు వచ్చిన దర
ఖాస్తులనుబట్టి 00-00-00 అతి తేది ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ప్రక
టింపబడిన ప్రకారం తోసివేయబడిన దరఖాస్తుదారులపద్దతుంచి
వచ్చిన అప్లికేషన్లు పరిష్కరింపబడి 03-00-00 అతి తా. సాతు
లూరులో జరిగిన కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు యీ క్రింది అభ్య
ర్థులను ఆయా తాలూకాలకు నిర్ణయించినారు. పల్నాడు
వర్గారావుపేట, మిమకొండ తాలూకాలలో యీ క్రింద కను
పరచబడిన అభ్యర్థులను నిర్ణేతసంఖ్యకు మించని కారణముచేత
నెన్నుకొనబడినటుల పరిగణింపబడిరి. మిగతా తాలూకాలలో
యొన్ని కలు 30-00-00 అతి తా. యీ జిల్లాలోని గ్రామ,
పట్టణ కాంగ్రెస్ సంఘసభ్యులు చేయకలసియుండును. ఇందును
గురించి వివరములు ముందు ప్రకటింపబడును. 30-00-00 అతి
తేది దరిమిలవచ్చిన తాపతు యీ క్రింద చూపబడిన దరఖాస్తు
లను ఆంధ్రప్రదేశ్ కి సంఘ నిబంధనల ప్రకారం జిల్లా కార్య
నిర్వాహకవర్గమువారు తోసివేసిరి. రాష్ట్రీయ సంఘమువారు
తిరిగి వాయిదా యివ్వ లేదు.

పల్నాడుతాలూకా ర:—మల్లాది వెంకటకృష్ణయ్య, పుచ్చా లక్ష్మీవరసింహం, ఇటికాల రామశాస్త్రి, నర్సారావు కేట తాలూకా రి:—కుంభారి శైంకన్నాచార్యులు. వినుకొండ తాలూకా రి:—నెమలికంటి నృత్యరాజయ్యరావు, నిర్మితసంఖ్యకు మించనికారణముచే పీరిని ఎన్నుకొనబడినటుల పరిగణింపబడిరి.

సత్యైశ్వర్యతాతాకా రః—గార్లపాటి మామయ్యరావు, దిడు వెంకటనరసింహం, పునుగుపాటి వెంకటభూషణం, భృగు మర్క గోపాలకృష్ణయ్య, మునగపాటి చినమామయ్య, కాశీ రాజు యోగానందం లక్ష్మీనరసింహం.

ఒంగోలుతాలూకా గే:—కోట జయరామిరెడ్డి, కప్పర
వెంకటవరసింహం, కోట విశ్వనాథం, జంధ్యాల అప్పయ్య
రాస్త్రి, మంకర వెంకటసుబ్బారెడ్డి, మేళ్ళ చెయ్య వెంకట
శర్మలు.

పాపట్లతాలూకా గే:—శిష్ట కోటమ్మ, రామచంద్రుల
మామంతరావు, వారణాసి వీరరాఘవస్వామి, గంధం అది
లక్ష్మమ్మ, తాడేపల్లి లక్ష్మీనారాయణ, గొట్టిపాటి రామారావు,
ప్రథమ వెంకటకృష్ణయ్య, శిష్టపాటి సోమయాజులు, భట్టి
పొిలు సూర్యప.కాకారావు.

శపథైతాల్వాకా 3:—తటవర్తి రాజారావు, తాడేపల్లి
సుంజరరామయ్య, వడ్లమూడి ముక్తేశ్వరప్రసాదరావు, వడ్లమూడి
అదెమ్మ, వొలిపేటి నాగేశ్వరరావు, నాగళ్ళ అయ్యయ్యనాదరి.

తెనాలి తాలూకా ర:—గోపరాజు మామయ్య, గోపరాజు పున్నమ్మ, నాగళ్ల జగ్గయ్య, నాగళ్ల శ్రీష్ణయ్య, ఇటికాల హర్షనారాయణ, భాగవతుల వెంకట్రామశర్మ, భాగవతుల వెంకటసుబ్బయ్య.

పూరె వెంటట ను బొప్పి రావు, నల్ల గొండ
నాగమ్మ, మల్లాది లక్ష్మీనారాయణ, యాపనగుంట్ల సుబ్బా
రాయుడు, గోవిందరాజుల వెంటటక్కుష్టారావు, మద్ది రాధాకృ
ష్ణయ్య, మద్ది సుందరమ్మ.

3గ-గం-౨౩ తేదీ దరిమిలూ రాబడి ఆంధ్ర రాష్ట్ర

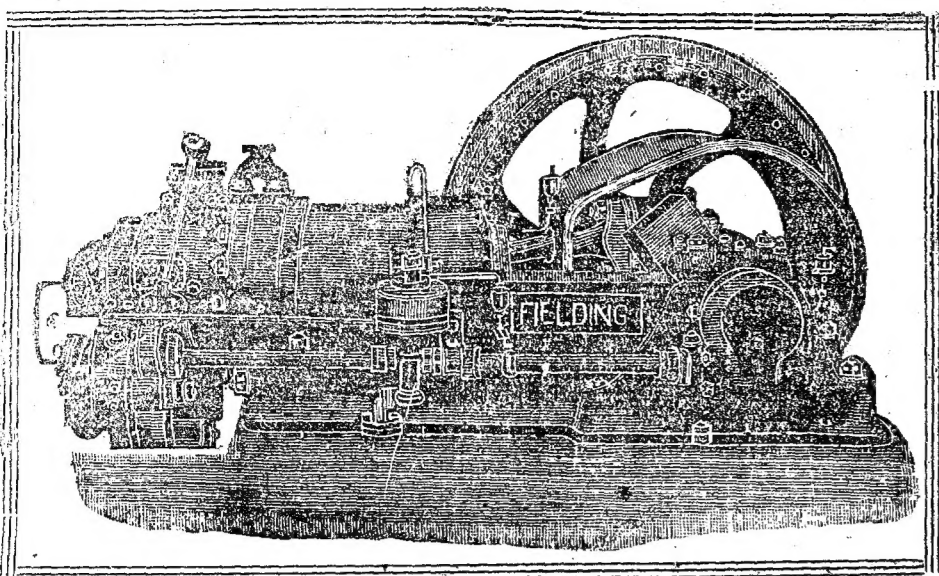
సంఘ నిబంధనల ప్రకారం కార్యనిర్వాహక వర్గము
వారిచే తోసివేయబడిన దరఖాస్తులు

పురాణం లక్ష్మీ నరసింహం, గోపాలని రామలింగ
య్య, గుండవరపు సీతారామయ్య, ముమ్మమూరిలక్ష్మీనారాయణ,
భాగవతుల సుబ్బరామయ్య, రావూరి శ్రీకైలపతి, నండాచార్య వెం
కట రంగాచార్యులు, నాళం మట్టపల్లి, నాళం కనకమ్మ, జి.వి.
పున్నయ్యకాశ్రమి.

పూర మొకటనుబ్బరావు,
కార్యదర్శి.

మెప్పురిజంకాదు! ఆత్మర్థము! యక్షిణికాదు!
 లోకప్రసిద్ధమైన మూలతి ఆచారము. ధర్మశాస్త్రముమీద
 7 ప్రశ్నలువ్రాసి కవలలోనేని ఐహాటాచేసిపంపిన కవలవిప్వ
 కయే నిర్మయైన భావఫలిరము వ్రాసిపంపుదుము. మీకవలమూడో
 మీకపంపిచేసెనము. రూపాయ 2 మణియొద్దనుపంపకలేదు.
 (వి.పి. గా పంపిన రూ 1-4-0) మీనిలూపము కవలమీద నాచు
 కలదు:—రామచంద్రాశ్రమం, లెక్క, గూడ, తిరు లోనీ,

పసిద్ధికెక్కిన పీల్చిగు శిమిడిశివ్ క్రూడాయిలు యింజనులు

యీ యింజనులు రమారమి యుద్ధమునకు పూర్వము పున్నప్పల్లధరిలకే అమోఘము చున్నవి. అన్ని సయిజాలు స్థాకులో సిద్ధముగానున్నవి. యివి కొనుటవల్ల అన్నివిధముల చేతను లాభమును పొందవచ్చును. మిల్లులకు కావలసిన యావత్తు సామానులుకూడా అతి భరణ మయిన ధరలకు దొరకును ఆలశ్యముచేయక వెంటనే వ్రాయుడు.

586

సోల్ యేజంట్లు:—డి. యల్. శాస్త్రి అండు కో,

12, తింబు శెట్టివీధి, మదరాసు.

“ERASMIC” కడుసులభ SHAVING STICK. మార్గము

ఉదయమున ఎరాస్మిక్ కడుసు కడ్డితో సబ్బును పట్టించి, బాగుగా రుద్ది స్వయముగా డైరము చేసుకొనుటయే మంచివిధధతి.

డైరము చేసుకొనిన తరువాత చల్లగానుండును, మచ్చలు యుండక. ఆదినము అంతయు ముఖము నిగ నిగ లావచుండును.

మతియు నీపు మిక్కిలి అందముగా కూడ అగుపడుదువు.

చూపునకు అందముగా అగుపడుటలో ఒక గొప్పకైక్తియు స్పష్టముగా నానసిక శాస్త్రము తెలుపుచున్నది.

(1) గాన నీపు ఎరాస్మిక్ కడ్డిని వాడినచో తప్పక అందముగా కనపడుదువు.

ఇ స న థె లి

ఇసనథెలి అనునది అంటి మలేయలో బౌద్ధమున వాడుటచే మలేయా రాసీయక ఆటంక పడదును. ప్రస్తుత కాలమునందు బౌద్ధములన్నిటిలోను దివ్యమైనది. జ్వరకష్ట క్షయిజాను సేరించుటచే మదరకు, అయితే ఈ దివ్యమైనదను సేరించి బహు కాలమునుంచి యున్నది తప్పుక మదురును. తిరిగిరాదు. గొప్పవైద్యశాస్త్రజ్ఞులే దీనిని శిష్యాలు చేసి యున్నాడు. ప్రతిదినము ఉదయము, సాయంత్రము ఒక మాత్రము సేరించి మలేయా రాసీయక ఆటంక పడదును. చిద్దలకు ఉపయోగించుటకు ఇసనథెలి అను బౌద్ధములను. ఇసనథెలి అనునది యేదరూపముగా తయారు చేయబడినది.

వెటో - చైనా రక్తజలములను మంచి నీటికి తెచ్చుట యందు మిక్కిలి అద్భుతముగా తనిచేయును. మలేయీయా క్యాము చే బలహీన మైనట్టియు మరి ఇతరకాణముల చే కలిగిన ఆగ్రహముల కడలి, నిస్సభును పోగొట్టుటయందు దీనికి సమానమై ఓనిన మలేయీయా లేదని నిస్సభుగా చెప్ప వచ్చును.

నాసిరా - ఉంబ్ర అతి మృతము వాటిము చేరనియక మంచి జీర్ణ క్రింది కలిగించుట యందు ముఖ్యము ఆ హా సంబంధముగ పోనియము. విశేషము లోహసంబంధముగ, పోనియముల కంటే శ్రేష్ఠమైనది.

అంటాగ్ర తిరురు వాయువు, మాత్రకృష్ణ కోగము, మాత్రకృష్ణ రుక్మ ఎక్కువగా చేరుట, యితి మాత్రకృష్ణ సంబంధమైన వ్యాధులను పోగొట్టుటయందు అసమానమైనది, చాలకోగమునకు హామబాధమువంటిది.

గయోకొండ కష్టమలేక ముఖముగా కొరవడ మగు లోహ సంబంధముగ పోనియము. ఇది అతిశ్రేష్ఠముగా మిగిలిన బౌద్ధముల అందరూ సిఫాయ్ చేసియున్నారు. ముఖ్యముగా మలద్దకము మామూలుగా కల వారు పేగుల కొండలు, తిరిగి అతి సామానుల వారు దీనిని వాడు చున్నారు.

Sole Agents for:— INDIA, BURMA & CEYLON

Messrs Gorio Ltd. P. O. Box, 159 Fort BOMBAY.

ఇండియా, బర్మా, సింహళమునకు సోల్ యేజంట్లు:—

మెనర్స్ గోరియో (లమిటెడ్) తిరలపెట్టె నెం. 159, ఫోర్ట్, బొంబాయి.

“మీకు తల దిమ్ముగానుండునప్పుడు”

GENASPRIN

మీరు అనేకవిషయములను గురించియు, లెక్కలకగురించియు యోచన చేయవలసినప్పుడు మీరు అలసి పోవుటయేగాక, మిక్కిలి బలహీను లగుదురు.

గెనాస్ప్రిన్ మిక్కిలి విలువగలదని మీరు తెలియును. 2 1/2 గెనాస్ప్రిన్ బిల్లులను నీళ్ళలోకలిపి తాగిన మరేబౌద్ధ ధను ఇత్యంతటి గుణము నిచ్చును. కొంచెమైనను హాని చేయక గెనాస్ప్రిన్ మంచిగుణములే ఇచ్చును. ఏలయినగా అది శిల్పిలేనిది. ఆపాయకరమైన వస్తువు లందు చేకరులేదు.

అందుచేతనే అనేకవైద్యులు తామే ఉపయోగించుచున్నారు. మరియు వారిద్దరు నచ్చు కోగులకును శిష్యాకు చేయుచున్నారు.

ఇంగ్లాండునందున్న గెనాస్ప్రిన్, లిమిటెడ్ వారిచే తయారుచేయబడిన (ది సెక్స్ బ్రాండు ఆఫ్ అసిరిన్)

గెనాస్ప్రిన్ ను ఎల్లప్పుడు కచ్చిత హాదముగా నుంచుకొనడు.

గెనాస్ప్రిన్ మిక్కిలి ప్రత్యేక చెందకలసేను కోరికతో 80 బిల్లులగుల బుడ్డి 1-కి ధర 1-0-0 యకే తగ్గించి యున్నాడు.

గెనాస్ప్రిన్ ను మీరు ఉపయోగించుటయేగాక, మీ స్నేహితులకుకూడ దానిని శిష్యాకుచేయుడు. తలనొప్పి, పలు నొప్పి, వాడినొప్పి, నిద్రలేమి మొదలగునాటికి ఆమోఘమైన బౌద్ధధమని మీరు గ్రహించురు.

గెనాస్ప్రిన్ ను తయారుచేయునప్పుడు గాని, పాలేకృష్ట చేయునప్పుడు అవి చేతితో తాకబడుటలేదు.

నేటిదినమే ఒకబుడ్డిని తెప్పించి ఎల్లప్పుడు చేయికారలిగా నుంచుకొనడు.

కెమిస్టులకద్దను లేక యితర దుకాణాదారులకద్దను దొరకును. తక్షణమే ఒకటిని కొనడు.

టోకుగా కావలసినవారు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయవలెను. (5)

మార్టిన్ అండు హారిస్

119, పార్సీ బజార్, ఫోర్ట్, బొంబాయి.

Martin & Harris

119, Parsi Bazaar, Fort, BOMBAY

వెలువడినది! క్రొత్తవల వెలువడినది!!

(మనోమోహన కరమగుడి టెక్స్టిల్ నవల) రమాస్యములో రమాస్యము తెలిసియుం వెలియుని కలికి వలపులో రమాస్యము-వెనుముం వెలుగుని వింత పెండ్లిలో రమాస్యము-జననికే బరువగు సంతానములో రమాస్యము-సాహస చౌర్యములో రమాస్యము-అద్భుతవాత్సలలో రమాస్యము-రమాస్యగోపనములో రమాస్యము-రమాస్యద్వేషములో రమాస్యము-భయపెట్టుటలో రమాస్యము-బయలుపెట్టుటలో రమాస్యము-మనసులో రమాస్యము-మాటలో రమాస్యము-ఇన్ని రమాస్యములు చేరి యీ రమాస్య విష్ణుమైనది ఇన్ని రమాస్యములను భేదించినవాడే కీర్తికరుడు!!

చిత్రపటశిలము. క్యాలికోలైండు. 274. పుటలు మెల పోటీటిగాక రు 1-3-0. (645)

చందాదారులకు పోటీటి గాక రు 1-2-0 మాత్రమే.

ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథనిలయము, కాకినాడ.

మాదిరెడ్డి శ్రీ వెంకటేశ్వరరావు నాయుడుగారి నిర్వాహము

కొంతకాలము రాజమహేంద్రవరపుర పారిశుధ్య సమాజమున అధ్యక్షుడై పునః వహించిన మ.రా.రా.శ్రీ మాదిరెడ్డి శ్రీ వెంకటేశ్వరరావు నాయుడుగారు ఈనెల 7 వ తేదీన తెల్లవారజామున నకాలమరణము నొంది రని వ్రాయుట కెంతయు చింతించుచున్నాము. వీరు ముద్రాపత్ర ఆదాయములను జమిందారు, నాయుడిగారి కప్పటికి నుమారు 52 న. రు.లు. వారు గొప్ప విద్యావంతులగు గొప్ప భవనములు గావించు వాడై ప్రజలకు గౌరవ మహిమ పని వ్రాయుట అతిశయోక్తి కాదు. వీరి కంటకున నాయుడుగారు మునిసిపల్ ఛేర్మనుగా నుండినప్పుడు చేసిన మహావకారములం బట్టి ప్రజలకు వారికి గల ప్రేమయే కారణముగాని మతయొక్కటికాదు ఎక రెక్క చేయువకారమున గౌరవనీయ నాయుడుగారు వారి కాయవకారమును చేసేయన్నా సమయి సర్వసమయము కాదు తన భార్యను చేసికొనక పరులభార్యయై నాయుడుగారు ప్రసరించియున్న వారని సర్వసమయ తెలిసికొనినది. నాయుడుగారికి నిశ్చయించిన కార్య మైనను నాయుడుగారి కిది నచ్చుననుచో వారికి నుండు నిమిషములో మాత్రమే శూన్యతలగు రాజకీయ కార్యకర్త కలదు. వీరు మొదట బిటిషు కోర్టులో క్ల్యామ్ చేసినను నాయుడుగారు దీనిని దానిం బరిశ్రమించి సేచ్చాడమున చేసియున్న వారు. మునిసిపాలిటీలో గల నైవ మ్యునుంచేసి నాయుడుగారు నుండి నిష్క్రమించి నైవ తెలియుచున్నది. వీరు క్రిందికినూ మరలనూ కాననరీయమున భార్యకన్న నుండి కొంచెము ప్రయత్నించి గాని సరియైన ప్రయత్నము జరుగకపోవుటచేతను, కొంతకాల కొన్ని విషయాల మోసముచేయుటచేతను, కొన్ని వోట్లలోనే తేలిపోయి సర్వము కాకాలకపోయితి. ఈసారి తాము తప్పక సర్వమై చేకరేయాలి కృషిచే పాటుపడవలయునని సంకల్పించి (మంతులై లక్షల కొలది భన మార్పించుటకు సంకల్పించెదరు) నాయుడుగారు నుండి కొంచెము ప్రయత్నించివారు. మొట్టాకాకం గొని పెద్దాపురము కాదుచంద్రపురము కలిపాడ తాలూకాలలోని కొన్ని గ్రామములు మౌరీయ ముచినారు. క్రింద తాలూకాలలో గాని స్వపురమునగాని వారు పోయి యెవరిని వారి యంద లేదు. ఈ ప్రయత్నములలో నొకనాడు కవిశ్వరపురములో వీరికి జబ్బుపారంభమైనది. దాక్షర కారిక్కుదొర గారు వరికిం చినట్లు దుమితితిల్లిలోని జబ్బుని దుమితుచున్నాడు. వీరు మర కానునకు పోయి యెవరియో వరికించుకొని నైవముచేయి చుకొనుచునెచ్చి ను నాయుడుగారు వారిమాటలం బెవరి వినినట్టికొగమును లక్ష్యము చేయక అమలాపురమునకు ప్లాస్ట్ బోటులో వరివారముతో బ్రయాణమైరి. ఆపూర్వభవనంబే కోగము పూర్తిచి. రక్తము విశేషములును బోవుట లేదని కన్నులుకురుగుట ఆయాసము, కొంచెము క్యాన్సరు ఇదియేకోగము క్రమముగా నుదిరినది. ఎవరితోడను మాట లాడుటకు వీలు కన్పించి, వరివారముతో ముందు పోక రాజ మండ్రికి మరలివచ్చివారు. మరకానునకుగాని వికాపురముగాని క్రయాణము చేయవలసినదని మిత్రులు చెప్పినను తన యెల్ల ను ఏమైపోవునోయని తనకు ఏమియు జబ్బులేనట్లు నడిచి అక్టో బరు 21 వ తేదీకి పిమ్మటగాని క్రయాణముచేయని చెప్పి వారు. వారివ్యతిరేకము ఎల్లక్షణము తనకు నుచేయుదని చెప్పవచ్చును వారి మిత్రులు పెక్కుమంది నడుముకట్టుకొని పెక్కువోట్లకు పోయి కన్యానుచేసి వచ్చివారు. వీరందఱును నాయుడు గారియందలి ప్రేమచేతనే వనిచేసివారు. కాని భన మునంది చేసినవారు కాదు. ఎల్లక్షణమున నాయుడుగారు మిక్కిలి మనఃపరిక్రమము చేయుటచేత కోగము పూర్తిచి. మరకానున క్రయాణము సాగలేదు. తనలేని స్థితిలో 3 వ తేదీన ప్యాంపెరులో వికాపురమున క్రయాణముచేసివారు. అట కరీరములోని భాగమును బరికించు యంత్రము లేకపోయి నది. మరల రాజమహేంద్రవరమునకు రావలెమి నటనే యుండిరి. 7 తేదీ ఉదయము 4 గంటలకు మృతినొందివారు. ఆరాత్రి 11 గంటలకు కనమున రైలులో రాజమహేంద్రవరము నకు తిరిగిని వచ్చివారు. 8 వ తేదీ ఉదయము 6 గంటలకు మొదలకొని 5, 6 వేలకు తక్కువగాని జనసమూహముతో నాయుడుగారి కళేబరము మొట్టాదుబండితో నొక యాదివరకు మీదం నూరుమందందెట్టి ప్రవృత్తులాలంకరము గానించి తాళమేళములతో భవనలతో హరికేరములతో పురమంతయు నూర్చించివారు. బ్రహ్మకృతియై కృత్యాదులే గాక మంచ ముల మహామృదీయము క్రిష్టియనులు మొదలగువారును ఉత్సవ

ములో పాల్గొనిరి. అంతయు ఉత్సాహము కలిపివారు. పోటో గ్రాఫులు తీసివారు. పుష్పములు, ఆత్మపులు, పన్నీరులు, బుక్కా బగ్గంబి మొదలగు వరిమేళనకర్తలు వై చల్లివారు. తొడువట్టులు నూలులకొని కట్టుకుట్టులుగా గాల్పివారు. తారామక్యము కల్పివారు! దీరేగించుపును శ్రీపురములలో పిథులు నిండిపోయినవి. ఇంక మహోన్నతులకు మహారాజు పోయినప్పుడే జరిగినది వని ప్రజలు చెప్పుకొనిరి. మాన్య మున నొకటో ఆమెకన్ మిషనరీ యగు వరెందుమ్మ దాసరు వొరగారు కాల్యాణసహితమై వచ్చి నాయుడుగారి కళేబరమును వర్ణించి విరాళియొడై వస్త్రార్చనము చేసి వేదలి పోయినాడు. గోవావరీరమునకులి ప్రేమభూమిక చేతవలకు నుమాడు 1 గంటకాల మైనది. మహావంసాగార మనునప్పటికి 2, 3 వంతులయి నిలిచియున్నాడు. ఆ సామంతులము 5 గంటలకు శింతామణీనాటకకాలలో నొకవిహారంక సభ జరిగినది. కొన్ని కంటకులది జనము మోరము వచ్చి వారు. మి.రా.రా. శ్రీ వేలూరి వెంకటరామయ్యగారు ఆగ్రాసన మలంకరించిరి. కవికాళా శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి కాశ్మీరగారు నాయుడుగారి గుణవర్ణనము చేసి వారికటటులమునకు పాదల సానుభూతిని తెలుపుచు నొకతీర్మాన మువహించి కొన్ని వక్తవముల చదివిరి. ఆ తీర్మానము నామోదించుచు మి.రా.రా. శ్రీ సాలన కావయ్య ది.యో.వి.యల్ గారు చక్కని యావ శ్వాస మొనరిరి. మతియును రాజమహేంద్రవరమున నిపుడు మునిసిపల్ ఛేర్మనుగా నున్న మి.రా.రా.శ్రీ కంఠుల వీరరాఘవ స్వామి బాబమ్మగారు నాయుడుగారి రాజకీయజీవితము, పరో కకారపరాయణజీవితము, జనులకు వారిని గురించియును, సమర్థ తయును అభినందించుచు నుపన్యసింది నైతికమును బలపఱచిరి. మి.రా.రా.శ్రీ కామినీదే రంగనాయకులుగారు ప్రతినిధినిగూర్చి ప్రకాశించి యుపన్యసిందిరి. పిమ్మట మి.రా.రా.శ్రీ దాక్షర కరీరాజా వెంకటరామారావుగారు నాయుడుగారి ప్రతి రించునను మూలమునందు క్రతస్థించుటకు నొకతీర్మానము నువహించిరి. దానిని చక్కని కాశ్యములతో మి.రా.రా.శ్రీ కాలవారి వీరవారాయణదేవుగా ఉపన్యసింది, బలపఱచిరి. అంతట సర్వసమయము నాయుడుగారియాత్మకు కాంతి గలుగు గాక యని సర్వేశ్వరుని ప్రార్థించుచు సభ ముగించిరి.

పురమహాజనులు రాజమహేంద్రవరము, 9-11-28

కీర్తిశేఖరులగు శ్రీ చెలికాని లచ్చారాయస్వామి

ఆంధ్రభాషాభివృద్ధికి తమధనమును, యావజ్జీవమును కట్టిని ధారపోసి యాకస్మికముగ మరణించిన శ్రీ కావ్యనిధి శ్రీ చెలికాని లచ్చారావుగారి యకాలమరణమునకు చింతిల్లుచు నేటిసాయంకాలము 4-30 గంటలకు శ్రీ తిరుపతికిని సమాజము యాజమాన్యమున మెట్కాపు వసతిగృహ పఠనమందిరమున సభ గావించిరి. వసతి గృహధికారులగు మ. రా. శ్రీ విన్నా ఆప్పారావుపంతులు యజ్ఞు. యల్. టి. గారధ్యక్షత వహించి మ.రా.శ్రీ చిలుకూరి నారాయణరావు పంతులు యజ్ఞు. యల్. టి. గారు శ్రీలచ్చారావుగారి భాషాసేవ నుగడించి శ్రీవారిచే నెలకొల్పబడిన ఆంధ్రభాషాభివృద్ధికి మండలి సభ్యుల యటాంధ్రుల కెల్లరకును ముఖ్యకర్తవ్యమని నుడివరి. తరువాత శ్రీ విద్యాక సముద్రాల వేంకట ఆప్పలచ్చార్యులు గారు శ్రీ కావ్య నిధిగారి గుణగణంబుల బొగడ శ్రీ వారియొక్కయు కే. శే. కొవ్వత్తాజు లక్ష్మణరావు పంతులుగారి యొక్కయు నాకస్మిక మరణము కలన నాంధ్రమాత మిక్కిలి దురదృష్టవంతులయ్యె నని నుడివరి. పిమ్మట శ్రీ క్రింది తీర్మాన ముమోదించబడినది.

ఉపపాదకులు= శ్రీ విద్యాక సముద్రాల వేంకట ఆప్ప లచ్చార్యులుగారు.

ఆమోదకులు పెద్దాడ రాజలింగమూర్తి,

“ఆంధ్రభాషాభివృద్ధికి మహామండలి వ్యవస్థాపకులును, ఆంధ్రభాషాపాఠకులును, విద్యార్థిభువులును సౌజన్య సౌశీల్యుని నుగుణ విభ్రాజితులును, అగు మహారాజశ్రీ కావ్యనిధి శ్రీ చెలికాని లచ్చారావుగారు ఆకస్మికముగ పరలోకమున కేగుట మన యాంధ్రభాషకును, తత్తో-విదులగు కవులకునే గాక, ఆంధ్రదేశమునకే దురదృష్టమని యీ సభవారు చింతించున్నారు. శ్రీ లచ్చారావు గారి యాత్మకు పరమేశ్వరుడగు త్తర లోకము ననానందము నిచ్చుగాక యని ప్రార్థించుచువారి కుటుంబమున కుం దమ సానుభూతిని తెలుపుచున్నాను”

శ్రీ లచ్చారావుగారి యాత్మకు కాంతిలగు గాకయని సర్వేశ్వరుని ప్రార్థించిన పిమ్మట తీర్మాన ముమోదించబడి సభ ముగింపబడినది.

శ్రీ తిరుపతి కవిసమాజము, మెట్కాపు వసతి గృహము, రాజమహేంద్రవరము. 9-11-28.

పెద్దాడ రాజలింగమూర్తి, కార్యదర్శి.

Advertisement for KOLYNOS disinfectant. Title: మీ దంతవైద్యుడే (Your Dentist is). Illustration: A woman in a hat and a man in a suit looking at a large bottle of KOLYNOS. Text: ఆడునట్టి, నొప్పి గల దంతములు బాధకంఠెను ఎక్కువ హానిచేయునని ఆయనయే మీకు తెలుపును. నాటి దిగుతభాగమునుండి ఒక విధమైన విషద్రవము ప్రారంభించి, మీ ఆరోగ్యమును చెరచుటకు కారణభూతమగును. మరియు ప్రతిదినమును మీదంతములను కొలిసాస్ డెస్టెటో మోయెటకు మూత క్రిములతో కుడిచేసికొనిన, మీదంతములు కుభ్రముగాను దృఢముగా గట్టిగా కొలిసాను ను, ఆరోగ్యముగా నుండు వని మాడ ఆయనయే మీకు తెలుపును. గొట్టునుకే కట్టబడి మీ దంత వైద్యుని సలహా మునకు 2 దఫాలైనను చూడుడు. యున్నది. అది వదలు కొలిసానుతో క్రమము తప్పక మీదంతములను కుభ్రముచేయు కాదు. పడిపోదు. అలవాటును విడువ వద్దు క్రిములు చెడిపోనీయదు. దృఢమైన దంతము లనిన మంచి ఆరోగ్యమనియే అర్థము. మీ పిర్మకు భంగము పనుపువచ్చని పొట్టుములోడించబడిన కొలిసాను పనుపువచ్చని కలుగదు. గొట్టుమును మీ వాడుక దుకాణమునందు కొనుడు.

KOLYNOS
డెం టా ల్ క్రి ము
TEE KOLYNOS COMPANY, New Haven, Conn., U. S. A.
Representatives for India: DAYTON, PRICE & CO., Ltd.
Madras Calcutta Bombay Karachi Rangoon Colombo

చందరాసు శాసనసభ

చెన్నపురిమంత్రులు నేడు రాజీనామా నిచ్చిరి

చెన్నపురి ప్రభుత్వమంత్రులు పానుగల్లురాజు, సర్ కూర్మా వేంకటరెడ్డినాయుడు, పాత్రో గార్లు నేడు రాజీనామాలను గవర్నరుగారికి పంపించిరి.

శాసనసభసభ్యుల ఎన్నికలక్రియను పూర్తియగువరకును మంత్రులు అధికారమును వహించి విన్నపము పూర్తికాగానే రాజీనామాల నియ్యవలెనని చెన్నపురి గవర్నరుగారు సాంప్రదాయము నేర్పరచుటచే మంత్రులు నిన్నటివరకును అధికారమును వహించియుండి నేడు రాజీనామాలను పంపిరిని చెన్నపురి దొరతనమువారు నేడు (17 వ తేదీ) ప్రకటించిరి.

(ఆ. ప్రె.)

వభావనమున స్థాపన యేర్పాటు

శాసనసభాసభ్యుల మంత్రుల నేమకూడ గారు వారి కేర్పరుచబడిన స్థానములలో హుద్దయ్యుడు అగిరించిరి మని ఎన్నుకొనబడిన క్రొత్తసభ్యులు 50 మందిలో 30 మంది తెలిపిరి. మహమ్మదీయులు 24 వ తేదీ కరణను తెలుగువారు మనిరి. బాహ్యులు నెలకొనినతేదీ క్రొత్తకూడ స్థానములలోనే హుద్దయ్యుడు మనిరి. కర్నూట్యులువారు గూడ క్రొత్తకూడ స్థానములలోనే ప్రత్యేక భాగమున కొరిరి. క్రొత్తకూడ కర్నూట్యులు కర్నూట్యుల నొకరిని నాయకునిగా ఎన్నుకొనవలెనని వారిని కొరకలచిపట్టు తెలిపిరి. (మనరాసు మొలులు)

చెన్నపురి శాసనసభ - మహమ్మదీయపక్షము

చెన్నపురి శాసనసభకు ఎన్నుకొనబడిన మహమ్మదీయ కర్నూట్యులు సభ్యులముగా ఒకవక్తము నేర్పరచి అన్ని విషయములలోను మహమ్మదీయులకు యజ్ఞమును, దేశములందరికిని లాభముగా నుండుట్లు పనిచేయుచుండవలెనని దైవానగ్రహములను నమ్మగూడ ఎన్నుకొనిరిరి తమకు తెలియదేయుండును. మారు మహమ్మదీయులకు నాయకులగుటచే యానూచునుగూర్చి యుద్ధిపాదమును తెలియగోరుచు తమ కీనూననకు తెలియదేయుచున్నాను. సాధ్యమైకంతర్వరలో జమలు వ్రాయించగోరవను. క్రిందటిసారి చెన్నపురి శాసనసభలో సభ్యులుగా నుండిన మహమ్మదీయులు బహుభువనమును మనదేశమునకును గూడ ఎట్టి యింక కారమును చేయలే దనువిషయము తమకును దేశములకుండుగూడ విదితమే, వారు స్వలాభమునే తూచుకొనిరిగాని సంఘముయొక్క లాభము నెంత మూలమును చూచియుండలేదు. ఈసారి ఎన్నుకొనబడినవారు గూడ అమర్చుకొనే అనగరించినవో మహమ్మదీయసంఘమునకు గోప్యతకారము జరుగుటయేగాక మహమ్మదీయుల యశము నుగూడ కళంకము తప్పక కలుగును. కావున మనసంఘము యొక్క శక్తికి దొరకవలెనను ఇతరులకుగూడ బాగుగా భావించుటకు శాసనసభ్యుల మన మనకుండదును శాసనసభలో ప్రత్యేకమహమ్మదీయపక్షము నేర్పరచవలెనని నేను నూచించుచున్నాను. ఇతరపక్షములవారి అజ్ఞులకు మనము లొంగియుండక మనపక్షముయొక్క విధానము ప్రత్యేకముగా నేర్పరచి అధిమముగానే పనిచేయుచుండవలెను. మనవిధానమునకు మూలాధారమును భర్తయును గూర్చి మన మందరకు కలిసి ఆలోచించి నిర్ణయించుచును గాన తాము నానూచనను గూర్చి బాగుగా నాలోచించి అది మిమ్ము రుచించినవో అట్టిపక్షము నేర్పరుటకు మీరు సహాయము చేసెదరా లేదో ఆవిషయము ను నాకు తెలుపగోరెదను. మీరు శాసన సభలో సభ్యులుగా నుండలే పోయినను మహమ్మదీయ సంఘమునకు నాయకులుగా నున్నాను. శాసన సభాసభ్యులయొందరును తమయజ్ఞిపాదము ను గోరవలెను. మీరు యూపివయమున కేర్పరచినవో యీ కార్యము నుభయముగా నెరవేరగలదు. జాతీయ, సంఘసమస్యలన్నియు నుభయముగా పరిష్కరింపబడగలవు. మిత్రత్వ తీర్మానము తెచ్చుచు ముందుగాను, అనిబద్ధింపబడి తెలుగు వాయి, యం. యల్. సి. గారు సి. అబ్దుల్ హక్కుగారికి వ్రాసిరి. ఈవిషయమున మహమ్మదీయులందరకు కలిసి ఆలోచించుటకు ఈ నెల 28వ తేదీ ఆదివారమునాడు చెన్నపురిలో సిడెన్ హాలులోను బక గృహమున మిత్రసభల విందుకు మహమ్మదీయ ప్రజలు కుండగిరి ఆర్పిరి ఒక ప్రముఖుడు మాకు వ్రాసెను. ల మహమ్మదీయప్రతినిధి

అని యీ స్థానమునకు విలపించి వా సాహెబు (నిడుదవోలు) గారికి హుబుగారికి 324 వోట్లును, అబ్దుల్ 77 వోట్లును వచ్చినవి. వారిలో గారు ఎన్నుకొనబడిరి.

కృష్ణామండలము ఎన్నికలు

ఎన్నుకొనబడినవారి వివరములు

మోతే గంగరాజుగారు	18279
మాకంటి శిరయ్యగారు	12102
నెనుమళ్ళ పెద్దిరాజుగారు	10886
కానుమిల్లి సర్వారాయుడుగారు	9851
టెట్టుమిల్లి కొలంబరెడ్డిగారు	9107
బొల్లి వారాయణస్వామిగారు	8680
కో నెలమూడి గోపాలకృష్ణయ్యగారు	8182
కల్లి చిట్టిఅప్పయ్యగారు	7719
బడేటి వెంకటాచయ్యగారు	7655
గోపి కల్లి వారాయణస్వామిగారు	6487
తిక్కాని బాలాజీరావుయ్యగారు	5767
ఇనుగంటి రాజగోపాలరావుగారు	4882

మొదటివారు ముగ్గురుకు ఎన్నుకొనబడిరి. ఇండియాను క్రైస్తవస్తానము
కె. డి. కామయ్యలు 802
సి. జి. బాక 786
ఎ. జి. సాకర్ 191
కామయ్యలుగా రెన్నుకొనబడిరిని మాకు రూపివార్త నేడు వచ్చినది.

వంగరాష్ట్రమున ఎన్నికలు

వంగరాష్ట్ర వర్తకసంఘప్రతినిధి
భారతదేశపు గనుల పనివారిద ప్రతినిధిస్థానమునకు బద్ధకంపెనీ ఉద్యోగి దర్శియు. యల్. కారీగారును, దర్శియు. సి. బెనర్జీ గారును నిలచిరి. కారీగారు ఎన్నుకొనబడిరి. (ఆ. ప్రె.)

భారత శాసనసభ

దివానుబహదరు మోచర్ల
రామచంద్రరావుపంతులుగా రెన్నుకొనబడిరి.
దివానుబహదరు మోచర్ల రామచంద్రరావుపంతులుగా రి 14,086 ఓట్లును, సి. గోవిందరావునాయుడుగారికి 2471 ఓట్లునువచ్చినవి. 550 ఓట్లు చెడిపోయినవి. రామచంద్రరావు పంతులుగా రెన్నుకొనబడిరిని ప్రకటించబడినది వారియొద్దనుండి మాకు రూపివార్త నేడు వచ్చినది.

ఇండియా గెజెట్ ప్రకటనము
స్టేటు కౌన్సిలులో మహారాజు వజీరక్షచంద్రసంగిగారికి బయలుగా సర్ జేషుపసాద్ సర్వాధికారిగా ఎన్నుకొనబడిరి. భారతశాసనసభకు రావుబహదూర్ టి రంగారావు టి. ఎ. రంగసామి అయ్యంగార్, కె. రామయ్యంగార్, పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ, పండిత కృష్ణలాల నెహ్రూ, పండిత మదనమోహన్ మాలవ్యా, నవాబ్ ఇస్మాయీల్ ఖాన్, లాలా హంసరాజ్, ముక్తద్దన్, సయ్యద్ తంజాల్ బక్షుజీ, బాబు అచి కాప్రసాద్ సింహ, హర్ష్యమయ్య అబ్దుల్ గర్రింగర రెన్నుకొనబడిరి. బర్మా పార్లమెంటుకు డిసెంబరు 31 వతేదీ కరణను వాయిదా యియ్యబడినది (ఆ. ప్రె.)

క్రొత్తలంక బయల్పడుట
అక్కాజ్ చేరవకున్న కోరంగా లంకకు 4 మైళ్లదూరమున కోర క్రొత్తలంక బెట్టి కట్టినట్లు అధికారులు ప్రకటన గావించిరి.

ఒక దుఃఖకరమైన మరణము

(మా నర్సారపు విలేఖరినుండి)

నవంబరు 15:— మొన్నటిదిము అసగా మంగళవారము మధ్యాహ్నము మాడు ఘంటలకు రాజ్ శాల తాలూకా కాంగ్రెసు శాఖలలో ఒకరైన శ్రీయుత పోతాపాడ సరసింహంగారు మా గ్రామములో వారి బావవారి గారి ఇంటిద్ద అకాలమృత్యువుకాక బడినట్లు మీకు తెలుపుటకు ఎంతో విచారముగా నున్నది. వీరు యువకులు. ముప్పదిసంవత్సరములకు లోపు వయస్సుగలవారు. గుణనిధి, జ్ఞానసంపన్నులు, ఆంధ్రవాణి పరిచియు. గోదావరిజిల్లా కాన్సరెయ్టు వారి స్వస్థానమైన గోపాలపురంనుండి రాజ్ శాలకు వచ్చియుండగా అచ్చట జ్వర పీడితులై ఆనాటిరాత్రి స్త్రీయగుమీద మా గ్రామము వచ్చి యుండిరి. అప్పటినుండి జ్వరము కడుఁకుండాయుండి చిట్టచివరకు మొన్నటిదినము స్వర్గములైరి. వీరి కన్నడ జ్వరముతో నుండగా వీరి కుమార్తె ఒకడు వారి స్వగ్రామములో చనిపోయినట్లు వ్రతమానం కూడా వచ్చినదట. వారి ఆచార జ్వరపీడితులై బాధపడుచున్న నరసింహంగారికి మీరు ఉత్తరము సంభవియవో అనే భయముచేత తెలియ నియ్యబడలేదట. కాని ఎంతటి దురదృష్ట సరసింహంగారిభార్యకు తటస్థించినవో చదువుతే యోచింపగలరు. భగవంతుడు ఈమెకు క్రైస్తవ్యశ్రేయము లిచ్చి బ్రాహ్మణకు మని వేసుచున్నాను. ఈ సరసింహంగారు ఒకాకోకప్పుడు ఆంధ్రపత్రిక కార్యాలయమున పరిశీలనచేరని కూడా వాకు తెలియచున్నది-వారి ఆత్మకు కాంతిగలుగుగా. మా మిత్రులగు నరసింహముగారి అకాలమరణమునకు మే మెంతయు చింతించెదము. వీరు సరళ స్వభావులు. కార్యోత్సాహపరులు. జాతీయోద్యమభిమానులు. ఆంధ్రపత్రికాఫీసులో కొంత కాలము పనిచేసి మాకు తోడ్పడియుండిరి. వీరి ఆత్మకు కాంతి గలుగుగాక! (ఆం. పరి. సెం.)

ఇండియా ప్రభుత్వప్రకటనము

గోనెలమూడి, కారీగారు రాయచోటియట్లలో పనిచేయునట్టిది, గుడ్డ త్రాడు మొదలగు విషయమునట్టివలకు పరమగిరిక బడవచ్చునో, ఎరుమరిపచ్చు లేకుండ మనహాయింతులకు నరి ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి.

అహోబిల్ స్టాండర్డు బ్యాంక్ లిమిటెడ్ ఇండియాకు మేనేజింగ్ డైరెక్టరుగా నుండిన కె.ఎ.సింగ్ మోహను మొదలగువారి కాది 22 లక్షలు కాపీకడెను. కావున బ్యాంకును కొద్దవారు నిర్బంధముగా తిప్పివేటు చేయవలెనని హైకోర్టులో పిటిషను వేట్టబడినది. కోర్టునుండి బాకీదారులు నాలుగు రిప్పిడెనను కారత నిరి. నికారణ జరుగునున్నది.

కృష్ణాజిల్లా వోటర్లకు గృతజ్ఞతాభివందనములు

అయ్యా మీరువోటుచేసి నన్ను మీప్రతినిధిగా మదరాసు శాసనసభ్యునిగాను పంపిండులలో కృతజ్ఞతాపూర్వకమందనము లర్పించున్నాను. గర్వి సంఖ్యకులగు వోటర్లు నాయుండు చూపిన యామునకు బాతుడనగుటకు బ్రయత్నింతును. వియాలయములను సభాముఖమున వెల్లడించుట సర్వదాయత్వింతును. అప్పుడక్కను సభావిషయలను ముఖ్యమగుచోట్ల వచ్చి మీకు నివేదించు నేను నిమిత్తమూత్రముగా నుండి మీరు వాంఛి విషయములను వెల్లడించెదను. మీరు నాక. డిక్సను సభాముఖమున వెల్లడింపదగిన విషయములగుగూర్చి నాపేర వ్రాయుచుండగోరెదను. సర్వజనసమ్మతమగునటుల బ్రవర్తించుట యే నాకు సమ్యతమని, మీకు నివేదించుచున్నాను. నాకు 13,279 వోట్లువచ్చినందువలన అధిక సంఖ్యకుల కభీష్టమగువిధమున వర్తించుటయే నాకు విధిమని యెంచుకొనుచున్నాను.
వీలూరు కృష్ణా జిల్లా సజ్జనవిధేయుడు,
16-11-23 } మోతే గంగరాజు.

అకాలీ నాయకుల కేసు

16 వ తేదీ విచారణ

నిన్ను ఫిర్యాది పీఠుగా సాక్షులు జరిగినది. ఇంకొకటి సంఘమువారు బలవంతముగా చాల దేవాలయములను ఆశ్రయించి, ఇంకొకటి సంఘములలో కొందరు అతివారములను చాల ప్రభుత్వనియంత్రులచే ప్రారంభమునందు ఇంకొకటి సంఘము వారు కూడ కొన్ని రాజకీయ ర్యాయముల నామోదించి, రాజకీయ ఖయిదీల నందరిని వదలిన గాని అవకాలమునకు సమాధానమున కకాలమే లేదని ఇంకొకటి సంఘమువారు మొదటినుండియు కట్టుబట్టియున్నారు. 1921 లో ఉపపాక్షింపబడిన గురుద్యాయుల చట్టమును చాలమంది ఆశ్రయించిరి. బలవంతమున దేవాలయములను వివరము ఇంకొకటి సంఘములకు చాలమంది అకాలీయులు ఆశ్రయ చేయవలసి వచ్చినది. తొలినామధ్య భాగమునకు సంస్కరణమునకు ప్రతిఘటించు కారుగావున సమాధానకర్తలను సమించి అకాలీయులు కడలేకపోయి వారు కొన్ని చర్యల కంగీకరింపలేకపోయి చెప్పిరి. అంతగా చాలమందిని వదలిరి. కాని ఆ వదలబడిన ఇంకొకటి సంఘమువారు గీకరింపలేదు. ఆశ్రయ చేయబడిన అకాలీ లెవరు ఇంకొకటి సంఘమువారి ఆశయాలను తలచి తమవలె నియమించుకొని ఇంకొకటి అకాలీయులను వారు ప్రకటించు ప్రకటనలను గోడలకు అతికించిరి. చుట్టూ, మిరాన్ దేవాలయములను అకాలీయులు బలవంతముగా వివరములను ఇరికిరి. అంతకు దొరకమువారు అమృతసర్ స్వర్ణదేవాలయ భవనాగారపు లోకములను వివరము ఇరికిరి. రాజకీయ సభాకాండమును లాహూరు, షేఖర్ జిల్లాలలో అరులలో నుండిరి. మరలసంఘములకు సభలమార్గము బయటపెట్టినది. అకాలీయులకు సభలములను సభలలో గూడ రాజకీయ సంఘములనే కానింపసాగిరి. లూథియా నాలో ఒకమరసభలో అకాలీయుల ఒక ప్రభుత్వ వ్యతిరేకిని కొట్టిరి. అమృతసర్ లో అకాలీ సర్ కుల్ బద్ద ఒక హిందూ దేవాలయమును అకాలీయులకు గొట్టిరి. 1922 లో గురుకాబాద్ సభ్యగ్రహము జరిగినది ఆసంవత్సరమే గయలో కౌన్సిలు మహాసభ జరిగియున్న అచట అకాలీయుల గూడ సభను జరిపిరి. కొన్ని అకాలీయులు అచటకే బంపిరి. నయర్ లాజ్ సింగ్ (సమంజగమము) గాని అఖిలభారత కౌన్సిలు కార్యసంఘము సభలో నొక సభ్యునిగా ఎన్నికైనది. ఈ కార్యసంఘములకు అంతరంగము అకాలీ-సెర్వెంట్ ఎన్నికైనది యుండలేదు. గయలో జరిగిన అకాలీ సభ కేసు వ్యయముల బట్టి ఇంకొకటి సంఘమువారే ధరించిరి. ఆ కేసు యిప్పుడు రివల్యూషన్ కోర్టులోనున్నది. 'హింద్' అను పత్రికను ప్రకటించుచున్నాడు. అప్రతికను హిందూదేశమునకు పంపగూడదని దొరకమువారు అడ్డుపెట్టిరి. అప్రతిక వ్యయములను ఇంకొకటి సంఘమువారే ధరించుచున్నారు. గురుకాబాద్ ఖయిదీలను కొందరిని వదలిరి. కాని వదలబడినవీరు వారు మరల అక్రమముగా మొగసాగిరి నాభామహారాజు రాజ్యాధికారమును వలంగి నుటను గూర్చి ఇండియా దొరకమువారు చేసిన ప్రకటనము ప్రతిఘటించు ప్రకటించబడిన పిమ్మట ఆవిషయమును గూర్చి ఇంకొకటి సంఘమువారు రాజకీయము చేసిరి. నాభామహారాజు గ్రహమును ప్రారంభించిరి. ఈ సంవత్సరము జూలై నెలలో ఇంకొకటి సంఘములను ఎన్నికలు జరిగినవి. అయ్యింకొకటి అందరును అతివారలే ఎన్నికైనవరి. నాభామహారాజు అకాలీయుల ఆందోళనను చేయగూడదని నాభామహారాజు ఒక తంతివార్తను పంపెను.

నాభామహారాజు రాజకీయ సభలు చేయగూడదని ఆచటి ఉద్యోగులు ప్రకటించినను అచటగూడ రాజకీయములను మీరు జరుపుచునే యుండిరి. అని పీఠుగా నుండి అందులకు సంబంధించి ప్రకటనలు ప్రకటించి, వందల మున్నగు ప్రతికల సంచికలను దాఖలుచేసెను. మధ్యప్రదేశ్ పోలీసుల యిప్పించుకొని యుద్ధాయాల న్యాయాధిపతిని పంపెను. ఇంతవరకు ఏమియు లేదని ప్రభుత్వము న్యాయాధిపతి తెలిపెను. మేజిస్ట్రేటు ఆ దరఖాస్తును రికార్డు చేసికొనెను. పిమ్మట పీఠుగా దాఖలుచేసిన కేసు, ప్రతిఘటించు మున్నగు ప్రతికలలోని భాగములను చదివిరి. కేసు ప్రతికలను ఇంకొకటి సంఘమువారి సదుత్తరములు, అర్జునసంఘముల కేసు ప్రతికల ద్వారాగాను వాటా దార్లుగాను వచ్చెను. అప్రతికల ఇంకొకటి సంఘమువారే ధరించుకొనిరి. నాభామహారాజు అకాలీయుల అమృతసర్ లావలనని యుద్ధాయాలలో పంపెను. ఉపన్యసింపిరి. అంతగా చాల వివరములు అమృతసర్ లు వచ్చినవి. వానిని

మొత్తము మీద కేసులు పంపిరి. అచట సభలు జరిగినవి. సెప్టెంబరు 9 వ తేదీని అకాలీయుల సాదరముల తలచి యుద్ధాయాలములను యాద్రసాగించిరి. ఇంకొకటి సంఘము వారి ఆక్షాను సారీ మే వారట్లు చేసిరి. ఇంకొకటి సంఘము వారు వాటల అకాలీయులను నిమిత్తము ధనమును వసూలు చేసిరి అని పీఠుగా నుడిపిరి. యుద్ధాయాలలో కొందరికి అంగభావము. పీఠుగాను ఇంగ్లీషులో చెప్పినవిషయములను కేసు భావలో యుద్ధాయాలకు తెలియజేయలేదు అని మధ్యప్రదేశ్ గవర్నరు గారి ముద్దానా న్యాయవాదిగారు, అందుల కొకటిగా పేజీ ప్రమాణము చేయించిరి. అంతటితో నాటివిచారణముగ నెను. (ఆ. ప్ర.)

అకాలీ సహాయక సంఘము

కౌన్సిలు నాయకులను నియమించుట
జూలై 25 వ తేదీని అకాలీయుల వారు జరిపిన అఖిలభారత కౌన్సిలు కార్యసభలో ఈ విషయము తలచుకొనిరి. అందులకు పండిత జగదీశ్ లాల్ నెహ్రూ ద్వారా కేసులు గారు అకాలీయులకు సంఘములనుగా అమృతసర్ లో నుండి పనిచేయుటకు ఆచార్యగిద్దాస్ గారు ప్రయత్నములను సాధించుటకును, ఏర్పాటుచేయుటకును (ఆ. ప్ర.)

అమృతసర్ లో ఖద్దరు డిపో

దేశభక్త వెంకటప్పయ్యగారు ప్రారంభోత్సవమును జరిపిరి

పంజాబు రాష్ట్రము కౌన్సిలు సంఘమువారు అమృతసర్ లో ఒక ఖద్దరు డిపోను తెచ్చించిరి. వారికి అఖిలభారత కౌన్సిలు సంఘములకు దగు దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్యగారు ప్రారంభోత్సవము జరిపిరి. గాంధీమహర్షిని అక్షాను సారము చేసియు అందరును ఖద్దరు బట్టలనే ధరింపవలెనని దేశభక్త ఖద్దరు దాక్టరు సభ్యులూ గాల్గురు ఉపన్యసించిరి. (ఆ. ప్ర.)

శ్రీమతి పార్వతీదేవిగారి విడుదల

చౌదరి రఘువీరసింగుగారి విడుదల
సంయుక్త రాష్ట్రముల కార్యసభలో కేంద్రీకీకరించి విడుదలను గూర్చి చాల ప్రశ్నలు ఉద్భవించెను. శ్రీమతి పార్వతీదేవి, చౌదరి రఘువీరసింగుగారును తెలుసే విడుదల చేయబడునని సంయుక్త రాష్ట్రముల దొరకమువారు నిశ్చయించిరి. షేక్ సయ్యద్ రహమాన్ గారు ఇటువంటిగా అనుభవించుచున్న విడుదలచేయగూడదని దొరకమువారు నిశ్చయించిరి. (ఆ. ప్ర.)

జైజిరతులారబ్ దినము

అమృతసర్ లో బాగుగా జరుగబడుచున్నది
అమృతసర్ లో ఖయిదీల కేసులలో నిన్న 16 వ తేదీని యుద్ధాయాలలో జరిగిన పిమ్మట దాక్టరు కేసుగా గానను ముగించుకొను ఉపన్యాయము జరిగిరి. సాయంకాలము అకాలీ జరిపాడు కిలాఫతు కల: టీరుకు కలసి పాఠమునందు ఉపన్యసించిరి. (ఆ. ప్ర.)

సర్ వెంకటరాయయ్య కేసు

కమిషనరు లాల్ దొంగిలాలగారికి అప్పగించినందుకు నిన్న 16 వ తేదీని కేసు విచారణ జరుగలేదు. (ఆ. ప్ర.)

విశ్వభారతి విశ్వవిద్యాలయము

లిండ్లి నం: 16:—రవింద్రనాథు: విశ్వభారతి విశ్వవిద్యాలయమునకు కన్వెన్స్ థాముసాహెబుగారు 15070 ల విరాళమునది, విశ్వభారతి అంతరి ప్రాత్యక్షముల గ్రంథాలను ఉపదేశించిరి. ఎ. క. శ్రీనివాసరావు కాగూరుగారికి కలసి కేసులను రాష్ట్రమున గంభీర మొదలు చున్నారు. కేసులకు ముగిసింపిన సభలయందు వసూలుచేయబడు విరాళములను, విశ్వవిద్యాలయ భాండాగారమున కొనగలమును.

తుట్ట తుదకు

బొంబాయి కార్పరేషను వారు గవర్నరుకు పిట్టోలు వత్తము నమర్చించు నిశ్చయించుట

జాతీయవాదులు తీవ్రముగ ప్రతిఘటనము గావించుట
బొంబాయి కార్పరేషను సభ్యులలో సభకసంఖ్యకు ప్రభుత్వ గవర్నరు సర్ బార్నిలాండే గారు ఇదేవిషయమును వారికి పిట్టోలు సభకు సమర్పించుట నిశ్చయించిరి. జాతీయవాదు లీ సూచనను తీవ్రముగా ప్రతిఘటించిరి.

చిట్టా విశ్వవిద్యాలయమువారి అనారోగిత కార్యము

1921 వ సం॥ లో మెట్టివ్యవస్థాపక కమిటీ దేశభాషలో జరుపవలెనని వైదికాలయపు సేనాసభవారు గావించిన తీర్మానము ప్రకటించి తీవ్ర ప్రతిఘటనలను వెల్లివిధానమును కొనసాగించుటకు ప్రభుత్వమువారివద్ద ధనము చాలినది లేనందుటచే అసలు జరుగకుండు కొంతకాలమునకు నిలిపివేయబడినది.

విరాళములు

శ్రీశైవ్య శ్రీనివాస భారత శ్రీనివాస కృష్ణమూర్తి నాథగారు 25 వేల రూ॥ ను, ఇందూర్ మహారాజగారు 10 వేల రూ॥ ను విరాళము పంపిరి.

నెర్రాంపుర్ జాట్ మిల్లు సమస్య

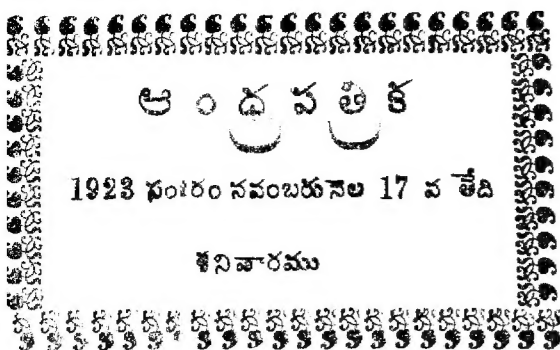
నెర్రాంపుర్ జాట్ మిల్లు పనిచేయు కమిటీ కమిటీ, కరకపునూరును మేనేజింగ్ ఏజెంట్లు మొక్కాన్ మొక్కాన్ కేసు వారు సమైక్యమునకును ఎక్స్ కలరూ పనిచేయవలసి కమిటీయందు జూలి గిట్టుట లేదనియు చెప్పి సమస్య ట్టిరి మిల్లులోని ఇతరకారణములను తీవ్ర కలసి మొత్తము కి ముందు సమస్యకట్టిరి.

బొంబాయి విశ్వవిద్యాలయము కేసు

గతనెల 4 వ తేదీని కేసు కేసు శ్రీనివాసానంద స్వరీం ఈ భారతీయములవారి కేసు తేబడినట్లు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వమునది. శ్రీకామేశ్వరప్రభుత్వ దను గరిమెల్ల వెంకటరమీం అను యొక బ్రాహ్మణుడు శ్రీనివాసానంద భారతీయములవారిని, ఈ కేసు సభ్యులవారైన మొదలగు వారికి కొంతమంది సాక్షులుగా తెచ్చుకొని, యుండియన్ సీనల్ కోర్ట్ కి, 410 కేసుల కంద శ్రీనివాసానంద స్వరీంనా భారతీయముల వారిని యుద్ధాయగ చేసి వివరములను బాయంటు మేంస్ట్రీలు వారికి వ్యాఖ్యలు చేసియుండెను. ఆ కేసు మేంస్ట్రీలు వారు తెచ్చగా విచారించి శ్రీనివాసానంద స్వరీంనా భారతీయములవారిని కేసుగీతగా నిశ్చయించి కేసుకట్టి వేయబడినది. 1908 లో విచారణనర్తకములను గురించు బొంబాయి కమిటీ సందేహము లేదు. కోర్టువారి తీర్పుముగ్గు వివరములు యందు తెలుపబడును.—బరంపురం విశ్లేషణ.

గుంటూరు సబుకోర్టులో

As 83 of 1923
గంపూరి పెద వెంకయ్య, అప్పెలెంటు:—
And
రెస్పాండెంటు:—1. దాసరివల్లి చెన్నారెడ్డి, 2. కరాన్ పెదభాగిం సాహెబు, 3. యూ కాళిం సాహెబు (died), 4. యూ చినకాళిం సాహెబు, 5. 3 వ రెస్పాండెంటుకు వార్సు కూతురు వరహాలూ రాలు మయినరు అయినందున గా॥ గుంటూరు సబు కోర్టు సీరస్తాదారుగారు.
యూ సంబంధ అప్పెలు 24-25 రెస్పాండెంటు ఇంటికి నిమిత్తం 28-11-23 తేదీన యూగా వేయబడినట్లు. అకాలీ మరల 11 గంటలకు రెస్పాండెంటు వ్యతిరేకముగా వివరములగా గాని పోలై వాయిదా తెలుసుకొని పిమ్మట వివరములను, తేనియడల యున్నచో గా తీర్మానించుటకును.
కె. కోటిలింగం,
అపిలేటు కలెక్టరు, 16-11-23

ఆంధ్ర పత్రిక

1928 సంవత్సరమున 17 వ తేది

శనివారము

ఇంగ్లండు : రాజకీయకక్షలు

నేటితో పార్లమెంటు సభ రద్దగును. మరల ఎన్నికలు త్వరలో జరుగ గలవు. నిన్నటిదినము ప్రస్తుత ప్రభుత్వ వద్దటిని ఖండించుచు, లేబరు నాయకు లగు రామ్సే మాక్డొనాల్డగారు ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మాన మోడిపోవుట సహజ మయినను, కన్సర్వేటివు కక్షమువారి అసమర్థతను చక్కగ వెల్లడి చేసెను. బాల్టువినగారు డెలివీన సమాధానము కడు నిస్సారముగ నుండెను. బాల్టువినగారి విదేశకవద్దటియందొక నిశ్చయముగాని ఒక సూత్రముగాని లేకపోవుటచే, ఇంగ్లండు కలుకుబడి తీరించెను, ఆంతరంగికస్థితి చెడిపోయి, పని లేనివారల సంఖ్యను బెంచెను. వాణిజ్యరక్షణవద్దటి సవలంబించి, దార్శిద్యమును తొలగించెదమని బాల్టువినగారు ప్రగల్భముల బలుకుచున్నను, అది నెరవేరుట దుర్లభమని తోచుచున్నది. వీరివద్దటిలు దేశమునందు విశ్వాసమును పురికొల్పినని తొచదు. లిబరలు పక్షమునందు మరల సంయోగము గలిగినది. వైకౌంటుగ్రే, ఆస్పిత్రు, లాయడుబార్ని మొదలగు లిబరలు ప్రముఖు లొక్క వేదికపై మరల జేరుటచే, లిబరలు పక్షమున కెక్కుడుబల మేర్పడ గలదు. కన్సర్వేటివు కక్షమునం దట్టి సంయోగము గలుగ లేదు. ముద్రాసునందలి జస్టిసు కక్షమునందు వతెన, నాయకులలో భిన్నాభిప్రాయము తేర్పడినవి. వాణిజ్యరక్షణము గావలయునని కన్సర్వేటివు పక్షమువారి రందరును అంగీకరించెదరు. అందు విషయమై నెట్టి యభిప్రాయభేదము గలుగ లేదు.

కేవలము అధికారవదలుట విషయముననే తగాదా లేర్పడుచున్నది. ఒకరివాసన ఇంకొకరికి గట్టకయున్నది. ఆస్టిను ఛేంబర్లను, బర్మెంట్ హెడ్డు ప్రభువు గార్లు మంత్రివర్గములో జేరుట కంగీకరించిరి. కాని వారిని జేర్చుకొనుటకు యువకుల కిష్టములేదు. బర్మెంట్ హెడ్డు ప్రభు వనిన కలుపురకు అయిష్టము గలదు. వీరిని మంత్రిులలో జేర్చునెడల, తాము రాజనామా నిచ్చెదమని ఆర్గురు మంత్రులు బెదరించినటుల లండనులైమ్ము పత్రికలో ప్రకటించబడెను. ఒకరి కొకరికి వరస్పరముగ సమాధానము గలదని విడితమగును. కన్సర్వేటివుపక్షములో గలిగిన చీలికను తొలగించుటకు జేసిన ప్రయత్నము అన్నియు వ్యర్థ మయ్యెను. వైవా రియపురును చేరక బోయిన కన్సర్వేటివుపక్షమునకు బలము చాల వరకు దగ్గును. ఇంతియగాక ఫర్ రాబర్టు హార్వ గారు తమ వ్యవహారములను వదలి పైకి రారని ప్రకటించబడెను. పార్లమెంటు సభ్యుల కూటమికి అధ్యక్షులుగనున్న ఫర్ ఆల్ ఫ్ స్పిత్రుగారు, వాణిజ్య రక్షణవద్దటి నామోదింపకపోవుటచే కన్సర్వేటివు పక్షమున నిలుచుట కంగీకరింప కున్నారు. లాంక మైను కన్సర్వేటివులుగూడ చంచలముగ నున్నారట. వీరిలో నైదుగురు స్వేచ్ఛావాణిజ్యవాదులయిరి. కన్సర్వేటివుపక్షమునందు బెరిగిన విభేదములు మరింత పెచ్చుగుటచే, ఈనూరు వీరి భావి పరిణామము అనుకూలముగ గనుపించదు. పక్షాభిమానమునకన్న, వ్యక్తులు తమ ప్రాముఖ్యమునే ముఖ్య

ముగ పాటింతుచో, పక్షబలము తీరింపక మానదు. ఆస్పిత్రుగా రీ తరుణమున సంకల్పపులగుట వింతగాదు. ఎదుటిపక్షమునందొకను మిక్కుటముగను సంకల్ప ప్రబలియుండ, లిబరలుపక్షమునందు త్రుటి కాలములో సంయోగము గుడిరెననివీరు సగర్వముగ పలికిరి. లిబరలుపక్షమువారు మరల వెనుకటి కలుకుబడిని సంపాదించగలరో లేదో త్వరలో తెలియగలదు. లేబరుపక్షమువారిబల మీ తరుణమున నెంతగలదో, వారియోధోళన మెంతవరకక్కరకువచ్చునో చూడవలయును. లేబరుపక్ష మీ సమయమున ముందుకు రాగలుగుచో, కన్సర్వేటివు పక్షమున కుపద్రవము వాటిల్లుట నిశ్చయము.

మితవాదపక్ష మంతరించుట

మితవాదపక్షము దేశమునందంతరించెనని చెప్పవచ్చును. ఇంగ్లండునందు హోంరూలరులు ప్రకృమాందోళనము జరిపి, బ్రిటిషువారియనుగ్రహము కొరకై చాలకాలము వేచియుండిరి. రెడ్డుండుగారి నాయకత్వముక్రింద హోంరూలుపక్షమువాడు ఓపికతో బసచేసిరి. తొడివారలగు సికఫీనరుల తీవ్రతను ప్రతిఘటించి, బ్రిటిషు బౌద్యార్యమునే నమ్ముకొనియుండిరి. ఎంతకాలము వేచియున్నను, రెడ్డుండుగారికోర్కెలు నెరవేరవచ్చెను. ప్రజల ఆశ లంతరింపసాగెను. కొంతకాలమునకు ఇంగ్లండులో హోంరూలరులు కలికమునకైనను గానరారయిరి. అంతయు సికఫీనరులమయ మయ్యెను. అటులనే హిందూదేశమున, మితవాదులకు స్థానము పూర్తిగ దప్పిపోయినది. ఎంతకాలము వేచియున్నను తమకోర్కెలు సఫలముగానవుడు, ప్రజలకు వారిపై నమ్మక మెటులుండును? సహాయనిరాకరణో ద్యమ ముద్భవించినపుడే, మితవాదమునకు చోటు లేకబోయెను. శాసనసభలు ప్రజలచే బహిష్కరింపబడినను, మితవాదులు కొందరా సభలలో బ్రవేశించి సహకారము సలిపి ఘనకార్యముల జేయ నెత్తించిరి. కాని యువకారము జేయజాలక బోగ, అవకారము జరుగుటకు వీరు ఎక్కుడుగ తోడ్పడిరి. సుప్రసిద్ధశాయకులు నిర్బంధించబడిరి. జన్మస్వాతంత్ర్యములు భగ్నమయ్యెను. దేశము ధరింపవలసిన పన్ను లధికమయ్యెను. అధినివేశ రాజ్యభారతీయుల స్థితి దుర్భర మయ్యెను. ఇట్టి స్థితిలో ప్రజలలో నిరాశ పెరుగుట వింతగాదు. ఇక్కడు జరిగిన శాసనసభల ఎన్నికలలో నది మరింత వరిస్ఫుట మయ్యెను. అన్ని ప్రాంతములందును మితవాదు లోడిపోవుటయు, స్వరాజ్యపక్షము వారును, వారితో కొంతదూరము బోవువారును విజయ మొందుటయు సంభవించెను. వర్తమాన ప్రధానయోగ్యతయని భావించు చున్న చెన్నరాజధానియందు గూడ, పరిస్థితులు మూడినవి. విశాలాశయముల గలవా రీ మారు చాలమంది ఎన్నుకొనబడిరి. జస్టిసుపక్షమునందు సయితము వెనుకటి సంగతులవద్దప్పి దగ్గెను. ఈ పక్షమునం దిప్పుడేర్పడిన చీలికయే, ఇందుకు నిజకారణము. అధికారవర్గము పరికింప గలుగుచో ప్రస్తుతిస్థితి వారికి గుణపాతమును నేర్పగలదు. విశుద్ధసహాయనిరాకరణవాదులు శాసనసభల ఎన్నికలలో పాల్గొనరయిరి. వీరితో కొందరు కారాగృహములలో నున్నారు. మరికొందరు వెలుపల నుండి స్వతంత్రకార్యనిమగ్నులై మెలగుచున్నారు. శాసనసభలలో జేరిన వారిలో స్వరాజ్యపక్షవలంబులు విశేషముమంది గలరు. వీరు సహకారోద్దేశముతో గాక నిరాకరణోద్దేశముతో శాసనసభలలో బ్రవేశించుచున్నారు. అధికారులకు దేశాభిప్రాయ మెదియో ఇకనయి

నను బోధపడునా? ప్రజలలో స్వరాజ్యసంపాదనా పద్ధతులపట్ల నీవదభిప్రాయభేదము లుండవచ్చును. కాని, ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానము దొలగి, సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధి గలుగుట యవసరమని తలంపనివారు లేరు. జస్టిసుపక్షప్రముఖు లగు డాక్టరు నచేశనుగారి రిటివల ముచ్చటించుచు, సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధిని తాము వాంఛించుచున్నామని వెల్లెబ్బిరి. వివేక వంతు రాలగుచో, ఇంగ్లండు హిందూదేశమునకు స్వరాజ్యమును వెంటనే ప్రసాదించవలెను. కాలము ముదురుకొలదియు, సంక్షిప్తస్థితి వర్పడి సులభకరి మ్మారమున కాటంకము గలిగించవచ్చును. మితవాదులింకను మిగిలియుండునెడల, జాతీయోద్యమమును ప్రతిఘటించక, దానివిషయముకొరకై పాటుబడుట శ్రేయస్కరము. తాత్కాలికలాభముల నపేక్షించి, దేశనాశమునకు వీరు తోడ్పడుతుండుచో, తమధర్మమును నెరవేర్చినవారగుదురు. ప్రస్తుత సమయమున సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధికై ప్రజలు సర్వస్వమును అర్పణకైయుట ముఖ్యము. అట్టి సంసిద్ధత గనుపకుచో, అచిర కాలములో స్వరాజ్యము సుస్థాపితము గాకమానదు.

హిందూదేశము : సామ్రాజ్యము

న్యూజిలెండుమంత్రి యగు మాసీగారు ముచ్చటించుచు, బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునకు హిందూదేశము చాలముఖ్యమని తెలిపిరి. హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలనము లభించుటకుముందు కొంతకాలము గడువవలసినను, అది వచ్చితరు నని వీరు దెలిపిరి. మాసీగారి సద్భావమును కొనియాడవచ్చును గాని, స్వపరిపాలనమును వెంటనే స్థాపించుటకు ఇంకనువలకాలము గడువవలయునో తెలియదు. హిందూదేశము సామ్రాజ్యమున కొకవిధముగ ముఖ్యమే. సామ్రాజ్యమునందు అర్హస్వాతంత్ర్యము లేకున్నను, సామ్రాజ్యపు బరువుల నన్నిటినిసామ్రాజ్యము హిందూదేశముధికముగ మోయవలసివచ్చుచున్నది. హిందూదేశపు ముడివస్తువులను చౌకగ కొనిపోవుటకు, ఇతరభాగములకు విలుగలుగును. కాని హిందూదేశమునకు స్వాతంత్ర్య మొసగు విషయమున మాత్రము, అందరును వెనుదీయుచున్నారు. సప్రభాగారి రాయబార మెటుల విఫలమయ్యెనో గాంచిన, హిందూదేశము సామ్రాజ్యమునం దెట్టి హీనస్థాన మాక్రమించుచున్నదో విడితమగును. సప్రభాగారు నిరాశాపూరితయై స్మెట్టుగారి కాశిన్యమును తీవ్రముగ నిరసించిరి. స్మెట్టుగారు మరల బెదరించుచు, సప్రభాగారి ప్రతిపాదనము హిందూదేశమునకు మహాపకారము జేసెనని నుడిపిరి. ఇండియా ప్రభుత్వమునందు సభ్యులయినను గాని వారిని ప్రభుత్వపరినిధిగ బంపుట లోభ మని, స్మెట్టుగారి డిక్షేపించిరి. స్మెట్టుగారి బెదరింపులకు భయపడెదవారుండరు. ప్రస్తుత దుస్థితి కన్నను, భారతీయు లెక్కుడు దుర్బలి గాంచబోరు. మొత్తముమీద బూటక మేమియు లేకుండ, స్మెట్టుగారు తమ యభిప్రాయములనుదెలిపి, భారతీయుల నిజస్థాన మెదియోనిరూపించిరి. ఇతర మంత్రులు మాత్రము చేసిన దేమి? కనడామంత్రి యగు మెకెంజీగారు గారు నైతము, 1921 సంవత్సరమున నంగీకరింపబడిన ఇంపీరియల్ సమావేశ తీర్మానము హిందూదేశమునకెట్టి వాగ్దానము జేయ లేదనియు, అది కేవలము సలహాపూర్వక మయిన దనియు, కాన్ఫ్రెస్సెగారయినను ఇందుకు భిన్నముగ దెలుపలేదనియు, సూచించిరి. నటరాజనుగారు “వాయిస్ ఆఫ్ ఇండియా” పత్రికలో నీ సంగతిని స్పష్టముగ సూచించిరి. మొత్తముమీద స్మెట్టుగారు ఖండిత

స్థానిక వార్తలు

మదరాసు కార్యకర్తల సంఘం: కార్యకర్తల సంఘం 2 గంటల పాటు సమావేశమై...

ఒక విందు: ఇటీవల ప్రారంభించబడిన, పెంజూరు నందలి కార్యకర్తల సంఘం...

హైకోర్టు జడ్జి: హైకోర్టు అధ్యక్షుడు రిఫరీగా నున్న రాజ్యసభ...

రాకపోకలు: రా. బ. టి. కంగారాగారు, ఇండియా రాజ్ కమిటీని...

శ్రీపురిలో వరదనష్టం: చెన్నైలో గోదావరి నాయకత్వంలో...

తమిళనాడు అసహాయవాదుల సభ: తమిళనాడు అసహాయవాదుల...

మహాత్మాని శిక్షా దినము

చెన్నైలో కార్యకర్తల సంఘం: మదరాసు జిల్లా కార్యకర్తల సంఘం...

పూర హత్య

సవతిలి కుతంబముల ఫలితము: దక్షిణమలదాడు జిల్లావాసి...

గాంధీదినము

గాంధీ నిర్వంధదినము రేపు మామూలుగా నవలంబించబడును. బుద్ధుడైనామగు నుత్సాహమువలన...

బంగారపు విక్రయము

ఇంగ్లండులో పేపరు కరెన్సీ రిజర్వులో నిలువయున్న హిందూదేశపు...

అసభ్యుల శిక్ష: నవ్విటి కత్రికల్లో 14 వ తుల్యము "విశాఖరమణ మరణ"...

ముగ దెలిసిన సంగతి, ఇతరమంత్రులు గూడ ముగ నూచించిరి. ధ్యాయం ఆఫ్ డెవలప్మెంట్ గారి ప్రతిపాదన...

లోకలుబోధలు: అక్కంటులు

లోకలుబోధల అక్కంటుల విషయమై మదరాసు ప్రభుత్వమువారు కొత్త పద్ధతిని నూచించిరి. లోకలుబోధల చట్టము...

బిటిఎం రాజకీయములు

ఎన్నికల సంరంభము

ప్రధానామోదమున రక్షకవిధానము

యూనియన్ల అసెంబ్లీ

లండన్, నవంబరు 15 ఉదయం 1:— బిటిఎం ప్రతినిధులు ఇటీవల తమ ప్రధానామోదమున ప్రతినిధులను గాంచి, యూనియన్లను మాత్రము వికల్పముతో నుండిన సెక్షన్లకు పిలువలేదు. బిటిఎం ప్రతినిధులు అనుకూలముగా, చాంబర్లను సహాయముగా ఆధార పడకలగు.

ఎన్నికలకు ముందు ప్రభుత్వవిధానమును తయారుచేయుటకు తమకు గూడ అవకాశము దిచ్చి, పోలింగులు బిటిఎం ప్రతినిధుల సహాయముతో తయారుచేయుటకు నొసగెదమని తెలియజేసింది. తరువాత అధికారములేదే మంత్రముగా నియమించుటకు సరిగిరి. యూనియన్లు విషయాలపై తమ బిటిఎం ప్రతినిధుల వాల్చుటకును వచ్చెదరు. అట్టి చాంబర్లను గూర్చి విశేషంగా కార్యదర్శి రాజ్యము.

బిటిఎం ప్రతినిధుల మంత్రములను బట్టితే తమకు అధ్యయనము ఆరుగురు చిన్నమంత్రములు రాజ్యమున బిటిఎం ప్రతినిధులను బట్టితే చర్చించుచున్నారు. అందుచే చర్చించుట అగత్యము. ఇంతటితో మరల చర్చించుట తోచుచున్నది ఎటువంటి సందేహము లేని అన్ని పక్షములవారి యభిప్రాయము భిన్నముగ నున్నది.

ప్రధానామోదమున యభిప్రాయము

లండన్, అక్టోబరు 15:— కార్మిక పక్షము వారు రాసిన ముగ్ధాబ్ధిగా (కానీ మంత్రము) సందేహమును గూర్చి బిటిఎం మాత్రమే తీర్మానము సందేహము ప్రధానామోదమున తెలియజేసెను.

విశేషాంగవర్ణనలు

ముగ్ధాబ్ధిగా రన్నటుల విశేషాంగవర్ణనలలో ముఖ్యముగా భూమి కుంభము ఉండవలసివే. నేనందుల కంగీకరించెదను. మొదట నుండియు ఏదో విభిన్నముగా తీర్మానము చేసికొనటకు ప్రభుత్వము వారు కోరిరి. సంధి కుదురునట్లు కోరిన యూనియన్ల ప్రతినిధులు తమకును అనుకూలముగా ఉన్నట్లుగా తీర్మానము చేసికొనటకు ప్రభుత్వము వారు ప్రయత్నించుచున్నట్లు తెలుసు. అట్టి మంత్రములను విచ్చి నేని మరల తీర్మానము కోరికలను గడచెను. అందుచే మిక్రమందలి అందరితో కలిసి పరిశీలనమున ప్రభుత్వము వారు ప్రయత్నించుచున్నట్లు తెలుసు. ప్రస్తుతము తమ ప్రయత్నములు ఫలించెనని ప్రభుత్వము వారు చెప్పుచున్నారు. లండన్ బిటిఎం ప్రతినిధులు కావలెను మాట ఇంతటి. దరలో వనిగావున్న ఆర్థికమైదీయు లేదు. అమెరికాలో రాయబారములు ప్రారంభమైనవిదల కొంతలాభము కలుగవచ్చును. వీరితోనూడ మాత్రములు మిక్రమందలి ఇద్దరుములను కర్మమైది. మిక్రమందలి మా పని కష్టములేనని ఇటుల కలసియున్నట్లుగా ఇక నెంత కాలము ఉండవలెను. సహకారమున కనకమును భావములను బ్రతినిధులకు తెలియజేసెను. నిజముగానె ఎన్నిసారు లో మిక్రమందలికి తెలియజేసితిమి.

మరిలెనివారికి జీవనోపాధిని కల్పించుట

యూనియన్లను తీర్మానము జర్మనీకి గల్గిన ఆర్థికకష్ట పరిస్థితులచేతను యూనియన్ల ప్రభుత్వమునకు కలుగజేయుటకు అలసత్వము ఆపుచేయబడెను. నిరుద్యోగము ఈ సందర్భము ఈ పరిస్థితులు చాల పాడుగా నున్నవి. ఇదివరలో మనము విక్రయించుచున్న మార్కెటులు మన చేతిలోనున్న పనితీరులకు సమస్యయే ఏర్పడియుండెడిది గాదు. ఈమార్కెటులు తగ్గిపోవుటచే ఈవిధమున తీర్చిదిద్దెను. ఇదివరకు మనము విక్రయించు మార్కెటులలో ఇప్పుడు మనము ఎక్కువ ముఖ్యముల నీయవలసివచ్చెను. చేపాడక తప్పనిసరి వచ్చెను.

జర్మనీ స్వేచ్ఛ వర్తమానము ప్రారంభించినవో ఎను మరులు చాల విస్తారముగను. ఈ ఎనుమరు లన్నియు స్వేచ్ఛ తమకును పోవుటకు ఏనుగు ఒకసంఖ్యను కిందకు తేసిన ప్రతిసం ఇప్పుడు మాని క్రొత్తపన్నులను విధించి ఆర్థిక విధానమును మార్చును కలుగజేయుటకు అవకాశముండవలెను.

నేడు ఒక్కజర్మనీగాక ఇంగ్లాండు ఇతరదేశములను మనకు కలుగు ఉపద్రవమును కలుగజేయుచున్నది. దానిని ఆపు జేయుటకు ఎక్కువ సంఖ్యలను విధించుటకు మనకు అవకాశముండవలెను. దోమియనులకు ప్రభుత్వము కాపడలేనట్లు, అలాగే మన మెప్పుడేమనలే నన్ను ప్రభుత్వము వారు సాధారణముగా తప్పల నన్నిటిని సమర్థము చేయవలెను. ఇదివరలో ఆపన్నుల తీరపోయినను క్రొత్తపన్ను విధించవలెను.

అవసరపార్థకుల విషయములో గోధుమసిడి, మాంసము, బియ్యము, తేనె (గడ్డులమీద) తమను విధించవలెను. వివరములను ప్రభుత్వము వారు తెలియజేసెదరు వీరి విధానము నంగీకరించెను పార్లమెంటు వారు వీటిని విమర్శించుచున్నట్లు.

సుంతులమును ఏదేముగా నూడ స్వేచ్ఛార్థమును రాయబారములకు పాపించి ఎరువు. కాని రాయబారములను జరిపి స్వేచ్ఛార్థమును ప్రజలపై నున్న తరుగు లాభమును దివి తీయెను, కొంతవరకు త్యాగమును కాపగలరు.

యూనియన్ల అసెంబ్లీ

ప్రధానామోదమున బిటిఎం ప్రతినిధులకు విశేషాంగవర్ణనలు. బిటిఎం ప్రతినిధులు చాంబర్లకు గాని ప్రభుత్వముతో కలియరు.

దీనివలన కాగలు బిటిఎం ప్రతినిధులను ఇతరమంత్రములను వైమర్యము ఉండవలెను.

సంతులనవిధానము తమకు ఇప్పుడు తీరపోవుటచే 50 అలక్షలకు గాను జీవితమున కర్మమును ప్రతినిధులు. వీరిని కార్మిక పక్షముగూర్చి ప్రభుత్వము వారు నూచించినవిధానముగూడ వీరికి ఉచితము.

ఈవిషయములో స్పష్టముగా స్వేచ్ఛ ప్రయత్నించుటకు స్థానిక కన్సల్టేషన్లను ప్రయత్నించుటకు అంగీకరించిరి.

లండన్ కన్సల్టేషన్ల సంఘము వారు ఇంతవరకు తమ యభిప్రాయమును తెలియజేయలేదు. వీరిలో ఆరుగురు స్వేచ్ఛ వర్తమానుల మని ప్రకటించిరి.

గమల ఉపమానము రీతి గురు అభ్యర్థనలను నిలబెట్టకక, వీరిందకు యొచ్చెద రనుచున్నారు. తమ బిటిఎం ప్రతినిధుల ప్రభుత్వములో తీర్మానములకు బిటిఎం ప్రతినిధులను చర్చించుటకు లండన్ ఇప్పుడు తీరపోవుటచే మొదట అనుకూల ప్రకారము ఉపమానము చేయించుచున్నట్లుగా తమ బిటిఎం ప్రతినిధులతో తయారుచేసినవిషయములను చాంబర్లను గూర్చి తెలియజేసిరి. ఎన్నికలు బయటనున్నప్పుడు అదనపు మంత్రములను స్వేచ్ఛములకు ఆక్షేపణకు లోనగుననియు అందుచే ప్రస్తుతము దున్న ఇద్దరు సహాయ్యులను తీసివేయుటకు గర్హితర మనియు కాని అత్యధి వీలులేదనియు బిటిఎం ప్రతినిధులను నిర్ణయించిరి.

ఎన్నికలలో బిటిఎం ప్రతినిధులకు తమకును వారికి ఎన్నికలలో తీర్మానమును సమర్థముగా బిటిఎం ప్రతినిధులకు తెలియజేయ అటుల వీలులేదని బిటిఎం ప్రతినిధులకు తెలియజేసెను.

భారతదేశము-సంరక్షకవిధానము

ఒక్క బిటిఎం ప్రతినిధులు, ఇతరదేశములలో ఇండియా గూడ సంరక్షక వర్తమానమునే అవలంబించెను. 10 ఏండ్లకిముందు ఇండియాకు ప్రభుత్వము ప్రజలపై పెట్టి యుండెడిది. ఇప్పుడు రాజకీయపరిస్థితులు మారుటచే అయ్యది అసాధ్యము. మనకు ప్రభుత్వముగూర్చి చేరమాడుటకే అధికారము తీరవు అది లభించనే లభించదు.

లిబరలు పక్షమువారి ఎన్నిక సంరంభము

ప్రభుత్వము వారు అసమంజసముగా బిటిఎం ప్రతినిధులను అందరును కోపించుకొనిరి. లిబరలు పక్షము వారు మాత్రము తమలో రానుండరము ఒక్కనిమిదములో సఖ్యతను బడసి ఏకమైరి అట్టియుగాధు తెలియజేసిరి.

కార్మిక పక్షమువారి ఖండనము

ప్రధానామోదమున సమర్థనము

కార్మిక పక్షమువారి తీర్మానము వీరిపోవుట

లండన్, నవంబరు 15:— కామన్వెల్త్ వారు, నేడు కార్మిక పక్షము వారు మంత్రమునై తమను తీసివేయుటకు సరిగిరి దానిని నిరాకరించిరి. దీనిలో వివాదాంశములు బయలుపడెను సరిగిరి.

మరాఠుల ఋణము

గ్రేటు బ్రిటన్ ప్రభుత్వము ఇప్పుడు 612000000 పానుల అప్పును తీర్చవలెను. పోలండు, డెన్మార్క్, యుగోస్లావీయా, యుద్ధపానుగి నిమిత్తము ప్రభుత్వము 800000000 ప్రా. పానుల అపాదించిరి. జర్మనులు యుద్ధపానులను బట్టి ప్రభుత్వము గ్రేటు బ్రిటన్ ఋణమును తీర్చుట ఆధారపడి యుండును కాని దీనిని బట్టి మాడ కొంతవరకు ప్రభుత్వము తా నియమనీన అప్పు నీయ మని చెప్పుచున్నారని కొందఱు భిప్రాయము అని చాంబర్లకు గాని తెలియజేసిరి. ప్రస్తుత కేరళకు సభాధ్యక్ష మంతయు భారీగానే యుండెను. ఎరువు వినివారితేరు. మంత్రము వారున్న లెంబియను, లిబరలు పక్షము వారి స్థానములను భారీ అనే చెప్పుచున్నాను. ప్రస్తుత కేరళ ప్రతినిధులను ప్రభుత్వ పక్షము వారి స్థానములు, ప్రభుత్వము, దోమియను వారుగూర్చుండు స్థానములు పూర్తి అయినవి.

కార్మిక పక్షమువారి ఖండనము

అంతర్జాతీయ కార్యకర్తలను, వర్తమాన సమర్థన తీరచుటకును, పనిలేనివారికి జీవనోపాధిని కలిగించు ఏర్పాటులను ప్రభుత్వము వారు చేయలేదనియు ఆక్షేపించుచు రాసుకే ముగ్ధాబ్ధిగా ఆక్షేపించుటకు తీరవారి సభ్యులు అదనము అధికారముతో ప్రోత్సహించిరి. ఎన్నికలమీదకు లోబడి తిండిలేక మాడుచున్న ప్రజలను విడిచిపెట్టుట చాల అన్యాయము. ప్రభుత్వము వారు తప్పుకొనిరి. ఇంజనీయుల ప్రభుత్వము పెట్టుబడిదారులకు లాభకరముగాన వారు వాని గోరుచున్నారని, దీనివలన జీవనవ్యయము పెచ్చుననియు వేరేరు సంఘము తీర్పుననియు (బిట్టలు) ఏర్పడు ననిరి.

ప్రభుత్వము వారు అంగీకరము, పనిలేని కార్మికుల సమస్య భీద, వృద్ధుల కిచ్చు పింఛనులను విషయములనుగూర్చి ఆలోచించుచున్నారని బిటిఎం ప్రతినిధులు తెలియజేసిరి.

సుంతులము తీసివేసిన మొదటి అభ్యర్థన ముంద పని తీరపోవు ననియు తీరపోవు కన్నులు విధించబడు సరకులన్నియు తీరములో దిగునని లాయబారము గూర్చి తెలియజేసి, కార్మిక పక్షము వారు మాటిమాటికి అయినట్లు అటంకమును కలుగజేసిరి. చర్చ పూర్తియగుననుచు కలవరము విస్తారముగ నుండెను. 50 ఫిలిప్ లాయిదు గింగారి ఆక్షేపించిరి.

కార్మిక పక్షమువారి తీర్మానము వీరిపోయెను.

జర్మనులకు ఋణము

అమెరికనుల విధానము

అవసరపార్థములను గొనుట

లండన్, నవంబరు 15 కార్మిక పక్షము:— అమెరికా ప్రభుత్వము వారు జర్మనుల యుద్ధ పెట్టుబడి అవసరపార్థములను కొనుటకు 1600000000 డోలరులను బయలిచ్చుట కేర్పాటు చేయుచున్నారని తెలియుచున్నది. ఋణమునిచ్చుటకు కాంగ్రెసు వారి యనుమతిని గోరుచున్నారు. వీరిసమర్థన బడయుట కష్టములేదనుచున్నారు. ఈ ఋణము యొక్క యుద్ధకర్మము జర్మనీలో ఉత్పాదనకు కలుగజేసి సహాయముచేయుటకు జరుగుచున్న ఏర్పాటులను తయారుచేయుటకు గాదని. జర్మనీకి ధాన్య మంతగ తీరపోలేదు. కొవ్వొ, పందిమాంసము విస్తారము జరుగురుగ కావలసి యున్నది. ఈ ఋణముతో వీటిని కొనెదరు.

ఈవిధానములో యూరనుగూర్చి ఏమియు జెప్పలేదు. ఎటులు, ఎచట ఉంచెట్లెరులను నను మరల లేకుండ ప్రభుత్వము వారి కష్టముల నన్నిటిని బిటిఎం ప్రభుత్వము వారు కరము చేసెదరు.

యాత్ర ప్రజలను పోషించు భారమంతయు బిటిఎం వారికి గాని కాపింగ్ వారికి గాదని.

నష్టపరిహారములు

జర్మను లెంతవరకీయగల రను

విషయమును కనుగొనుటకు ప్రత్యేక అధికారమును కలదు. తాము పొల్లననియో అనుభవము జరుగదనే తలచుచున్నాము. గ్రేటు బ్రిటను ప్రాంతం ప్రారంభములో ఒడంబడికను చేసికొన్నామని యున్న బెడ్ ఫోర్టును రీవిషయమై కనబరచుచున్నాము. మిత్ర మండలి సహకారమును కలుపుకొని పరామర్శ భయపడు చున్నాము. ప్రస్తుతము చెందు చేతులందును రాజకీయ పరిస్థితులు మిక్కిలి ముగియుచున్నట్లు కనిపించుచున్నది. విషయమును, లేక యధావశ్యతను సమచూచును.

హెబాహెన్ జాలరన్నుల

పునః ప్రవేశము

సంధికి భంగకరము

ఇటలీవారి వైఖరి

లండన్, నవంబరు 15, రాత్రి 7-20:— జర్మనీలోని కిక్కురులు ఇటలీవారు జోక్యము కలుగజేసికొన నిష్టము లేదు. జర్మనీలో హెబాహెన్ జాలరన్నులను ఉంచుటకు వెర్సెయిల్స్ సంధికి భంగము కలుగు ననుచున్నారు. యువరాజురాజు వెర్సెయిల్స్ సంధిని ఎక్కట్లుటకు ఉద్దేశించబడెనేని ఇటలీ ప్రభుత్వము వారికి ముస్సోలినీ గారు తోడ్పడగ మానరు.

ఈ లోతుగా అట్టిసంగతి జరుగుచో వీరి యభిప్రాయము మేటి యని ఇంగ్లాండు యభిప్రాయమును ఇటలీవారు తెలియ గొరుచున్నారు.

మిత్రమండలిలో ఏకాభిప్రాయము తేలకుండుట

లండన్, నవంబరు 15:— రాత్రి 11-50 జర్మన్ యువరాజు రాజనుగూర్చి జర్మనులు మిత్రమండలి సైనికపరిశీలనను నిరాకరించుటను గూర్చియు ఏమియు లేలేదు. తేలకున్నను సరే గాని అందరను కలిసి పని చేయుటకు వీలుకడదని జర్మనులకు వీరిలో పూర్తి భిన్నాభిప్రాయము తేర్చడలేదు. యువరాజు వెర్సెయిల్స్ ప్రయోజనములేదనిగా తిగిన చర్యను తిగువొస బాగుండునని పరామర్శ యభిప్రాయము పరిశీలించి మిత్రమండలిని చురకజేయుట ఏర్పడునని. యువరాజు రాజనుగూర్చి ప్రెంచిలోనివారికి భేదాభిప్రాయములు తేవని జెప్పవలెను.

బ్రిటిషు వైఖరి

జర్మన్ యువరాజులను కెయిబరన్ గూర్చియు జర్మనీలో తిగివొసచర్యలలో పాల్గొనమని బ్రిటను తెలియజేసినటులను జర్మనీలో అంతర్విమండలి సైనికపరిశీలనను గూర్చి అపరాధములను విధించుటకు కిష్టము లేదనియు తెలియచున్నది.

సామ్రాజ్యము - భారతదేశము

లండన్, నవంబరు 15:— సామ్రాజ్యములో భారతదేశము చాలముఖ్యమైన భాగము. అందుచే వాటికి తరచునీ సౌకర్యము లన్నిటిని ఇచ్చితిరవలెను. ఇండియా ముస్లింలకు నరయగు ప్రభుత్వమును ప్రత్యేకముగా కింగ్ డొమినియన్ బట్టవచ్చును. కాని అవిధానము వచ్చి తిరుగునీ వానవ్యయము. ఇండియా ఏకముగా గాని వేర్వేరురాజ్యములుగా విభజింపబడిగాని బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు సురక్షితభుక్తినికొనవలెను కావునని వాద్యక సమ్యకము అని ముఖ్యంగా రిగిరి

రైతు సేవకేంద్రములు బ్రిటిషు ఆక్రమణలో నున్న ముగిన్ని ఎక్కడ కేంద్రముల వ్యాపించుకొని రని తెలియచున్నది.

ప్రెంచిలో కపరము ఖర్చు, ఆదాయము సరిపోవుటలు ఏర్పాటుల ఆంగ్లో-వెండియా చదురు కంపెనీలో ప్రభుత్వము వారి జోక్యమునుగూర్చి ఏమియు తెలియలే దని.

గ్రీకు విప్లవశాసకులకు ఉరిశిక్ష విధింపబడెను. మరి కొందరికి దీర్ఘ కాలము శ్రమ విధింపబడెను.

కన్యా పునఃకానుగమును త్వరలో కన్యాకళ్యాణకర్మశాఖ ప్రకటించెద రనియు అవును ఇండియా ప్రభుత్వమువారు సావకాళముగా యాచింతమయ్యెనని ఆరంభిగారు బదులిడిరి.

కాతాపరను కంపెనీలో ప్రభుత్వపరిధిని నియంత్రించు మియు 1000000 పానుల నిచ్చెద మనియు (గ్యూరంటీ) ఇందు లో ఆధమును 900000 పానులు బ్రిటనులో ఖర్చుపెట్టెటని యుద్ధపు ధనియు పెరిల్లి కాంబర్లెను గా రిగిరి

డాక్టరు నత్రా-నట్టు సేనాని

ఇండియాగవర్న మెంటును దూరలేదనుట

లండన్, నవంబరు 15:— సామ్రాజ్యసభాంతము సుప్రసానముగాను చెడుటతో పూర్తి అయినది.

సుప్రసానము సుప్రసానము ఇండియా ప్రభుత్వమువారిని నిందించెనని లా సామ్రాజ్యమునకు తన మొండిపట్టుచే ఉపదేశమును కలుగజేసినవాడగుచున్నా దనియు సుప్రసానము చూటరుతో తెలియజేసెను. భారతీయ ప్రతిపత్తిగూర్చి సుప్రసానముతో తాను సాధించజేసెనని నని.

సుప్రసానము చూటరుతో జెప్పెను:— సుప్రసానము ఇండియాగవర్న మెంటును దూరలేదని ఆక్షేపకడిరి. నేను లండనులో నున్నంతకాలమును సుప్రసానము ఎంతయు పెద్దజేసి గౌరవముతో ఆకరించిరి. సభలోను, లోపలగానిన ఎంతయు మర్యాదగ జూచిరి. భారతీయులపట్ల వా కరియో గౌరవముగలదని చెప్పిరి ఆయన చెప్పినంతయు ఆయనకే గౌరవముగాదు. మీరుమిక్కిలి ఇండియాకు అవకాశము జే నవారెరి. భారతదేశమునకు వాల కష్టమైనది. ఇతరజాతుల ప్రతినిధులను రీ ప్రముగ్ధ ఆంధ్ర రాష్ట్రాని మర్యాదల మంటు లిది నిందించుటకును భారతదేశము పవిన ఆక్షేపకడిరి వివేకములందు బాగుపడవు. దోషినియును శ్రమపడి తమ ప్రధానామాత్యులను సామ్రాజ్యసభ కంపెనీ. వారు తమ తేజములతో సుప్రసాన వాద్యకమును కంపెనీ ప్రస్తావించిరి. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు తుదకు ప్రభుత్వములో సాధారణ కళ్యణముగాద కాని సుప్రసానము ఇండియా ప్రతినిధిగ బంపిరి. దీనివలన సుప్రసానము దూరముగాను రుణకారము. ఆయన సభలో తమభర్తయును సరిగా నిర్వహించలేదని వా యభిప్రాయము గాదు. కాని ఇతరప్రతినిధులు బిందోరులపట్ల జానకలసిన మర్యాదలకు సుప్రసానము విడుచుట వాకు ఆక్షేపకమును వుడి నేను ఇండియా ప్రభుత్వమువారిని నిందించిరి సుప్రసానముని. కానిని నేను విడిచిపెట్టెను. సమాధానము జెప్పవలసియున్నది. నేను ఎంతమాత్రము నిందింపలేదని గట్టిక జెప్పచున్నాడను. వా తు ను రీ డి ం గు క్ర భు వు న కు ను ఎన్ని సభ్యులములకుండియో నేనాచు. అట్టిరి నేను రీడింగు ప్రభువును నిందించి అనమానించెతిని సుప్రసానమును కంటే సామ్రాజ్యసభకు విషయము తోకటి యుండదు. నేను వేరుగ సుప్రసానమును ఖండింప నవసరములేదు.

కన్యాకళ్యాణము స్వల్పసంఖ్యాకములను ప్రభుత్వ కేంద్రాలైన బ్రిటిషుసంఘమువారికి ప్రతిపాదనగా సుప్రసానమును వుడిచి నేను జెప్పినంతయునుగూర్చి సుప్రసానము నున్న ఖండించెయిం దును. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు వివేకము జేయవలసిన కాని కంటే ఎక్కువ జేసింపిరి. ఇతరమాత్రము ఇండియా ప్రభుత్వమువారిని బట్టుటగాదని చెప్పెదను. ఏదెటులున్నను భారతీయుల పట్ల యూనియన్ ప్రభుత్వమువారు అవలంబించిన విధానము నుగూర్చి సుప్రసానము పరిశీలించవలయునంటే వావాక్యములు సుగముగాద. పరుషముగ నుండవలవు. సుప్రసానము తోడి కిని ఆయన ప్రసంగమునకును వాకు చాల విచారగలవచ్చును.

సుప్రసానము రివల్యూషన్ కలియనుగాదను ఇండియాకు బయలుదేరిరి.

దుబారా ఖర్చులకు లిండిపోతు తనమునకును జర్మనీలో ఇప్పుడు అరకాళము లేదు. స్వత్యధికనములను కంటుయిడ్ల కింద మార్చవలె నని.

వివేకములందు పరామర్శ వ్యత్యంతమును తెలియజేయుటకు 6000000 ప్రాంతములను ఖర్చుపెట్టవలెనని సాన్ మెంటును ప్రెంచి ప్రభుత్వమువారు గొరిరి. వివేక పత్రికలలో తమ సంకల్పముగా తెలియజేయవలెనని నిబంధించున తెలియజేయుట కిది ఉపయోగించబడును.

క్లెయిటును రైల్రోచి మెంటు కిమిటి నివేదిక

ఈ కమిటివారు కొన్ని కాలముల పునర్నిర్మాణము గావించవలెనని నూచించినను బర్మా ప్రభుత్వమువారు కొరిన కిరి 20 లక్షలకు ఖర్చు తగ్గించు నూచనము గావించలేరెరి. బర్మీ యులను జోక్యములకు నిజమియవలె నను విషయమును కమిటి వారు విచారించి విరాపియో-జోక్యముల సంఖ్యను నిర్ణయము జేసి మిగిలిన కాల లోని రెవెన్యూలకు తర మొనర్చవలె నని నూచించిరి.

వాతావరణ నిధి

1923 సం నవంబర్ నెల 17 తేది శనివారము

జిల్లా ముఖ్య పరమము	గత 24 గంటలలో అర్జిఫింగు	గత 24 గంటలలో అర్జిఫింగు	గత 24 గంటలలో వర్షము	అర్జిఫింగు 1-వ తేదినండి వర్షము	మూలముల వర్షము
గోపాలపురం	79.5	72.8	0.28	17.80	6.68
కొర్రాపుట్	...	...	...	...	...
నికాపురము	78.5	74.1	5.62	20.99	11.28
కాకినాడ	76.5	78.7	8.75	30.78	18.46
చుచిరపట్నము	80.1	74.0	0.25	15.10	2.49
గుంటూరు	...	...	...	...	...
కర్నూలు	90.8	66.1	...	1.76	2.62
బళ్లారి	93.1	70.9	...	1.46	4.04
అనంతపురం	...	...	...	...	...
కడప	89.4	78.0	...	5.11	2.04
కల్లూరు	88.4	76.0	...	28.59	8.48
మచిలీపట్నము	89.0	75.5	...	19.52	0.86
కడపూరు	92.7	76.2	...	26.45	5.94
కల్లూరు	...	...	...	...	...
సేలము	95.2	71.1	...	4.66	4.76
కొంజంపల్లె	86.4	66.8	...	6.68	2.88
తిరుమలపల్లి	96.4	74.2	...	8.28	1.87
వాగపల్లె	90.1	74.7	...	20.76	0.02
పునకొట్ల	...	...	...	...	...
మధుర	95.2	78.2	...	9.06	2.48
పాంబర్	98.4	78.9	...	11.44	5.00
తిరునల్వేరి	...	...	...	10.48	0.79
తిరువేంకటము	84.0	78.1	...	16.89	1.71
కొచ్చి	86.7	71.7	...	10.29	7.98
కాలిక్టు	86.2	74.1	...	4.99	9.17
మంగళూరు	87.5	74.0	...	4.66	5.48
పెంగులూరు	88.0	68.6	...	1.81	8.92
హస్సన్	...	...	...	...	...
మేరకా	76.6	89.4	...	4.59	66.2
కైయూ	...	...	...	...	...
ప్రొద్దాపాడ	...	...	...	...	...
కారవూరు	...	...	...	...	...
రత్నగిరి	...	...	...	...	...
కొంజం	...	...	...	...	...
హేలాపురం	...	...	...	...	...
కొడెకూరు	68.5	51.2	...	18.20	8.91
ఉదకమండలము	...	...	...	...	...

సర్కారులు:— రైతులకు మంకెటను గలదు. వివాదములు 5.62, కాకినాడలో 8.75 చుచిరపట్నములో 0.25 గోపాలపురంలో 0.28 అంగుళములవాన కురిసెను. అంగుళముల వాన మేములతో అల్లుకొన్నది. ఉత్తరమున అర్జిఫింగు ఎక్కువ. 8.7, నుండి 8.2, దిగ్వివరము కురిచేడిమి. తిక్కర గోపాలపురంలో రాత్రిచేడిమి 5.8, దిగ్వివరము. కాకినాడ చుచిరపట్నములో 8.8, దిగ్వివర ఎక్కువ.

డక్టర్:— మేములకు ఒక మోస్తరుగ నున్నది. బళ్లారిలో అర్జిఫింగు కుక్కు. ఇవట కాత్రి పగటిచేడిమి 8.7 దిగ్వివర ఎక్కువ. కడపలో రాత్రిచేడిమి 8.7 దిగ్వివర ఎక్కువ. కర్నూలులో పగటిచేడిమి 2 1/2 దిగ్వివర ఎక్కువ.

కర్నూలు:— మేములకు తేజమును అల్లుకొని యున్నది. కడపూరులో అర్జిఫింగు కుక్కు. ఇవట పగటిచేడిమి 8.1 దిగ్వివర ఎక్కువ. మచిలీపట్నములో 8.9 కల్లూరులో 8.6 ఎక్కువ. ఈ ప్రదేశములలో రాత్రిచేడిమి 4.3, 4.7 దిగ్వివర ఎక్కువ. సర్కారులో స్వము తిరుముచునే యుండవచ్చును ఎస్. ఆర్. యు. సామ్రాధు,

కాతావరణ నిధి

బంగారాభివృద్ధిమున తుపాను

సిమ్లా, నవంబరు 17:— ఈయనయమున బంగారా భారత మనకునాన కాకినాడకు ప్రాంత ప్రకటనగా 43 మిల్లీ యుగము నుండెను. తుపాను తగ్గిపోవుచున్నది.

హిందూ తియలజికలు హైస్కూలు

తిలక్ మహారాజుపట్నమును బహిరంగపరచుట

హిందూ తియలజికలు హైస్కూలు సాహిత్యసంఘము వారు నిర్వహించుచున్నది. ఇది పాఠశాల, కళాశాల, శ్రీ వివాహసంస్థానములు తిలక్ మహారాజుపట్నమును బహిరంగపరచిరి. ఆపట్నమును పాఠశాల విద్యార్థి యొకడు రచించెను. చాలమంది విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయులు విచ్చేసిరి.

కార్యక్రమమునందు ఎన్. సత్యమూర్తి గారు తిలక్ మహారాజు జీవితమును గూర్చి ఉపన్యసించుచున్నందున, ఆయన పదవీదాయమును గురించి ఉపాధ్యాయులలో నొకరు సి. ఎన్. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యగారు ఉపన్యసించిరి. తిలక్ గారు కనకవికాళమునందు వివాహము పూర్తియైన తరువాత మూడు నెలలు, ఘోరముగా కాలేజీ స్థాపించి అందు తానొక ఉపాధ్యాయుడుగా నుండినందు, ఈ విధముగా ఆదేవిధములనే జీవితముగడపి విద్యార్థిగృహిండు పాటుపడిరి ఉపన్యసనలు చెలిసిరి. మరియు ఈయన ఆసమానమును తేదీ 12 గదియందలి. తేదీ 12 నుండి గొప్పస్వార్థ త్యాగమును చూపి చాలకష్టములపాటు అయ్యెను. ఈయన ఆదర్శమును మనమెల్లరచు ఆనందమునందు తెలియజేయుచు తిలక్ గారి పట్ల మన బహిరంగపరచుచు ఉపన్యసనలు గొలిచి, ఆపట్నముతో పాటు ఇతరతలు అనేకములు నుడ ప్రకటించి యుండెను.

పదవ శ్రీనివాసయ్యగారు తిలక్ మహారాజుని పట్ల మనస్సు కష్టము, హర్ష కష్టములు చెలరేకుచుండ, తీసివైచి పట్లమును బహిరంగపరచి యిట్లుపన్యసించిరి తిలక్ మహారాజు గొప్పపండితుడనియు, ఆయన కాస్త్రపటనమునకే సంపూర్ణముగా పాటుపడినచో వేదముల తరిగి ధనపూర్తి చేసి యందు ననియు తెలిపిరి. ఆయన జీవితము పూర్వకృత్యమునకే కాక యితరతలములందు నుడ ప్రకటించి యిట్లు గలరని తుజువుచేయుచున్నది. ఈ సంగతిని హిందువులు పూర్తిగా గుర్తెగినచో జాతీయాభ్యుదయమునకు ప్రతిబాధను పాటుపడియుండును. కాని భారతీయవిద్యార్థుల ప్రస్తుత విద్యావిధానములందు స్వతఃకర్తవ్యము దెలుపక స్వతఃకార్యముల యొక్కయు, నాయకలయొక్కయు, ఉత్తమోత్తముల జీవితములను కప్పిపుచ్చుచున్నార. అందుచే మహాభావుల జీవితముల ననుసరించి ఉత్తమ మార్గమున విద్యార్థుల సదుద్యోగములకు అవకాశములు లేవనొంది. ఇట్టి విద్యావిధానము జాతీయవిద్య కానేరదు. తిలక్ నుండి మహాభావులు ఆధారము పూర్వ మెందరో యుండిరి.

నేడు తిలక్ గారు గాంధీగారు ఒకరిని ఘనకార్యములు జరిగి రోజులలో నిరంతరమునుభావులు చేసియుండిరి. నీయందుగల గౌరవభావము యితరులందును గూడ మనము కలిగియుండవలెను. తిలక్ గారిని గూర్చి తెలుగును కార్య మెక్కువను జేసియుండవలెను. కాని ఆ కార్యములనే మనము మరల చేయవలసరము లేదు. ఇప్పటిపరిస్థితులు లేవు. అప్పటి కాలములో జెయిలునకు బోవుట యితరులకు ఉపాధ్యాయ గాకుండెను అయినను తిలక్ గారు జెయిలునకు బోవుటకు వెళ్తుంటుంటే త్యాగస్వభావము ఆయన జీవితమునకు వన్నె దిచ్చెను. ఆయన జీవితమునందు స్వార్థత్యాగము మూలమునానెను. నీని నే యెల్లరు ఆదర్శముగా నుండుకొనవలెను.

తిలక్ గొప్ప కార్యవాది, ఆయన కేసులలో జాతీయతను సుస్థాపనచేసి, ప్రజలలో అన్యోన్యమైత్రి, వికమత్యమును గుడిచెను.

ను. నిరంతరకారమును తొలగించి స్వరాజ్యమును బడయవలెనను వాంఛ ఆయన కేవలముగానే గలగజేసెను. ఆయన చేసినపు నాడులైన గాంధీగారు భవననిర్మాణమును జేయుచున్నార. ఆయన నిరంతరము ఆకాపూరిత స్వాదాయముగా నుండెను. ఆయన స్వలాభమును విడిచి ఎల్లరుకు సంబంధించు విషయములకై పాటుపడెడివాడు. ఇప్పటి ప్రజలు వికమత్యములేక వివిధపక్షముల స్వార్థత్యములకై తిలక్ లాడుచుండరు. ఇందుకల్ల నెట్టిలాభములేదు. ఈ భేదములు తొలగించుకొని మంచికై గలగలియుండవలెను. ఇతరుల ఉపన్యసనలు విద్యాధికులను, రాజకీయవేత్తయు జాతీయతాప్రతిష్టాపకులను ఆసతిలకు గారి బోధనలను ముఖరాదని సభ్యులను చాచుచుంది.

అభ్యుదయిని వందము లర్పించుటతో కథ ముగిసెను.

హాపర్న అడ్వాన్సు బార్న్ ఆన్ హాంబర్ నైకిల్స్

ప్రేమ:—అతుకులేటి బ్రిటిషు ఉత్పత్తిగొట్టములకే చేయబడిన ఇరైదేపాడిచేసి అతుకుటకు మునుపు ప్రతి అతుకును చీలచే విగించబడును. ఫోర్ము:—మేజురకము ఉత్పత్తిలోను, పేటెంటు మొద్దు కమ్ములలోను చేయబడినవి కలిపియు 24". ప్రేమ:—అర్థం యిచ్చిన తరువాత ప్రేమ చేర్చుచును. చక్రములు:—అందుల చక్రము ఎనామిల్ చేయబడిన కెర్టెజ్డ్ రేబల్తోను, బ్రిటిషుపేటెంటుతోను, తయారుచేయబడినవి. గొలుసు:—కెట్టెను ౫ కిలోలకు శ్రీ చక్రము:—కెట్టెను బాల్, దబులు చేరుట గలవి. (కత్తెకపు మునుపటి వెనుకటి భాగముల రోలరు లీలుతో సహా గలవి. మట్టి ఆటంక పరచునవి:—ప్రేమను ఇతర భాగములను విడిచిగా తీయవచ్చును. ఎనామిల్ స్టేను, పుంటు ఎక్స్ ప్రెజ్ మెన్ట్ కాడిల్: ఎల్. 14 ఎనామిల్ స్ప్రింగులతో చేయబడినవి. పూర్తిచేయుటకు:—మేజురకము కాంతి గల నల్ల ఎనామిల్తోను బంగారునంటి గీతలతోను అతుకవచ్చును చక్రము గీతలతోను పూర్తిగా చేయబడినవి. పంపు, పరికరముల సంధి, పరికరములతో సహా ప్రేమలు బ్యూబులు లేకుండా కర రూ 112-8-0.

రేంజరు నైకిల్స్ ఎమ్. మాడల్

కారణము 24" ప్రేమ నలుపు ఎనామిల్ గలవి. బంగారునంటి అతుకవచ్చు గీతలుగల చక్రములు 28" X 1 1/2" దబులు. ఓ. నిలు అంచులు, బ్రిటిషు స్టాండర్డు పేటెంటుతో అమర్చబడినవి. కెట్టెను చక్రము, గొలుసు గలవి, నైకిల్స్ చేయబడినవి 2 ప్రేమల హండిలు బాగు గలవి. పూర్తిగా రబ్బరు పెడెల్సు గలవి. నెం. 45 రు ఇంగ్లీషు కాడిలు మేజురకం మడగార్డులు, ఎక్స్ ప్రెజ్ మెన్ట్, ప్రూఫులు మున్నగు వాటితో సహా గలవి. పంపు, పరికరములు, పరికరముల సంధి, పంపు ప్రేమలు, బ్యూబులు కాక ధర రూ 85.

సూపర్బు నైకిల్స్

మేజురకము అతుకులేటి కార్బన్ ఉత్పత్తిబ్యూబులతో చేయబడినవి. బాగుగా అమర్చబడిన పంపు టీనును, బ్రిడ్జిస్టిలు, చైన్ స్టేనుగలవి. అనెటిల్డ్ కెర్టెజ్డ్ స్టాపింగుఫోర్కుక్రాను డిస్క్ ను అనెటిల్డ్ ఫోర్కుల్లేసులతో గలవి. గొలుసుచక్రము 5 కుడకలు చేర్చబడినవి. (కాకెట్టు ఆస్సిస్టు, కప్పులు గలవి.

బొంబాయి మ్యూనిసిపల్ బడ్జెట్

రాజ్ పు సంవత్సరమున బొంబాయి మ్యూనిసిపాలిటీకి ఆదాయము 31,28,000 రూపాయలు, ఋణము 3,19,78000 రూపాయలు, అందులకు 7,65000 రూపాయలు తరుగియుండుటకు నని ఆంధ్రవా వేయబడినది.

రాన్ బహదర్ యస్. పి. కాకాభ్యుక్త గారు బొంబాయి ఇంజనీర్ల సంఘమున కభ్యుత్సాహగ నెన్నుకొనబడిరి.

తిరుపతి ఖద్దరు వస్త్రాలయము

ఈ నెల 1-11-28 మొదలు 14-11-28 వరకు రూ. 877-3-8 నెలగల ఖద్దరు విక్రయము చేయబడెను. ఈ రాజ గోపాలాచారి.

నిలిల్సు ఫుట్ బాల్ బాడింటను సంఘము రాజమహేంద్రవరం

ఈ ఆటల బహుమానములు రెండు వెండిగొప్పల రూపమున నున్నవి. వీటిని పొందుటకు, గంజాము, వికాఖపట్నం, గోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాలలో కనీసము ఒక సుగత్యురములైన స్థాపితమైన టీములన్నియు ప్రతిష్టాపకమైన దరఖాస్తులు, ఫుట్ బాల్ ను (కవేళ రుసుము రూ. 5 తోను. 15 గురు ఆటలాండ పేర్లతోను; బాడుమిటన్ రూ. 3 7 పేర్లతోను, ఈ నెల 21 వ తేదీలోగా జేరేటట్లు కార్యదర్శి గారికి పంపవలయును. ఆటలు ఈ నెల 30 వ తేదీ ప్రారంభ మగును.

14-11-28. భార్యాద రామమోహనరావు, కార్యదర్శి.

మధ్యమైన ఫిట్టింగు సామాను లన్నియు మేలురకమున బ్రిటన్ లో తయారు చేయబడినవి. ముఖ్యస్థిరంగ కాలుములు గలవి. చక్రములు 28" X 1 1/2" అంచులు—కెర్టెజ్డ్ రేబల్తోను, పరికరములతో చేయబడినవి.

పిడుము:—వార్ కో బ్రిటిష్ స్టాండర్డు, ముందటి చక్రములు కెట్టెను 1 1/2" X 1/8" హండిల్ బాగు 2 ప్రేమలు గలవి. నైకిల్స్ చేయబడినవి. ఫిలిప్స్ కొత్తమోస్తరున పెడెల్సు. ఫిలిప్స్ పూర్తి రబ్బరుది సాడిల్ - ఆప్టోవా 3 చక్రముల స్ప్రింగు సాడిల్ మిక్సిరి అనుకూలమైనవి. మడగార్డులు గట్టిగా నుండును. బాగుగా ఎనామిల్ చేయబడినవి. అందమైన బంగారు నంటి గీతలు అతుకవచ్చు గీతలుగలవి. పంపు, పరికరముల సంధి, పరికరములతో ప్రేమలు, బ్యూబులు లేకుండా రూ. 88-8-0.

బోనాఫైడ్ వర్తకులకు ప్రత్యేక ధరలు గలవు మిక్సిలి మేజురకము "సినియర్ రాడల్" "రాడల్ కాక్సుటన్" నైకిల్సునాడ మాడల్ నిల్వ చేయబడియున్నవి. దరఖాస్తుల పంపిన ధరలు తెలుపబడును.

బ్రూక్స్ మోస్తరు	90/2	జర్మనీకాడల్	9-8-0
" కాడిల్	90/2		28-0-0
" " B/20			27-8-0
లూకాన్	61 డెబు	రు	8-0-0

మామూలుగా మెషినుకు అమర్చబడిన కాడిలుకు బతులు మరియొక కాడిలు అమర్చబడవలసి యుండిన రు 4 అందు నిమిత్తమై రెక్కె కట్టుకొనబడును.

రామ్ నాయక్ అందు కో 13 అందు 14 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

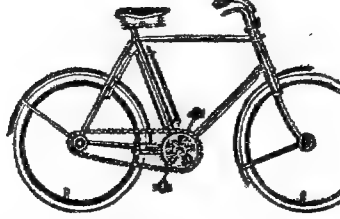
ప్రత్యేక ధరలు!!

విద్యార్థులకు, ఉపాధ్యాయులకు,

మోడలు సుపర్బు బ్రిటిషు నైకిల్స్ ప్రైర్లులేకుండా రూ. 70/-

మోడలు సుపర్బు మేము తెప్పించు చుండుటకల్ల యింత చుక్క ధరలకు ఇచ్చుటకు అనుకూలమయినది. యిదిగాక రడ్డి, బి. యస్. యె., రాల్స్, వగైరా సయిక్లిక్కుడా అతిసరసముగా విక్రయించ బడును. మాయొక్క పట్టుములుగల ధరల జాబితాకు వ్రాయుడు. చిక్లోల్ట్ కారు రూ. 3600/-ల నుంచి రూ. 3400/-లకు తగ్గించ బడినది.

యింగ్లీషు నైకిల్స్ యింధోర్టింగు కంపెనీ, 9, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

అతి చుక్క!!

గవర్న మెంటు చిన్న ఉద్యోగులకు

అతి అనుకూలము

మోడలు 1 సులభం గ్యారంటీ గల అవకా ఆర్కు ప్రైర్లు బ్యూబులతో రూ. 82/-

అగస్టుల ఆపీసు కాలెండర్ 1924 సం॥ 1 టిక్కి 0 8 0

దొరసామి అందు కంపెనీ, నెం 58 పెరియణ మొదలి వీధి, మిన్ ట్ పోస్టు, మదరాసు.

రుధిరోద్ధరి నం||రం కార్తికమాస శు|| ౯, శనివారము

కావ్యనిధి

శ్రీచెలికానిలచ్చారాయస్మృతి

[మల్లాది సీతారామాంజనేయులు గారు]
కారుణ్యపుత్రవృష్టిచే విమలసంస్కారంబులం జేయుచున్
ధీరా! యర్థిజనాళిక బ్రోచితి కదా... ధిక్కేది నీ వేగుటకు

[బాలకవి వల్లూరి వెంకటకనకయ్య గారు]
బెబ్బలి వెల్గునంతమున... బెబ్బలి ధీరప్రతాపశేకమున్
బెబ్బలి కావ్యవద్రచన... బెబ్బలి రూపవిలాస శోభకున్

[తుర్ల పాటి గోవర్ధనరావు గారు]
హా! విధి! యేమనదు మన... యాంధ్ర లతాంగికి వన్నెదెచ్చు
స్వా! భావిక! పుణ్యరాశిని దిశంబునకున్ గొనిపోయి
నావ! యాం! ధ్రావని గ్రంథకర్తల మనంబులు ప్రక్కలు

[ప్రత్తి వేంకటరత్నము గారు]
గురుసముద్రున్ సఖుండు నసఃఖుండును దివ్యతిశాస్త్రివర్యున్
ధుక్, సరసుండు సద్గుణాకరుండు... సత్కులజాతుండు లక్ష్మి
జాఖ్యుండొక, సురపురి కేగినార లనఃచున్ వగఁజెందుచు

దేహసౌఖ్యమునైన... దిగనాడినీసేవ
చేయు భూపాలుండు... చేరె దివికి
దేశదేశములం... దిగునుమ నీసేవ
చేయు వృషభుండు... చేరె దివికి
ధనము వెచ్చించి నీ... దారిద్ర్యమున్ బాప
దలఁచు కాశ్యపపతి... దారె దివికి
సరసద్రౌపదిభూమల... నిచ్చి నీసేవ
చేయు రాజేంద్రుండు... చేరె దివికి
కటకటా! యిట్టి భూరదుఃఖంబు నీకు
కావ్యనిధి, తెచ్చునంచును... గలననైన
దలఁచ మైతిమి నీను దుఃఖియె నుమ్ము
దిక్కు లేనట్టిదాన మైతివిగదము!
పరసగుణవతి! యాంధ్రభాషామతలి!

[మ. సుందరరావు గారు]
సీ. వెలయుచితివిగదా... పీఠికాపురి నాంధ్ర!
పరిశోధకమహామండలీవు
స్థాపించితివిగా వి... తాడపురమంద్రుశీ
రామవిలాస శ్రీగ్రంథమాల
ప్రకటించుచుంటివి... బహుశాంధ్రగ్రంథముల్
ముద్రితమున్దితి... ముద్రితముతోడ
ప్రకటించితివి మాసప్రతికనాంధ్ర
భాషావిలాసిని... బరగు పేర
గీ. యేమిజేసితి వయ్యయో... యిట్టివన్ని
యెవరి కిచ్చితి చేయంగ... నిట్టివనులు
దేశభక్తగ్రంథ సుశ్రీరిసాంధ్ర
భూతిగుణసాంధ్ర లచ్చరాట... వోనరేంద్ర.

[రావు వేంకటరావు గారు]
సీ. వదన మోరగ వంచి... నా పోవు మున్నట్టి
పోదరవర్ణమున్... జాడవేల?
నిస్సహాయమున... నిలువు నీరై యున్న
పండితుల వినిచి... పలుకవేల?
మిత్రుండు పోలేడు... మేమెవ్వరియి మంచు
విలపించు మిత్రుల... విలపవేల?
ఇక నిట్టిపథము... జేడని కుండెడు
సేవకగలుగును... జేర్పవేల?

గీ. అకట! యివిధి దుఃఖించు... నమజవర్గ
మాది సుజనావలీని వీడి... మాయమగుట
పరమనం దెంత నీయాత్మ... పట్టితినినో
రమ్యగుణధున్య! శ్రీలచ్చారాయవ్య!
సీ. నీయండ గొనసాగ... నీపీఠముపరిశోధ
మండ లేమన్ననోకో... మాన్యచరిత
నీస్నేహనాధిలో... నిరత మీదెడి గ్రంథ
మాలెటు బోవునో... మాన్యచరిత
నీయావు లగుచును... నెగడొందు పండిత
మండలి కేవిక్కు... మాన్యచరిత
నీబోధజలధిలో... నిరత మున్నతి గను
మండలి కేవారి... మాన్యచరిత

గీ. అకట! యిందర నొకపరి... నాత్రి మంచి
యారదినములలాడెనె... యవని బాసె
రుగ్మతవలన నెన్నియో... రోజు లుండి
చావు దిక్కుయి బ్రతికిన... జనులు లేరే!
సీ. ధర్మనూననికాంతి... తనయందు గన్నడ
నతికాంతమాన్త్రి... వై యలరినావు
దధిశిరాజుల... దాతృత్వమును మించి
ధార్మికచింతతో... దనరినావు
కాలిదాసునింటి... కవి యని పొగడగ
కావ్యనిధి వగుచు... గ్రాలినావు
విదురునివిజ్ఞత... వియ్య మొందెనో యన
రాజనీతితో యల... రారినావు

గీ. అకట! లచ్చారాయ తలమానికము నేటి
కస్తమించె నాంధ్రుల పాప... కర్మలన
నాతనికి సరి యగువారి... నరయలేక
గుండుచుండు రహారహంబు... గూర్చు లేక.

[దివాకర్ల వేంకటాచార్యుని గారు]
ఉ. ఏకరణిత భరింపదగు... నెంతటిపాప మొ గోరుమట్టునై
రోకటిపోటురీతిగ ను... ప్రధితాత్ములు నీకుమాటలకున్
నాకము నొక్కొకండును... గనక జనుమండిరి లచ్చారాయండ
స్రొకగుణాన్నితుండు... దివిజాడగబోయెనటాంధ్రమాతరో!

ఉ. అంబ! యితండునీకు... బ్రయఃమానసీలంగనుజేయుచుండ నే
మంబున బూర్వసత్కృతుల... మాన్యములై చనుగ్రంథపంక్తిడే
శంబున వెల్లజేయుచు... యశంబునిశంబును గాంచె నా నిరా
డంబరజీవితంబును... గ టామజువంగ నశక్య మేరికెన్.

చ. కలకలలాడు నానగుమొగంబును మాధురి గుల్కునట్టిప
ల్కులు బుధులన్నభక్తియును... గోష్ఠియు గోపములేమి

[సత్యపా
కలనము భృత్యులన్నను, సిగర్వత ధీనిధి లచ్చారాయ! క
న్నులకును గట్టిపట్టుగఁగ... నుంగననా నిను నెల్లకాలమున్.

సీ. సంతరించితివయ్య... సాహితీకిని దోడు
భవ్య మానవ్వికా... వ్యనిధివిరుదు
కవివయ్య స్వయముగా... గవుల సర్వపును
గ్రంథము ల్రచియింప... గడఁగినావు

[బ్రాహ్మణవిజ్ఞభక్తి భావన వెంపాండు
చక్కనితత్వ విశారదుండ
వఖిలసంపత్తుల... వలరియు గర్వంబు
గానక సంస్తుతు... ల్లాంచియుంటి
గీ. వెంత వర్ణించినను మా కొంకింతత్వప్తి
గలుగ నేరదు దేశభాగ్యం బదిట్లు
లున్నయది యేమిగావించు... మా కృపాభి
మమ్ము విడనాడి రుారీతి... మాయమైతి.

సీ. తాళవత్తగ్రంథతతి నిల్వఁజాలిన
పట్టుగొమ్మమునెడు... భగ్నమయ్యె
ఘనతరామున్దితి... గ్రంథసర్వస్వంబు
ప్రచురమామార్గంబు... పొడువారె
రామవిలాససంగ్రంథమాలయు... గాంతి
వాయుచు నెంతయు... నాడియుండె
నునుతిసంస్కృతపరిశోధకమండలి
కన్నుల నీశులు... గారుమండె

గీ. నాంధ్రభాషావిలాసిని... యనద యయ్యె
నాశ్రేతుల బంధుగులను... దుఃఖాభి మంచి
నీవు మరణించుకతమున... నిఖిలభూమి
భృచ్చయపురస్కృతుండ యో... లచ్చరాయ.

మ. అలకృష్ణావనిపాలకుండు వివి పాత్రైసంత సంస్తవ్యని
ర్మలచారిత్రయు సాధ్య నీధిగిని... రామాయమృ సద్భక్తి నిః
శ్చలయై తిర్పతి వేంకటేశ్వరుల నా... స్థానంబున నిల్చి తా
నలరక గారణ మీవెకాదె బుధ మాన్యా లచ్చరాయాధిపా
ఉ. ముప్పదియెన్నిదేడ్లొకటబూర్తిచహించెను నీకు నెంతయున్
గొప్పదనంబు నందితివి... కోవిదమాన్యడ నీకు సాటిగాఁ
జెప్పఁగ నేర్తు నే యెరుల... జిన్నతనంబున మృత్యువిట్లునికొ
గప్పెనటన్న లోటొకటి కానఁగ... నయ్యెడు లచ్చరాయణ్ణి.

కా. సంతోషంబును జెందుమయ్యయనఘా... స్ఫుర్తంబునలదాత్తయున్
కాంతింజెందగ దేవత బృతత ము... చెచ్చిర్పానము లేసె ను
స్వాంత నీయక ముగ్ధింపఁగ నలభ్య... లైన భాగంబు ల
త్యంతంబందుచు... బద్ధనాయకవృషార్య లచ్చరాయగ్రణి.

గీ. రామయాచికచేత మ... మోక్షమండలచి
యేటి కొకనూట పదియారు... లీన కాదె
చెప్పి యిప్పించుచుంటి విశేషకరుణ
నెట్లుగాఁ దీర్తు నీబుణం... బిట్లుగాక.

[ద్వివేది నారాయణశాస్త్రి గారు]
కావ్యనిధి, తత్త్వవిశారద, చిరుదాంకితులు అంధ్రపరి
శోధక మహామండలి, రామవిలాస ముద్రాశాలాధి సంస్థాపకులు!
అమూల్యతాంధ్ర గ్రంథసర్వస్వ రామవిలాస గ్రంథమాలా సంపా
దకులు అంధ్రభాషావిలాసిని, ప్రతికాధిపతులు విద్యత్సేవి
సన్యాస కుతూహలాయత్రితులు మామకపోషక ప్రభులు
వగు శ్రీ శ్రీ చెలికాని లచ్చారాయగారి మాతాత్ మృతికి శోచి

గాక అంధకారము మెల్ల విచారసాగరమున నిమగ్నమైన దని చెప్పక తప్పదు.

వీర భక్తిభావ విషయమై చేసిన మహాపాపకారము అంధకారమును నశింపజేయు గాన నడి శీతలమును పునరుత్థియ నటు యతియోక్తి కానేరదు. ఇట్టి పతోపకారపరాయణులను దానకళాదురంధరులను నగు లచ్చరాయ చూడమని కిరి సుల రముల పతిమిత్రుల స్వల్పజీవితముననే పరలోక గమన మొన రించుటఁ జూత నీయాంధ్రభక్తముయొక్క దుస్థితియు స్వర్గ లోకముయొక్క సుస్థితియే కారణముగాని యంతకంటే చేరు గానరాదు.

ఈ మహాపాపకారము గమస్త బంధు పరివారమును ఆక్రమించుచున్నను, పంజీర బృందమును వీడి రుద్రోద్ధారి సంతోషరాశ్రియము బహుళ ద్వాదశి భావనారము సాయం కాలము ఆరుగంటలవేళ ఇహ దేహము చాలించి స్వర్గలోక భాషాభివృద్ధికి విజయంచేసిరి.

కావున వీరినిగురించి నేను రచించిన పద్యములలోఁ గొన్ని యిందు వ్రాయుచున్నాడను.

సీ. వెలకొల్పి వాడవు • నిరుపమానప్రాధి

తాళపత్ర గ్రంథః తతిభవనము

సోపించినావు ముద్రాకాల వోకదాని

అలరాణియగు రామాయమృతే

ప్రమరియ చుంటివి • భాషాభివృద్ధికి

భాషావలసిన • పత్రికాకటి

సోపించు చుంటివి • బుధజన్మపీఠిచే

సన్నిధానమునందు • నన్ను నిల్పి

గీ. కావ్యనిర్ధారి వియవ వికస్యయంద

వగుచు నసమానకీర్తిని • యలరినావు

బ్రతికినన్నాళ్లు నలమహా • రాజు నైన

లక్ష్మ్యపెట్టక తిరిగితి • లచ్చరాయ

యెంతలో మాయ మెత్తివి • కేమి నేను

సీ. వ్రాయంగ నేర్చితి • వచనాంధ్రగ్రంథముల్

భాషాభిమానము • పాదుకానగ

రచియించు చుంటివి • రామాయణమునెల్ల

బాలబోధముగా • భక్త్యభితి

నడిపించు చుంటివి • నలియరాన జూపించి

మముఁబోటి నీ • మిత్ర మందలంబు

పన్నుచుంటివి యెన్నో • పన్నుగడలు శాస్త్ర

బ్రజ తెల్ల నబ్బుర • పాటుఁజెంద

సీ. నీవు సోపించి విడచిన • నిలయుములను

అచ్చయంద్రము పరిశోధ • కాలయంబు

నిక నడిపించు జగజ్జట్టు • తవ్వరయ్య

చెప్పగదవయ్య లచ్చరాఁట్టినికాయ.

న్నా రెన్నక కెందఁజేసి • స్వప్న లీయార్థస్థలికావచ నీ

న్నీన్ ద్రవ్యముపట్టు దిట్ట • లగుదుర్ కానీ భువభ్యాతి

కొన్న త్యంబున తగ్గువారలనుచున్ ద్యావాపృథ్వివ్యంతురా

న్నిల్ సత్య మెఱుంగరే జనులు • లచ్చరాయ భూషాగ్రణి

ఎవేళ నెదిగోర • నావేళ నడియిచ్చి

యిట్లుండెరే మంద • నేలురేడు

ఆడిన మాటకు • నడ్డుచెప్పక పేర్చి

మించ నిచ్చులు సంతరించు విభుఁడు

రామవిలాస ముద్రాకాలమై నాకు

బై త్తెనం బిచ్చిన • సత్తముండు.

విద్వాంసు లెనఁచెన • వేడ్క వచ్చిన నన్ను

నతరయంబున గబురంపువాఁడు

మామకపురోభివృద్ధికి • మనికేపట్టు

నట్టి యతనికి నాకు జూఁజానుబంధ

మక్కటా! ఒక్కదశలోన • నణఁచి వైచె

మాయక యెంక టక్కరమ్మా లధాక.

* * * *

[జనమంచి సీతారామస్వామిగారు]

ఈశ్వరండు విష్ణుఁ • దేవ్యేశ నెవ్వని

నేమిసేయూఁ బురుషుఁ • దేమి యెఱుంగు

నతనిమాటలకు మహాత్ములు విద్వాంసు

లడఁగి. మెలఁగుచుందు • రంభలగుదు -భాగవతము.

కావ్యనిధి లచ్చ రాయణింగళి మరణ

వార్త నిన్నటి పత్రికపలనఁ దెలియ

గుండె జల్లునన్నది అట్టి • కొయ్యనెత్తి

ఏమిచెప్పుదు నాశిత • యిట్టి దనచు!

తే. విన్నయంబునఁ జనివితఁ • లెక్కమార్చు

కలయొ కలకెఱంగోయని • కలతపడితి

అకట! ఆ ఘోరవార్త సంత్యంబున్న

భాము క్రమముగా దృఢపదేదునకిఁ

గడుపు చెఱువయ్యెఁ గన్నీరు • కాల్యలయ్యె!

ఉ. వారమానండి యిట్టిదని • పల్కంగ శక్యముగాని చింత చే

మారెను నా మనంబునఁగి. పువిత త్తదియేమి మాఁడునో

బోర! భవిష్యదాపదకు • నయ్యది తప్పక నూనకంబుం

చారట మెంతయోపడితి. నక్కట! నిన్నెకపా యనుఱుయో

కారణమందుమాత్ర మెఱుంగనడ! మిత్రమ! లచ్చరాజ్యుడే.

తే. పదివంబుల క్రిందట • జ్వరముచేత

నేను మంచముఁ పట్టితిఁ • గాని, అపుడె

యంత మొందింపఁ కీక్యయఁ • డక్కటకట!

బ్రదుకఁజేసె నన్నిట్టి దుఃస్వార్థ రుదినఁగ

ఎట్లు నీ యెఱఁబాటు సహించగలను?

ఉ. చక్కనివాడ వాళ్ళుతిరి • చక్కనివాడవు భావణంబు

నక! జక్కనివాడ విమ్మనెడఁ • జక్కనివాడవు మృ

నంబునక! జక్కడనంబు లన్నియును • జక్కఁగ నొ

క్కడఁ గూడఁ గాని మా! యక్కటిక్కలు లేకవిధి •

అట్టెనినుంగని పోయెఁగా! దిక్కెన రొదురయ్య మన •

తెల్లన కింకను లచ్చరాజ్యుడే.

కా. లేరే రాజులు, లేరేమెల్లజనులక • లేరే మహాపాతలుక

లేరే లక్షలు కోట్లు గల్గు ధనకుల్ • లేరే దయావంతులక

వారేరెను గాంచివారె విపుల • ప్రభాతి నీరీతిగా!

బోరా! అంధకారంఁగఁ బ్రాణవ్యక్తంబయ్యెఁగదానీకు! నీ

వారేగా కవులెల్ల! స్వర్ణకలాపా! లచ్చరాయాగ్రణి!

తే. అభిలభారతగ్రంథాలయసభమనము

రమ్యముగ లక్ష్మీవరసాపురంబునందు

జరపవలయు నీయేదని • సంతసమున

నీవు మొన్న మొన్న నె పల్కినావుగాదె!

యంతలో మమనీడితే • యిద్దరంత!

చ. భవమది యెంతోగల్గినను • విద్యభాగము ఖర్చుచేసికే

తెనుఁగునుగూర్చియో తెలుఁగుఁ దేకమునందలిభాగ్యవంతులీ

వనయమునాంధ్రభాషకొఱకై • కేవలనొందితివయ్య! వేనవేర

బుణములపాటునెవడితి • వెన్న యెచిమ్మల నేమిచెప్ప! నీ

భువనకేకేదర్శనము • కావలెనయచు? లచ్చరాజ్యుడే.

తే. అంధ్రపరిశోధక మహాలయము వార్షి

కోత్సవంబు సమాపించుచున్నదంచు,

వ్యాసమేదేవి వ్రాసి • మా కంపుడంచు,

నీవు లక్ష్మీనర్సాపురి • నెంతో వేడ్కఁ

జెప్పి, ముద్దితోత్తర మిచ్చు • నవ్వుదేను

నిన్నుఁ జూచెను భాగ్యుని • కెన్నఁడుఁ గనఁ

బాల ననుకొంటి నే! కాని, • శనిదినంబు

లట్టియాపదనే తెచ్చి • తెచ్చెనయ్యె!

యింక నా జీవంబున • కేమి సుఖము!

లలితమ్మదయ! శ్రీ చెలికాని • లచ్చరాయ!

సీ. ఈవేగితిని దివి • కేమగునో యింక

భాగుర రామ విలాసమెన్న!

ఈవేగితిని దివి • కేమగునో యింక

నలయాంధ్ర పరిశోధకాలయంబు

ఈవేగితిని దివి • కేమగునో యింక

రామవిలాస సందర్శింపమాల

ఈవేగితిని దివి • కేమగునో యింక

మత్స్యవృత్త గ్రంథాలయోద్యమంబు

గీ. అయ్యె! యెన్ని సత్కార్యము • లాగిపోయె

అయ్యె! యెంత యాపదవచ్చె • నాంధ్రులకును

నరగుణకలాప చెలికానిమంజుదీప

రమ్యతరూప శ్రీ లచ్చరాయభూప!

సీ. కన్నీరు మున్నీరుగా నేడ్చు ముసలమ్మ

యెట్టిక భాతి జీవించునయ్య

చెట్టుకూలిన యట్లు • లట్టె మూర్ఖులు భార్య

అవని నింకెట్లు సౌఖ్య • మందునయ్య

పిడుగుమొత్తిన యట్లు • పడినట్టి బుల్లెమ్మ

దుఃఖించి కెట్లు • లోలఁగునయ్య

గుండెనీరై నట్లు • లంబు సోదరులకు

నాత్మకాంతి యింకెట్లు • లబ్ధినయ్య!

గీ. అందఱ సముద్రమనఁ ద్రోసి • యరిగినాచె

తేరెడు విధంబు మూత్రంబు • తెలుపవండ

బుధజన కుటుంబ! శత్రుడ • భూషణంబ

అతుల గుణసాంధ్ర లచ్చరాయావనీంద్ర!

తే. వెక్కుపోయె డబ్బంపఁజే యటంబు

నుతరములేన వ్రాసిన • దత్తరమున

అంతయో యంతయో తప్ప • కంపునంబు

నిన్ను మా కుటుంబము వార • లెన్నఁదేని

మఱివియందగలరే మిత్రమా! మహాత్మా!

సీ. నా యంపశ్యాప మనారతంబును వినఁ

గోతూచాలం తెంతో • గర్జె నీకు

నే వచ్చినాన్ను • నీ మేడ మీఁదికి

నమితమా సంతోష • మచ్చెనీకు

నా కష్టములు చెవి • పోకినమ్మాతన

హెచ్చుగా దుఃఖంబు • వచ్చె నీకు

నా కట్టి పాయంబొనర్చ నలయనన్న

సత్యంత కారుణ్య • మలరేసికు.

గీ. ప్రజ్ఞయేమియు లేనట్టి • వాని నన్ను

నంత సత్కృతతోఁ జూచిపట్టి నిన్ను

ముఖ్యయత్నించినను నేను • మృతకలనె

లలితమ్మదయ శ్రీ చెలికాని • లచ్చరాయ

సీ. పండిత సభలను • పల్కాట్లు జరిపించు

వా రెవ్వ రింకఁ జిత్రవాడయందు

భాషాభిమానుల • బాగుగా మన్నించు

వా రెవ్వ రింకఁ జిత్రవాడయందు

కవులకు సంతృప్తికరముగా ధన మిచ్చు

వా రెవ్వ రింకఁ జిత్రవాడయందు

దేశ పితృక్రియల్ • దివ్యంబు గాఁ జేయు

వా రెవ్వ రింకఁ జిత్రవాడయందు

గీ. అకట! లచ్చరాయాదిత్యుఁ • డస్తమింప

నతని చిత్రాడయేగాక • యాంధ్రలోక

మంతయుఁ దమోమయంబయ్యె • ననఁగరాదె

యెట్లు లీ దుఃఖమును భరింపవలగలము?

కా. నీ మోహాటము నీ మహావనయముక • నీ గర్వరాహిత్యముక

నీమిత్రాదరణంబు నీవితరణక • నీ యాంధ్ర సేవారణి

నీమేధాపటిమంబు నీకరుణయొక • నీ కార్యకూలత్యమునో

నీ మర్యాదయొక బ్రహ్మతంపగలనా • నే లచ్చరాయాధిపా.

తే. చంద్రునకు నూలిపోగను • సరణిగాఁగ

భావమెట్లులు తెలిపుచున్నవాడఁ గాని

జగ. మెఱిగిన వ్రాహ్మణునకు • జందెమేల

కాళ్ళతో నుఖమొందు మింక నీశ్వరుని కరుణ

లలితమ్మదయ శ్రీ చెలికాని • లచ్చరాయ.

* * * *

[సత్యవోలు రాధామాధవరావు గారు.]

(తవాస్థానకవి)

సీ. తాళపత్ర గ్రంథ • తతిగోరి జనుల బం

పించిగ్రంథములు దె • పించినావు

తెప్పించినది యెల్ల • తిరుగా పుష్పకటి

మంచి పద్యమున బెట్టిందినావు

బెట్టింది మృదు సత్కావిత్య యుక్తంబుల

గాంచి చక్కగను ముఁద్రించినావు

ముద్రించి తత్కార్య • పోషకాశీ కల్ల

సంచికాతలుల బంపించినావు

గీ. మించి భాషాభి వృద్ధి గాంచివి నావు

అయ్యె! చెలికాని లచ్చరాఁయావనీంద్ర

యిపుడు మమ్ముల విడి దివి • కేగినావు.

వీరతరం బగు స్నేహంబు • జెల్లిపోయె.

సీ. ప్రకటితాంధ్ర పరిశోధక మహామండలి

భవ్యాలయంబు నే • ప్రభు దోవర్చ

కలిత రామ విలాస • గ్రంథమాలిక యన

నెగుడు సమాజ మే • స్వప్న డెమర్చ

ధరణి ముద్రితాంధ్ర గ్రంథ సర్వస్వ

మునుగ్రంథమాల యే • భువదు నిలిపె

లలి నాంధ్రభాషావిలాపిని యను మాన

పత్రిక నే మహిమరుడు నడిచె

గీ. నట్టి చెలికాని లచ్చరాఁయ ప్రభుండు

యయ్యెయో స్వర్గమున కేగ • నయ్యె వీని

నడుప దిక్కెవ్వ రిక భువనమున నయ్యె

దేశభాష. లరణ్యమూల్ • దిరుగవలచె.

సీ. నిరతంబు సత్కావిత్య సమాజంబు తో

డనె గొప్పి సల్పు గొడంగినావు

సంతతంబున మహా • సత్సంబంధంబు లం

దలి కవిత్యంబుకే • తరదినావు

నేను

త్యాగి

అనిశంబు దనయ గ్రంథాలయోద్యమమునం
దురుతకోపనాథుని • లోనగివాపు
ఎల్లపుడునునుది • నెంచుచు లోకోప
కారంబు జేయగా • గోరినాపు
గీ. ఇట్టి విద్యుత్ప్రభుండవు • యలను మమ్ము
బాని దివికేసుచుంటి మేవ్వనికి మమ్ము
నప్పగించితివో యింక • నవని కీవు
రావు గదచో లచ్చురాయ నీవు.
గీ. బీదసాగులనెంచి • ప్రేమమీరగవహో
మించినావు యశంబు • గాంచినావు
సంగీతసాహిత్య • సరసవిద్యలనర
తీంచినా మరుల • తీక్షించినావు
పండిత సత్కవి • ప్రతిభాకృత్యకుల
బొందినా వానంద • మొందినావు
గరిష్ఠమై దేశోపకారంబుచే భార్యతి
గాంచినా వందన • గాంచినావు
గీ. మించి సత్కర్త సత్తి ప్రేమించినావు
యయ్యె చలికాని లచ్చరా యావనింద
ఇట్లు మమ్ముల విడిచి • కగినావు
చింతరంబగు ఋణ మది • జెల్లిపోయె.
గీ. ఆ బోలవృద్ధుల • కందఱిని మిత్ర
మరులన్న చలికాని • వారటంద్రు
భువనర నిష్కలంక స్వభావు లటన్న
వివిధ లచ్చారాయ • విభు డటంద్రు
నయముమీరగ కరుణాసముద్రులటన్న
నిరచితమ కావ్యనిధి యటంద్రు
అలరారు సకల కలాలి పూర్ణు లటన్న
పద్మనాభకవంక • భవుడటంద్రు
ఇట్టి చిత్ర విచిత్ర మహిమండు డనగ
వెలసిలివి లచ్చరా యాభ్యు • విభువతంస
భవ దకాలమృత్యును దిహవానియును
గలసి యమవాన్య రాత్రి పీఠకటిగనయ్యె.
గీ. కన టపాకాయల • కన్న ముందునె నీకు
వెలగుండె భస్మని • పేలిపోయె
వేకజాకలకన్న మిన్ను • ముందునె నీకు
తగు ప్రాణములు దైక • నెగిపోయె
తగు మహతాబు ముత్యములకన్న ముందె
క్రతులకన్నీటి ముత్యతలిరాతె
కడునవనరాత్రి • కన్న ముందునె భువిక
కనులకు గాఢాంధ • కారమయ్యె
గీ. ఘనత బీదాబీ దిహకాంతకన్న
ముందె నీదనన జ్వాల • పొంగి వెలిగె
మరణమును నీవు పొందుటకు • మాకు యంత
తగని బీదాబీ చిన్న • దనర నయ్యె.
గీ. కట్టిపనుంటివి • భువనాక పత్ర
నద్వంద్యముల్ బెట్టుగా • దగినమేక
జేంబుంపనుంటివి • జెలగు మందలి కిత్తు
దొనరు నాజన వార్షి • కోర్కెనంబు
వెట్టింపనుంటివి • విభూతి మీరగా
భరణి నెల్లడల గ్రంథాలయములు
ప్రకటింపనుంటివి • ప్రాచీన కవికృత
కావ్యముల్ ముద్రించి • గ్రంథములంగ
గీ. ఎన్నో జేయగ దలవెట్టి • తివు యయ్యె
తాను దలచిన దొకటియు • దైవ మొకటి
తలచె ననునట్లు లన్నియు • తరలిపోయె
నయ్యె చలికాని లచ్చరా • యావనింద.
గీ. హా! కుమార యటంబు • నటు దగ్గరకు జేరి
తల్లితో నేనుని • తరలినావు
కడు విచారంబులతోబడి దగ్గరకు జేరు
భార్యతో నేనుని • తరలినావు
అన్నా! యనుచు దుఃఖమంది దగ్గరజేరు
సోదర కౌతి • బావినావు
భువముగా కోకిందుమును దగ్గరకు జేరు
క్రితులకు నేనుని • జెప్పినావు
గీ. నన్నులను నీరుగార దగ్గరకు జేరి
గీ. కలుచు నాకరులకు నేను • పలికనావు
కాంతాతరమును జేరినావు • మరల రావు!
దలచి కావు. హా! లచ్చ • రాత్రి నీవు!
దిగ్గ

ధర్మమే? ధర్మమా? దానికేమిముక్కా? మాలమా?
దేశమున కొకధర్మము. కాలమున కొకధర్మము. వ్యక్తికొకధర్మ
ము. వ్యవసాయమున కొకధర్మము. మతమున కొకధర్మము.
వృద్ధాధ కొకధర్మము. జాతి కొకధర్మము. నీతి కొకధర్మము.
కులమున కొకధర్మము. గోత్రమున కొకధర్మము. బుర్రకొకధర్మము.
బూడిదకొకధర్మము. దిక్కా? దినాణమా? త్రాడా? పొంగర
మా? ఋషులకాలము మొదలు, నేటివరకు, పూర్వపరసందర్భ
ముల కొక్కకొలికిపూసలలో గుడ్డిగుచ్చి, మనమెడలో తటాలున
పారవేయగల, మహానుభావు డొక్కడైన పుట్టియుండటాడదా?
ధర్మసంస్థాపనకొరకు ప్రతియగమునను, అవతరించెడి భగవంతున
కేమైన మేలిపోయినదా? ఆతని, ఆధర్మపదేశము? అప్పటి,
ఆప్రదర్శనసందర్భము ఆప్రయోజకతా విధాన సామరస్యము
ఆదేశ, కాలములకేగాక, సర్వ సర్వత సమన్వయింపబడకుండా
దా? అట్లు సమన్వయించుట కధ్యంతరమేమి? అట్టివరకెవ్వరెట్లు
సమన్వయించిరో?
సర్వమును ఆగమ్యగోచరముగ నున్నది. ఎప్పటికప్పుడే,
అర్హతము. ఎప్పటికప్పుడే, అవసానము. ఎప్పటికప్పుడే, అను
మానము. ఎప్పటికప్పుడే ఆగ్రాళము. ఏమున్నది తుణములో
బొన్నత్యము. తుణములో అభావతనము. అదుగో, లోల, ఇదు
గో, గోల. ఇంతలో ఎన్ని సిద్ధాంతములు? ఎన్ని పూర్వపక్షము
లు? ఎన్ని బహిష్కారములు? ఎన్ని ప్రాయశ్చిత్తములు? ఎన్ని
విగ్రాహకములు? ఎన్ని గంగవెట్టులు? ఎన్ని భుక్తాధములు?
ఎంత కథాకలాపము?
ధర్మనిర్వచనమేమి? మాటలా? వేదములేకాదు, వేదాం
గములేకాదు, వేదాంతములే కాదు. ఇవియువియనసేరి గీర్వాణ
భాషాసర్వస్వమును, ఏమిచేసినది? సాధనవత్సర్వమునాద్యసర్వగ్ర
హసాంప్రదాయములను ఏమిచేసినది? ఆపత్త, స్నాన, సంధ్యా,
హోమ, యమ, నియమ, సమాధులన్నియు నేమిచేసినది? ప్రాణము
విసిగి, గుండెలదరి, క్రిందజూచి, మోటుజూచి, తలక్రింద, క్రిందు
మీదై తుద కేమని మొరబెట్టినది? అహింసయే పరమధర్మమని
కాదా?
అహింస యన, హింసెంపకుండుట, యని అర్థముకదా
ఏదీ? హింసెంపకుండ నొక్కతుణమైన, కాలక్షేపమునకు
వీలున్నదా? ఇతరమేమియు నలదు. హింసెంపకుండ నుపేక్షియైన
పిల్వకొనగలిగినదా దీప్తిప్రయం నున్నదా? అబ్బా! యేమి
ధర్మోపన్యాసము! జీవజన్మమున కర్మమెరిగి, జీవహాన్య మెరిగిన
వాడిట్లు చెప్పగలదా? జీవప్రేగాక, జీవికి, జీవనాధారమున్నదని
చెప్పగల ఆమహానుభావుడే? ఇంకను అహింసయా? ఈఅహింసా
ధర్మమే, సర్వసీతాశ్రమములను, మూలనూత్రమా, ఫలక్రతి
యా, ఇక నేమున్నది? దీనినే మాత్రుక గాగొని, సర్వసీతులను సమసి
పోవలసినవేనా? సీతులకుసీతి అహింసయైనప్పుడు, మానవధర్మము

లన్నియు, మట్టికలవీపోవలసినవే కానా? సర్వధర్మములను, భగ
వంతునకో స్వభావమునకో, వదలివేయవలసినదేగాని, మనమని
ఆకర్షవ్యమును, మననెత్తిని, మనమై, వైమకోనవచ్చునా? సం
దిగ్గమువచ్చినది. పరమార్థసంపాదనకు ధర్మావస్థానము, కర్తవ్య
మని, దాని సంగ్రహింపబోయి, పుట్టిననాటనుండెయును, సర్వవిధ
ముల సంగ్రహింపబడిననీతికి నివ్వండింది, అహింసయే, పరస్వ
నీతిపారసంగ్రహనూత్ర మని పరమధర్మమని, అహింసయే యా
చరణసాధ్యము కాకుండుట కేడ్చి, దిక్కుమాలి, దేవుడాయని,
మేలుకొనియే, పలువరియచు, ఊ?భవదవలసినదా? నీతికాశ్రమ,
ములన్నియు, మనఃస్థాని బ్రతుకు తెరువునకేగాని, పరమార్థము
నకు కావు, కాబోలును.
సర్వనైతికపరిణామమే ధర్మము. ధర్మసంపాదనమునకు
కానినీతి గర్హ్యము. గౌణము. ఆర్యమతవిరుద్ధము. యథార్థ
వాచ్యము. దూష్యము.
ధర్మ విశ్వరస్వరూపము అవాక్యావసగోచరము. ఈశ్వ
రుడు సర్వాంతర్యామి. ధర్మము, (ఈశ్వరుడు) తన యమృత
స్వభావప్రదర్శనమున, జీవకోటులందరినీ, జీవధర్మమును, తనకు
వలెనే యున్నతమనియు కాశ్వతమనియు బాపుచుండును.
అయవకాళమును, పృథ్వీయక, జీవులు (మనుష్యులు) ఆత్మజన్మ
స్వభావమును, సంఘభావమునైన, సంప్రతింతుకొని, ధర్మసం
పాదనమొనర్చుట కీవాక్యానీతి కొంతవరకు తోడ్పడవచ్చు నేమో.
ఈకాలమునకు, సంఘబలమే బలవత్తరము. యుగధర్మ
మే యిది. అయినను, జీవ (ప్రతు) స్వభావము బలవత్తర మగుట
సంఘమర్యాద, వ్యక్తిసాంప్రదాయమునకు లోగి స్వార్థబుద్ధిమై,
ప్రభిన్నమై పోయినది. భిన్నభిన్నములై, పరమవికృత స్వరూప
మును బొందియున్న, సంఘమును, పునరుద్ధరించుకొనుటకన్న,
కర్తవ్యధర్మమున్నదని, నేన, తలంపను. వివిధవ్యక్తి, సమదాయ
ముల, నేకనూత్రబద్ధ మొనర్చుటయే యిందలిరహస్యము. ఇదియే
పునర్నిర్మాణము. ఇట్టిపునర్నిర్మాణము తం తాచరణసామ్యాలకు
పురోవృద్ధి యేనాటికిని, అసంభవము. ఈసందర్భమున నాచెప్ప
వలసిన దనంతము. మరెయ్యకప్పు దాచిమర్చన మొనర్చును. ప్రస్తు
తాంశమునకువత్తును.
ధర్మపరిణామము పరమార్థమే. ఈశ్వరుడే. అట్టిఈశ్వరుడు
(పరమధర్మము) సర్వభూతాంతర్భుత యుండె ననుట నిర్వి
వాదము. భూత, కేవలగు మానవులయందెంకను విస్మయముగ
వివిధకళాభాసమానమై, విజృంభించి యుండెనుట నిష్పితార్థము
కావున, మానవత్వమే సర్వవిధముల గణనీయము, తోడిమానవుల
నే గెరవింపనేరని, యనవ్యాసంభావ్యునకు చరాచరభూతస్వప్న
యంతయు, ఆరాధనీయమేయని దెల్పు టనవసరము. అనాదరణీయ
ము. ఆచమితము. వాని కిహాపరసోభ్య మేనాటను మృగ్యము.
వాని జన్మమే, కాంతిమారము. కుక్షింభరత్వమే, వానిమతము.
వాడే, మానవపశువు.
పశుస్వభావముకికే— పరమార్థప్రాప్తికే—మానవుడ
గాకతీరదు. ధర్మావలంబనమునకు ప్రేమ మూలాధారమ
ప్రేమచేగాని ధర్మముగ్రహింపబడదు, ప్రేమకు ప్రతిఫలముండదు.
ప్రతిఫలాపేక్షితము స్వార్థము. స్వార్థపరిత్యాగమే, ప్రేమకు
పుట్టువు. అట్టిప్రేమకేగాని, అహింసాతత్వ, మనుభవయోగ్యము
గాదు.
ఆహార, నిద్రాభయమేధునములు, శకువులకును, మాన
వులకును, సమానస్వభావములే. కాని మనుష్యునియందు ధర్మ
మొక్కటి యాధిక్యమని చెప్పలెచ్చిరి. రాగ ద్వేషాపసంహారమే
ధర్మమనిరి. రాగ ద్వేషము లేవనియందు కానరావో, ఆతడే
యాశ్వరుడు కావున ధర్మ విశ్వరస్వరూపమే. రాగ ద్వేషము
లేయవలసినవో, భయభ్రాంతు లాదరికైనకాడజాలవు. భయ
భ్రాంతు, లేవనియందు పొడనూపవో, ఆతనికిగాని, అహింసా
తత్వము భాగ్యముకాదు—ప్రేమావలలి సాధ్యముకాదు—
కర్తవ్యత్వావములు, గ్రాహ్యములు కావు—త్యాగరహస్యము
నుబోధకము కాదు.
రాగ ద్వేషవిరహితు డొక్కడే త్యాగి.
.....
ప్రకృతిస్వాధ్యత్యాగమే పరమధర్మ!
మనుచు దెల్పడి, వేసోళ్ల, ప్రకృతికన్న!
దాతయేలేడు. మన మింక రిడయనేల!
వైస్వపుత్రి యిడెల! భేదములేల!
అర్థముగాక, స్వార్థంబు లంటుబోక!
ఇచ్చుచేగాని, సంకేహ మెయనెడి!
ప్రేమ కియ్యడ బుట్టువు పెట్కలేల!
అనెడి గుహ్యత్యక్తంబైన, యాత్మరత్ని!
యెడతేగని సమృద్ధింబు వహించి వింటి;
ఇంతలో, నేమిచిత్రమో, యెరుగగాని!
వింతవింత! మధురమృదు లంత నిండె!
అంతలో మడదై పొడై అవని ముండె!
కంతగతమైన వెల్లువ కలియ నీడ!
మర్రితేలుచు పొందితి. మున్నగునని,
భవ్య గాంభీర్యభావ సంభవనితాంత,
పరతాక్రాంత నిర్భయ గురుభంబు!
తోడనే లీనమైతి నా తోయమయ. ఆ. గీ. శృ
కర్మానందా

లలితకళాలాలనము

[శ్రీ కాశీభట్ట కృష్ణరాయశాస్త్రి గారు]

లలితకళాలాలనము శిర్ష శామమున విమృంపదగు సంక
మల గుణించి యాశించియుండ శ్రీ బసవరాజు, అప్పా
రావుగారు “శ్రీ కాశీభట్ట, కృష్ణరాయశాస్త్రి గారు (2) తర్క
మంతా గావించిన వారి అగణ సద్ధాంత మేమిటో తెలి
బయటికి రావలెను” అని ప్రాసన వాక్యమరికిరిసి, “తేలి
బయటికి రావలెను” అనుట యేమో నాకుఁ దెలియలేదు.
తేలి బయటికి వచ్చినదనియే నాయభిప్రాయము. వారికి సంకయ
ముండెనటావు మామన వాయోపినంత విశదీకరింతును. తేలితేలి
ముగ నున్నదియే. ఇప్పుడు తిరిగి దానిని వ్యాఖ్యానింపు మని
యాజ్ఞాపింతురే? నమర్యుతే. మతియు విషయసిద్ధాంత తూన్య
వ్యాసవశోధకులకే యెఱుఁపదను. ఏటిమాట? “బయటికి
రావలెను” అని యనుటలో గొప్పరహస్య మున్నది. అరహ
స్యమే శ్రీ రావుగారి వ్యాసముఁ జుపాదానకారణము. దాని
గుణించి యుపసంహరణగ నింకొకప్పుడు తెలియఁజుతును.

నా సద్ధాంత మనుకరణమని వాచేవాసిరి. ఇతఁడ బ్రతుక
మనుకరించును. “యథాపూర్వంగా సృష్టింపఁడట” అను వా
క్యము వ్రాసిరి. కొఁదెగి నో గొప్పసాధానాంత మిది యని
గ్రహించిరి. మంచిది నాకంతియే చాలాను, అనుకరణము సమ్య
తించువాడ నని బలీయొక సారి చెప్పచున్నాను. నా “అగణ
సిద్ధాంతం” అనుకరణమే, అనుకరణమే యగుచో శ్రీ అప్పా
రావుగారు రూపకంబులు. అల్పపరిశ్రమలొక బ్రతిభుటింది
మేముట శ్రీ లక్ష్మీనారాయణగారికే బ్రతుకైతర మిచ్చిరి.

తర్క భీతి యా?

“సృష్టింపఁడట” అని సంకయముగ వ్యాఖ్యానగా తేలి
వ్రాసిరి? అది నా సిద్ధాంతమని భ్రాంతిపడిరా? ఇంతకంటె
సిద్ధాంతమున్నదను విషయ మెఱుంగరా? ఏమో వారి యెఱు
గింబ మిట్లేచెప్పును. వేదాంతదర్శనపురస్థ వివరితుగను. పూర్వ
జిన దాని నా వాదమున తుపలముగాఁ దీసికొంటి. “యథా
పూర్వ మకల్పయతే” అను నివాక్యము నాసృష్టి కాదు. పూర్వ
తే కల్పించిరి. పూర్వ మని “మోడెను” వారు గౌరవించరా?
కారణ ముండవలయును. వేదాంతదర్శనముగఁ గల యీ వాద
దురస్థి దాఁలొకటి సిద్ధాంతముల వీరదసిద్ధాంతము గావించున
ట్లున్నది. అట్లు నెడల నావాదము దుర్వాదమే యని సమ్య
కము.

చిత్ర వాదము

“మహమ్మదీయ మతము, క్రైస్తవమతము మొదలైన
దరమలన్ని దేవుఁడు ప్రపంచాన్ని సృష్టింపఁడనీ
చెప్పుతున్నవి” అను నీ వాక్యమరయుండు. సృష్టింపలేదని య
నవా రెయి? నేనును మన వారందఱమును దేవుఁడు సృష్టించె
ననియే చెప్పుచున్నాము. “యథాపూర్వముగఁ గల్పించెను
సృష్టించెను” అని యుద్ధమగును. కప్పిపుచ్చు తేలి? సృష్టియు
విమరణమే యని యెఱుంగఁగలె. ఈ వైవాక్యములొ “మహ
మ్మదీయ మతము” అని ప్రారంభమున నెల వ్రాసిరి? యు. నీతి
మే యగునా? కాక మనవారందఱ యెఱుంగక మహమ్మదా
నులినది యెఱిగి వ్రాసిరియో? మనవారందఱ యెఱుంగు
ట దదితమతములిన దానినే గ్రహించదగునని యాశయమా?
విశమత్వమా? మన వారందఱయో? అనినను లెక్కకు రాదని
మా? వీరి తాత్పర్య మేమి? “మొదలైన మతము” అను దాన
యక మంతర్భంగించితిమా? ఏమో! మెఱుఁగితివాదమా? అన్నయ
ని నీమదేమి యనియో! సృష్టివాద మిచ్చుట గావించుట యని
దని యని యూహించుదును. దర్శనవిర్యులగుదురా? ఇత
నావాదమువై శ్రీరావుగారు చేసిన పూర్వభూము నిజమనది
గాదని సమ్యమయ్యెను. వేదాంత దర్శనవాక్యముల విశేషాతి
శులైనవిచ్చుట బ్రతిసిద్ధములని లాఁము సమ్యతించి మేముట
నావాదమునకు భంగముచున్న నేమో? అంతకంటెను నుద్ధిరముగ
విజయను. ఒకట! శ్రీరావుగారి వాక్య మొందు గలదు. “ఇత
కుల ఆభిప్రాయాకీ మెప్పులకీ కొంతమంది కెట్టివాళ్లు దేవు
లాడటం నిజమే” అని యన్నవారికి భీతి యొక్కది. తారను
నది లెక్క వెఱయని యన్నయని నిసిద్ధములని యందురు. లోక
ము కాదన్నను లోపమేమి? నిర్భయము. ఇట్టి వాదమునకు జయ
మే! మెచ్చులయినను మేకొనఁ బిచ్చి యందురే. కాక యీ
వాక్యము కళకా? సంకయముగ నున్నది. వారి వాక్యము
లోని “ఇతరులు” అనుము వ్యాఖ్యయేము. గోచియైన లేక
గోఱగోఱలన నేర్చుచు నెంతులాడె నది నాట్యము కావలసినది
యేకదా? ఇతరులు మెచ్చుటన్న నేమి? ఎప్పుటికైన మెత్తుకు.
అకయన్నఁ జాలును. అయితే యన్యాయకమా? కారణబద్ధమా?
కాఁగూడదే, నా వాదమునకు భంగములేదు.

ఇత శ్రీ లక్ష్మీనారాయణగారికే జేసిన విమర్శనమునకు
బ్రతుకైతర మిచ్చును. “అశరీరోవాతే” అను కాలిదాసోక్తి
లాఁచునుట. ఆ లాఁచుననునకుఁ దాత్పర్య మేమి? “నీకు
కుమారుడు కలిగివాడట చాలా సంతోషంగావుంది, అని ఎక
రన్నా అంటే, అంతా మీచలవేండీ, అని అపిల్లవాడి తండ్రి
బయట చెప్పుటలేదా? అంతమాత్రాన్ని కథ అడ్డంగా తిరిగిపో
కదా!” అని యొక యుదాహరణమును వ్రాసిరి. నిస్సంకయ

మగ వాచకములొక గథ యడ్డముగఁ దిరిగిపోవును. “కథవా”
అని తిట్టిన నాగమాత్ర సధవృద్ధియనియు గట్టిగాఁదిట్టిన గాత్రుని
యనును తుప్పివాడమట్లున్నది. ఆతుప్పివాడమున నెంత సత్య
మున్నదో “తిరిగి పోతుందా” యను దానియందు సంతసత్యమే
యన్నది. “ఒక గృహముజమని తన నేతవనిఁ బిలిచి నేతకా!
మన పెద్దబ్బాయిని దీసికొనిరమ్మ, అని చెప్పి ‘మన పెల్లాంతో’
ఈ మాటచెప్పుము” అనియు ననినప్పుడు ప్రమాదముకాదా? కథ
బోర్లపడదా? ఎప్పుడెట్లు మాట్లాడఁబయ్యెనో యప్పుడట్లు మా
ట్లాడకున్న నడ్డముగాఁ దిరుగును. వాచకమున నడ్డంబేయగును.
జోచిత్వమేముగ నుండును. “అంతా మీచలవేండీ అని అన
టంలేదా?” అను వాక్యము వింతగ నున్నది. జోచిత్వ మెఱిగిన
వారట్లురు. అట్లునా వుండగ. గాలిదాసోక్తి దీనితోఁ జో
చ్చుట వింతలోవింత, ఇదిరసా భాసమున కుదాహరణము. ఇది
యొక్కటియే కాదు. వీరిట్టితుప్పివాడములు వెల్గుట గావించి
చిరి. లక్ష్మీనారాయణులవాది వాక్యములలోని యొక్కలఁ బ్రమా
ణముగఁ జూపనంతయోక్తి యని యడ్డపెట్టిరి. ఇతరుల మెచ్చు
టకు దేవులాడట కెట్టి యని సమ్యకతెలిసిరి. ఇతరులు దోషా
దోషములను జూపుటకంటె గాలిదాసాదులు గుర్తొవముల నె
ఱుంగలేదా? అని ప్రశ్నించిరి. ఎఱిగి రనుకొనెదము. ఇతఁ
డేలునకేమేమి? కాలిదాసాదుల కృత్యము విమర్శింప నక్కఱ
లేదు. లెప్పనినది యొక కాఁమున నొప్పు. కప్పును మన కప్పు
అని కదా? ఇట్టిభావమే వారి కుండెనా? “కల సంతకృష్ణుడు
వర్ణంబి” యనుటయు లాఁచుమే యగునుకదా? మున్న న యని
నట్లుండఁజలయెను. ఇతఁ గృత్యము నిర్దోషములే. నిమర్శము
లు వాద్యమునుండి వేర్పఱుపఁబడినదియే. నాటిను లాభమే.
ఈ వాక్యమును నిర్దోషము. ఇత శ్రీ రావుగారు విమర్శించి
నను లాభములేదు. శ్రీరావుగారు సమ్యతంతర్ముగఁజూగునట్లు
మేమి? సత్యమునకుఁ బ్రమాదమే యగును. ఏల యందురా?
శ్రీ అప్పారావుగారు రసములు. “కరుణం చర్య, సుగీతముఖ
కళం” మున్నగు విషయముల వరకుఁ దెల్పుతును. వీరు కవి
తలనుటకు సంతయము లేదు. కత్యావ్యయములు నగుదుడు. అట్టి
వారగుటచేతనే తిరిగి క్రతుకైతర మిచ్చుట సంభవించెను. వా
రు మెచ్చునది నావాదమునకు సిద్ధిలేదనియే నిర్దేశించెను. కత్యా
వ్యే ప్రధానంగా లక్ష్మీనారాయణుల వాదంచేయుమని కొరు
చున్నాను” అని శ్రీరావుగారు చెప్పు కోరుచున్నారో నేనును
వారి నా వాక్యమువారము కోరుచున్నాను. కాని నా వా
క్యముగఁ గొంచెము మార్చగలరు. “చేయఁడు” అను కథము
చేర్చుటయే. వారనినదే సత్యమా? కారణములు బ్రతిభుములు
గానక్కఱలేదా? మాఁడఁజుట సంధివ్యాస ముండఁజలయెనని
యందురా? ఏమో వారి యభిప్రాయ మరయుదము.

భిన్న రుచి

“కళ భావనాకై ప్రధాన మనే” అని యనిరి. నిర్భయ
ముకావచ్చును. ఇంతిమూర్తిమున ననుకరణవాదము దుర్బలము
గాదు. ప్రధానము భావమని యప్రధానము విడుతురా? భావ
మునకుఁజింతుటకు విజలేదా? ఘటమునకు మృత్తిక ప్రధాన
మని నిమిత్తమున విడుతుమా? తావున భూతము భావమును
వలయునుకదా? “ఇట్లే గుణానుకరణము, క్రియానుకరణము
రూపానుకరణము ననునది” అను వాది వాదివాక్యము. శ్రీ
రావుగారు సమ్యతంతరమా? ఏల? సత్యనిర్వచనము తిగదనియే
జర్పించిరి. కాస్త్రములకు సత్యము నేలు, కళలకు సత్యము
నేజును సత్యమునకు నానాసాంకర్యమును గూర్చిరి. సత్యము
బాధితమగుననియో? ధర్మకళంసయఁ గావించిరి. సత్కర్మకు
నే వ్రాసినట్టిక సరయందురు గాక, ఆవశంసయట నేల? సత్య
నిర్వచనసందర్భముగఁ జిన్నయదాహరణమును వ్రాసిరి.
“యోగులు యోగసాధనకలంబు కైకొని కిందడకుండా ఆకాశం
లో స్థాయిగా కూర్చుని ధ్యానంచేయటంలేదా? ఇందులో ఏది
నిజము?” అని ప్రశ్నించిరి. రెండును నిజమే. భూమికి నాకర్మ
ణకై గలదు. యోగులకు బ్రత్యాకర్మణ కై గలదు.
ఏసత్యము నకు భంగము లేదు. నీరన్నింటిని ముం
చును. కుక్కదారువుల ముంచుట లేదు. భౌతికరహస్య మదియే
యన్నది. విశేషము కనిపెట్టెనని యర్థమగును. రాముఁడొక
బాణనిజాది యింక దేలూరివారి బిడ్డఁడని యనును. రాముఁ
డనినది బాధితమయ్యెనా? లేదు. సునిశేషముగఁ దెలిసెను. ఏ
లూరు, సోమయాజులుగారికొడు కని విశేషము గ్రహించెదము.
ఒకవేళ నిరసితమగుచో భ్రాంతియగును. విమర్శవాదమునకుఁ
దిగవలసినచ్చును. విశిష్టాద్యైక్యము భ్రాంతినిజానాంక మని య
నిరి రజావని తెలిసినపిమ్మట బా మను భ్రాంతి పోయెను. నిర
సితమయ్యెను. రజాత్వము సత్త్వము సర్వత్వ మసత్త్వము. ఆరజా
త్వము భూతత్వమై యయి క్రమముగ నవ్యక్తమనకేగి బ్రహ్మ
సత్యమై యొక్కను. సత్త్వభంగము కాదు. పారమార్థికముగఁ
జెప్పెదగినది యగును. త్రాడును బెట్టెగా భ్రాంతిగఁగఁడు.
నావున రజాసర్వముల యన్యోన్యసంబంధము తెలియట యయ్యె
నందును. అదియను సత్యమయ్యెను. అయినను భంగ మేమి?
క్రేడి యేర్పడును. మతియు దర్శనదర్శనముగఁ దెలియఁదగునని
విరమించుటయే లెను.

(సకేవము)

అవశిష్టకవుల చరిత్రము

శ్రీ శేషాద్రిరమణకవులు

1. ముమ్మడిరాజు మలనార్యకవి

ఇతఁడు రామ స్తవరాజమును మూఁదాశ్వాసముల ప్రబంధ
మును రచించెను. కంఠవర్ణనమునే నీలందు కొండవీటిసీమలోని
రావురినవాసి. కృష్ణభక్తుని కుమారుఁడు. కాంచీల్యగోత్రుఁడు.
యజ్ఞాభ్యాయఁడు రామ స్తవరాజముఁ గాక యాతఁడు “తత్త్వ
చంద్రోదయ” మను ద్వితీయకావ్యమును రచించినటులఁ గృ
త్యాదిలోఁ గలదు. ఈకవి వేదాంతవిషయమున “ధేనుకొండ
తిమ్మయోగిశిష్యుఁడు. కవితాధార పామాన్యముగ నున్నది. ఈ
కవికాలము నిరూపింపదగిన యాధారములు గ్రంథమున లేవు
గాని నూరుసంవత్సరముల వాస్తవగ్రంథమని జూత్రము తోఁయను.
గద్యము. ఇది శ్రీరామచంద్ర వర్ణనాదలబ్ధ కవితావిలాస కాం
డీల్యగోత్ర పవిత్ర కృష్ణయామాత్య కృత వింతకణ్ణదైవ్య మల్ల
నార్యఁ....అని యాన్నది. ఇతఁడు కవులచరిత్రమున కెక్కిన
వాఁడు కాదు.

2. కంభంపాటి సారపామనార్యకవి

ఇతఁడు నియోగిబాహ్యుఁడను. రామబ్రహ్మగురు
శిష్యుఁడు. ధేనుకొండ తిమ్మగురుని ప్రశిష్యుఁడు. దీనివలన
నీతఁడు రామ స్తవరాజకర్త కింఁచుదనువాతివాడని తేజమున్న
ది. రామ స్తవరాజకర్తలకు ము తిమ్మయోగికి వారపామాన్యఁ
డు నియోగివృక్షగుటచే నీయభయముకాలములు తెలియు నను
కొంటిమి గాన యాభయముగఁగఁజుటను గాలనిరూపణమునకుఁ
దగువాధారములు లేవు. ఈ వారపామాన్యకవి గురుగీతలను.
మూఁదాశ్వాసముల ప్రబంధముగ వాంకికంకెనెను. గ్రంథాది
పద్యములు చాలఁజుట భాగవతపద్యములకంటె బ్రతిబింబములుగ
నున్నవి. అంగీకరణ మెఱుఱున్నదో గాని కవిత్వముమాత్ర
మంతప్రాధమ్యమిది కాదు. గద్యము “శ్రీరామబహ్మ్యంద గురు
ప్రసాదలబ్ధ కవితావిలాస వారపామాన్యకవి” అని...కవి
తలకు లింక నీకవిచరిత్రమును బరిశోధించవలయును.

క. ప్రాసములు యెఱులు గణములు!

భానురముగ నుండవంతుఁ బలికెదరేమో!

క్షణికగురువరచణో!

హాసమలకు నేల నిట్టి భ్రాంతిలు పొందన్!

అను గ్రంథకర్త పవ్యమే లయనోల్లంఘన మొనరించి.
నటుల వాకొనుచుండ నీ కవిలాతుజీత విచారింప నగత్యము.
లేదని మానుచున్నారము.

3. కోటిచింతల కృష్ణయామాత్యకవి

ఇతఁడు నియోగిబాహ్యుఁడను. గ్రంథాంధముగఁ గవి
స్తుతి నెఱవల తేమిచేఁ గవికాల మూహించుటకైన విజలేదు.
ఈకవి కిరాతాద్రునీయ మను మూఁదాశ్వాసముల ప్రబంధము రచిం
చెను. మాకు లభించిన లిఖితతాత్పర్యగ్రంథము సంపూర్ణముగ
నున్నది. గ్రంథమువ్రాసి యప్పుటి కెనుబదివత్సరములయ్యెగ గానఁ
గవి యంతకంటె బ్రాచీనుఁడని తోచుచున్నది. ఈకవి వాక్యక
గోత్రుఁడు. ఆప స్తవనూతుఁడు. గద్యమున “ఇది శ్రీపరమే
శ్వరప్రసాద ద్వితీయభాత్రయ కోటిచింతలవంక పావనకాశ్యప
గోత్ర ప్రదీపకేళక మంత్రిపుత్ర కృష్ణయామాత్య...అని కలదు.
కవితయందు వ్యాకరణభావములు వెల్గుటగలవు. కాని చెంది.
అను కల్పించుతేలి అభివిన బర్పించుతేలి పద్యములు జూత్రము
న్నాభావికముగా నలరారుచున్నవి. శ్రేతి భాతాశ్వాముగ
నున్నది. ఈ కవులచరిత్రముల నింకను బరిశీలించి యభిజ్ఞా
పత్రికాముఖముగఁ బ్రచురింపవలసియొన్నది. ప్రకృతము గానున్న
ను గాని వాక్యము లిటు వ్రాయఁబడినవిచ్చికి. మే విప్పటికి
నుమాకు పదిసంవత్సరములుగా భాషాసేవయొనర్చుచు మావలన
సంపాదింపఁబడిన యముద్రితాంధగ్రంథము లేమి, అకవుల చరి
త్రాదికి పరిశోధకమేమి, ఎప్పటి వత్సరము పత్రికాముఖమునఁ
బ్రకటించుట గాంచుచు నే యున్నాడు. ఆంధ్రపత్రికాసంపా
దకు లావ్యాసముల బ్రకటింపఁడనుపత్రికయందుఁ దావొసగును
మాకెంతయొక బ్రోత్సాహమొనరింపజున్నాడు. ఇందులకు వా
రెంతయొక కృతజ్ఞులు. ఇంకను నిజామరాజ్యము వెల్గుకవుల
యందంధములు మాటుమడఁగియున్నవి. అట్టివానినెల్ల సుదౌర్ధవఁ
బ్రయత్నింపవలయును. చరిత్రపరిశోధన మొకను జరుగఁబలసి
యొన్నది. పూర్వశాసనములఁ జర్చింపవలసియొన్నది. దీనికెట్లును
క్రమమే ప్రధానముగదా. నైజామురాజ్యమందలి యుదార
పురుషు లిందులకు బూనుకొనవలసి యొన్నది. ముఖ్యముగా
కవుల యంద్వింధము లెచ్చుటనేని యెఱింగియున్న మాకు దెలుప.
పాఠకభావమును ప్రార్థించుచు నింఁటితో విరమింున్నా
రము.

మ స్త ని గ్ర హ ము

అసహాయోద్యమ చారిత్రము

గాంధీమహాత్ముని ప్రతిభ

(సి. యస్. ఆంధ్రాను.)

సిరియా క్రైస్తవ మతావలంబకులలో సర్వగ్రామ్యమును కొట్టాడం మార్చి 1921 నెమిరే (సినిమా)నకు కే. కే. తరుణ్ణా గారు తాము ఆగ్రాలో జరిగిన భక్తజనసమావేశమునం దొసగిన యువశ్యాసములు గల యొక ప్రార్థనాత్మక శాసన సంతకమును కింద కంటి. ఆ కాలమున గాంధీమహాత్ముని అసహాయోద్యమము తాండవమాడుచుండెను. దానియాలస్థిత్వమును సత్యాగ్రహము విజ్ఞానమువారి అంతరాత్మలను మానసములను తీరచుచుండెను.

ప్రాధేయకు ముద్రాగారు గాంధీమహాత్ముని భక్తుడే యనవలయును. ఆయన ఉపన్యసించుటకు 'ఏనుకైత్రీవీరము'ను వివరముగా గ్రాహించెను. 1921 డిసెంబరు 10 నాటికి అసహాయోద్యమము పేరెత్తుట తప్పని సరిగ నుండెను. ఆ ఉప శ్యాసముల వివరముల కిది యెంతయో ఆనందముగ నుండి వానిని ప్రచురింపవలసినదిగ ముద్రాగారుని కోరిరి. వానికి పీఠిక ప్రాయశఃపలనదిగా ఆయన శాసనం వ్రాసెను. అందు దుష్టనిగ్రహ సమన్వయ సంబంధించిన గొప్పవిషయములు గానించెను. ఈ విషయమై నేను భారతదేశమున దిక్కును బయలుపెట్టిన సంగతుల సందర్భమున చిట్టి చరిత్రంబవలంబిరి.

ఉద్యమార్థము

నిరంకుశత్వముగ నిలిచిపోయిన భారత ప్రభుత్వమున ప్రజాసహాయముగ జేయుటకు, అయ్యది చలించుచు నిరంకు శాధికారము ముఖ్యవిషయములలో పూర్తిగ మూలమును వానిని కారణముగ నిగ్రహించవలసినదే గాంధీమహాత్ముని అస హాయోద్యమము వికసించి బోధించుచున్నది. ఈ ఉద్యమశాసనముల ప్రజలనుభవించు కొన్ని మహాత్ములను తీర్చుటయనని ప్రతి మాటలతో కొడుకులను, ఏమాటయు చెప్పిడిలేకుండనే, మహాసంగ్రామానంతరము భారతదేశమంతటను యీ ఉద్యమము వలన మహాత్ములతోడభావము తెలిసిరి. పెద్దగాలితులనువలె చెలరేగెను. 'పశ్చాత్తాపము' అసహాయోద్యమము ఎప్పుడును వివరము చుండెను. ప్రభుత్వమున పశ్చాత్తాపము జెందువరకు అసహాయోద్య మమునుదుపుచుండవలసినదిగా ముదిమాటిని క్రకటంబవలెను.

గాంధీమహాత్ముని అంగీకరణమును, వారిచారిత్రము ప్రేమను అపారముగ వేరు గలది తెలిసికొనుట ముఖ్యము. అంగీ కరణము కలుగుననిచి, వారికి వంగియుండకయు, ప్రోత్సాహముల జేయకుండయు, వారు ఆయనను గౌరవింతురని ఆయనకు సం పూర్ణవిశ్వాసముగలదు. ఆయనతో నేను చాలకాలముకలసిమెలసి యుండుటచేత నాకివిషయము తెలియను ఆయన కిదిభయము మానవత్వము, ముఖ్యముగ అంగీకరణము వారిచారిత్రము నకు వచ్చునది సమ్యక్ముండుటచేతనే పురోభివృద్ధిని గాంచగ లెను. ఈవిశ్వాసము శాసన పరిక్షించి చూచెను. ఈ భర్తమూ త్రమును యుక్తమార్గమున తెలియగ వలెపడేయెడల దుష్టత్వ మునుండి దుష్టుని మోక్షమునందెయ్యటలు జేయవచ్చునని ఆయన కనుగొనెను. ఈభర్తమూత్రము శాసనములలో తెల్లునవును, స త్యాగ్రహము అసహాయోద్యమము అని ఆయన నీలిచెను.

పరిసంకర్షములకెంద నేను, దక్షిణాఫ్రికాలో ఆయ నతో నిత్యమున కలసియుంటిని. అప్పు డాయన యీదుష్టనిగ్ర హభర్తము శాసనములలో తెల్లుటను జూచితిని. ఇందులకు కొల దినుండి మూత్రమునే ఆయన తనకొండకి దీసికొనెను. వాడు ఆయన యే విధమున జెప్పిన అట్లు నడుచు కొనుచు, ఆయన యేమి చెప్పిన అట్లుమును బొందుటకు సిద్ధముగ నుండిరి. ఇట్లుపూర్ణపూర్తిగ కష్టములబొందుటకు సిద్ధముగ నుండినది భారతీయులే. వీరు ప్రాన్య వా డులను, నేటాటులను నివాస మేర్పరచుకొనిరి. తమకు గల మాట్లను నిలవదెట్టుకొనుటకు, పాలకులగు శ్రేష్ఠశా స్త్రీగారు తమ వైదికమైన మహాదేవ్యమును నిగ్రహించుటకును కను సంగ్రహము జేయుచుండిరి. అచట భారతశాసనమును ఈ కార్యములను పరిక్షించునపుడు నేను నిత్యమును జూచున దల. ఆ విషయమై నేర్చుకొనునపుడు, ఆయన, ఒక మహావి దియును కనిపెట్టకా ప్రతిభావంతుడు నుత్సాహముతో నున్న

టుల శాసన గానించెను. ఆయన కన్నియోద్యోగము ల్పాడె ను. వివరము తుదకు సంగ్రహములో వివరముగాంచెను. 1914 సంవత్సరప్రారంభములోనే న్యూఢ్యునేకాని భారతజాతికి గా వింపిన అపచారమును గురించి ఆయనమును తీసుకొనించెను. ఈ విధముగ దక్షిణాఫ్రికా సత్యాగ్రహము విజయముగాంచి తుదకు అన్యోన్యసత్యాగ్రహము సమకాలిను. ఇందు మహాత్ము విజయ మేమనగా యీ సత్యాగ్రహ సంగ్రహములందు పాల్గొనిన దేశాలవిమండి భారతీయులు ప్రతికారము జేయవలెనని భావము గాంచినవారెవరుగాని దౌర్జన్యకృష్టము గానించి రని అభియోగమును వొందలేదు.

వివర కొంతకాలమునకు యూరోపు మహాసంగ్రామము ముగిసినపిదప, భారతదేశమున రౌటుకానమును నిర్బంధించుట కై సత్యాగ్రహమును మరల ప్రారంభించ గాంధీమహాత్ముడు నిశ్చయించినపుడు నేనుమరల ఆయనతోనుంటిని. ఈరౌటు కానమును భారతీయులందరను చాలద్రోహముగ భావించి, స్వార్థకర్మవికారకాండగను, ప్రతికారములకందరిగను తలంచిరి. ఈకానము గానించుకొని ఆయన రాజ్యపరిధిలో సంభాషించియు, మరి యెన్నియో పాథనముల జూచియు సాధ్యమైన ప్రయత్నముల జేసెను. కానన సభలో భారత అసభి శాసన సభ్యుడొక్కడును ఈ కానమును నాగిరించుటకై సమ్మతి నొసంగలేదు. వివరము తుదకు వివరమునదియే శరణుచుని గాంధీమహాత్ముడు దక్షిణాఫ్రి కాలో శాసనాధికారతో నడిపినదధికినే సత్యాగ్రహమును ప్రా రంభించెను. కాని ఆయన ఒకవిషయమునూత్ర మీ నూతన శరీర ప్రారంభించుటలో ఆలోచించకపోయెను. ఆయన భారతదేశమునకు చాలకాలమునకు తిరిగి వచ్చుటచేత భారతదేశమునామయ్యము లతులకొలిచింది నేటాటు ప్రాన్య వాడుల నివాస మేర్పరచు కొనిన కొలిచింది భారతీయుల వలె కష్టముభవించుచు పాతము నేర్చుకొనలేదని తెలిసికొన లేక పోయెను. అందుచేత యీ సత్యాగ్రహమును ఇండియాలో ప్రారంభించగనే, లతులకొలిచి మంది యీ కార్యమునకు గడం గుటతో తప్పు జెంతు జేయవలెను. కారణముతో కష్టములనుభ వించుట తీరచుగ దౌర్జన్యముకందమానెను. జెంతునే ప్రజలలో అల్లరులు బయలుదేరి ప్రయత్నములయొక్క గమయెను. కార్య కరణమునందు చిత్రపుట్టిగలవా జనుటచేత ఉద్యమశాసనమును జెంతునే ఒక్కసారి యీ ఉద్యమము నంతను అపివేసి తాను మహాపరాధమును గానించిరి నని అంతరకు తెలియనటుల పశ్చా త్తాపమును దెల్పి అంగీకరించెను.

ఉద్యమప్రారంభము

అంతట చిట్టచివరది అసహాయోద్యమము వచ్చెను. సత్యా గ్రహ భర్తము శాసనములలో బెట్టుటకు గాంధీ మహాత్ముడు యిందుజహాకాగ్రత్తో, విశాఖపట్టితో ప్రయ త్నమును జేసెను. ఆయన జీవితమునకు యిదియే పరమార్థ కార్య మని నిశ్చయించుకొని జెప్పవచ్చును. ఇప్పుడు జరుగు నీ సంగ్రం భభవితమును బట్టి ఆయన నిజము మందెనో, అపజయ మందెనో చారిత్రము నిర్ణయించును.

ఈసంగ్రంభము ఇండియాలో నెట్లవగుకాలమునకు నేను దక్షిణాఫ్రికాలో ఆసటి భారతజాతికి సహాయముజేయు జెల్లవలసినవచ్చెను. మరల శాసనములకుగల సంబంధములు వివరములాయెను. గాంధీమహాత్ముడే నన్ను జెల్లవని కోరెను. నేను కాదన జాలకపోతిని. కావున నేను అసహాయోద్యమ ప్రారంభ ప్రయత్నములో మొదటిరోజులలో యి చట నేను లేను గాన అప్పుటి సంగతులను గూర్చి యిదమిథ్యమని చెప్పజాలను. సంగ్రంభమును ప్రారంభించుటకు పూర్వము భారతశాసనమును రాజీవుడున్న కొనుటకు సాధ్యమైనంత ప్రయత్నములు జేసియుండు నని నాకు నమ్మకముగలదు. ఆయన సత్యాగ్రహమును, ఇతర ఉపాయ ములన్నియును నిష్ఫలమైనవనినపుడే, అంతోపాదముగ

భావించును. అయ్యది ఆయన అదర్శమునందు, రాయబారము లన్నియును ముగిసినపిదప యుద్ధమును క్రకటించుటలే యుద్ధమున్న ఇది ఒకరిలము నొకరు జూచుకొను కనుబలయొద్దము గాదు. మహాభర్తలనుగ గామును.

ఈసారి సంగ్రంభము ప్రారంభమైనపుడు ప్రజలు అహింస యందు శిక్షబడసినటుల గానించెను. ఖడ్గభారణముందు దత్త మానములే యున్న మహాత్ముడి ముఖముగూత నిర్బంధించుట లేదని వాగ్దత్తము జేసిరి. వారు హిందూశాసనముని యాజ్ఞాసారమును దౌర్జన్యమును అపుకొని కారణముగ తలవిధిని నిర్వహించిరి. అటు జేయుట యంతటి అధ్యాత్మిక మహాసంకల్పమునకు అపరిమిత విజయమనవలయును.

అల్లరులు

ఎంతమందిని నిర్బంధించినను, సత్యాగ్రహము శంతకన్న యేత్రలేజను తేలికమైన దౌర్జన్యము జరుగవలెననిట్లు కొంత కాలము జరిగెను. కాని నిపుడుగవైన నిప్పుకలె నన్న దౌర్జన్య భావము బయల పడెనూపి, ముట్టయగుటలు నిర్దయుగంబున గాంధీమహాత్ముని పరిక్షాకార్యము విజయమునుటకు ఈ భావము విరుద్ధమును ఏవ్యాజ్యమైయుండెను. తుదకు సత్యాగ్రహ విజయము గాంచి రావలెనైదుల యీ శరీర అపజయముండిరే యనకుల యును. బొంబాయిలో న్యేయియేతరాజునచ్చినపుడు, ఈమంట పూర్తిగ లేచెను. చాలరోజులు అల్లరులు జరిగెను. ఆయన కులు చలంబడిరి. తుదకు చారిత్రాలో, అసహాయవాదులను వారే, గాంధీమహాత్మునిపేర, పెద్దఅల్లరులు జరిపి, ఉద్యమము యొక్క కారణములను అప్పుడు చెప్పెరు తెచ్చిరి.

గాంధీమహాత్ముడు పవనించి ప్రార్థనజేసెను. ఆయన మరల తనయనరులతో శిక్షణ జేర్చుచి నిగ్రహభావమును దెచ్చుటకు సాధ్యమైనప్రయత్నముల గానించి పడవలసిన కష్టము లన్నియును బడెను. ఢిల్లీలో నొక ఆగ్రహసమావేశముజరిగెను అందు, ఆయనముఖముతో, మృదయవిశ్వాసమై, 'దౌర్జన్య భావముచెలరేనుచున్నది' అనిఅంగీకరించెను. సత్యాగ్రహమునకు వివరములనుకొనిననొల్లంపునమునకుదేశమునిర్దముగలేదని ఆయన యెన్నియో అక్షేపణలు వచ్చెను, యెదురు తిరిగదని బెదిరించి నను, మానివేసెను. 'అస్సక్యేక' 'అక్షేపప్రభావము' మద్య పాపములనున్న గు సాంఘిక దౌర్జన్యములను పోగొట్టుకొనుటకై తన శక్తికంతను వినియోగింపవలసినదిగ ఆయన తనయనరులకు బోధించెను. జయజేసినిర్బంధించి జరేద్రభక్తినిబడించిరి. ఆయన విచారణసమయమున, ఆయన పేరుతో జేసిన దౌర్జన్యకార్యము లన్నిటి కిని, తానే బాధ్యుడనని, నేరమునకును నెత్తిన జేసికొనెను.

అహింస

మానవుని ఆధ్యాత్మిక జీవితమునందు ఒకభర్తము కని జేయునట్లుగా నిర్వచించుచున్నది. అంతరిజన్మమును బొందుటకు పూర్వము బహిరపజయము ననుభవించుచుండవలెను నేను మైన వర్ణించిన దౌర్జన్యములన్ని జరిగినను ప్రతికారము జేయ వలెను బాధల ననుభవించి పహించుటయే మానవాత్మకు విజయ మార్గమనియు, ఖడ్గవిజయముకన్న నియ్యది మహత్తర విజయముని యు గాంధీమహాత్ముని అనుసరణ నిత్యపాతమును గ్రహించితగ చెక్కవలయును. ఈముఖ్యభర్తమే ప్రతిసత్యాగ్రహసంగ్రంభము శాశ్వతమై యుండును. దానినిగూర్చి యిత్తుడు తెప్పెదను. దానిని నేను గాంధీమహాత్ముని కక్ష నుండి ఆయన అభ్యయును గూర్చి స్వయముగా నేర్చుకొనిన విష యములను దెల్పియే సాధ్యమైనంతగ విపులకరచెదను.

ఆయన చిన్ననాటినుండియు హిందూమతము అహింసను గూర్చి బోధించు విషయములు వ్యాసముగను నచ్చెనను నాకు తరుచుగ జెప్పుచుండెడిది. ఆయన కుటుంబము, ముఖ్యముగ రత్తి, కథియశాకులతో కుద్ధ వీరవైష్ణవసంగ్రహముల గల్గియుండెను. ఈ కష్టమభారతమున పురాతన హిందూమతముతోబాటు వైస మతముగూడ విస్తరించి యుండెను. ఆయన వైసమతసంగ్రంభము లను పఠించెను. అందు అహింసనుగూర్చి యెట్లుచుగ జెప్పబడి యుండెను. ఆయన ఒకసారి చాల బబ్బు చేసినపుడు, రోజుకు రోజు సంతోషముతో వైసల పదిత్రగంధములను చుడుపు చుండగా నేను స్వయముగా జూచితిని.

అహింస యనవలయును అంగమున సంపూర్ణముగ నిశ్చయించుట కష్టము. ప్రాణమును తీసివేయ తిరస్కరించుట యన ప్రతిహేలాధ్యక్షుకన్న అందింకకు భావముగలదు. అందు సామ్యము, శాంతియు, దయయున్న గు గర్వమును దెల్పి యొకరములనుబడి సంకీర్ణముజేయబడియున్నది. వైష్ణవులకు అహింసయే నిష్ఠమైన మతపాతము. వైష్ణవులకు అందు భగవత్పూజి యునుగు ప్రభు మూతమే గానించును.

కష్టములకు పురికొల్పినది "నేను నీకన్న చురుకైనదను" అని యెప్పుడును జెప్పలేదు. అయినను బాగుగ నెరిగినచో ఇట్టి వా యొక స్వభావమున తేనెలేదని తెలిసికొనవలయును.

సత్యమునేమో తెలియజెప్పటమే ఇతరులకు తప్పే మో తెలియజేయుట జేయుటమే అయినచో మరల బహు నుభవమే. 'దౌష్ట్యముతో' సహకారములేమి తిరస్కరించుటయే' అని అయిన చెప్పను. వివే యంతకాలమును దయకాంత భావములతో ముతకలేను. ఇతరులనుననునట్ల కష్టములు జేయుటకు బాధ్యులగుట నిర్దయగనుండవలెను. ఈసాధనమును ప్రజాసామాన్యములయందుగాక అయినచో అయినచో నే యుపయోగించుటకు అయిన వాలో జెప్పెను. వానియందేమి విశుద్ధముగనుండవలెను. వాని వాచరణలోపైబట్టి (ప్రేమబద్ధ మైయుండవలెను. అందు కాగ ద్యమము లేదాతము నుండవలెను. ఏలనగా, సాహిత్యము కల్పాల్పము బొందుటలు జేయుటకు ప్రేమతో కూడిన బాధాసభమును ప్రసంగించుట దీనియే దేశము. అంతిమకాని సాహిత్యము క్షింది బుద్ధి నేర్పుటకాదు.

బైబిలు సామ్యము

అనవాయోద్యమ వాయువు ఇట్టి వి వ ర ము ల తో కనుగొనిన భావము ను త్రవ్వకుచున్నది. 18-వ అధ్యాయములో 15-17 కీర్తనలు జీవితధర్మము గానించును:—

"నీ సాదరుడు నీ కేమైన అన్యాయము జేసినయెడల నీవును అయినచో దెలియునట్లే అయినచో పోయి చెప్పుము అయిన నీమాట విన్నాడా సరే. అయిన నీ పక్షమునకు వచ్చిన వాడగును. అయిన నీ మాట విన్నయెడల నీతో యుంకాక దూరమి తీసికొని వెళ్లి, ఆసాక్షులకు ప్రతిమాట దెలి యునట్లు జెప్పను. అప్పటికిని అయిన వినవచ్చునట్లు పోయి చర్చిల్చి చెప్పము. చర్చిలుటగూడ వినవచ్చునట్లు అయినను నీవు నానిట్లుగ భావింపుము.

ఈ ఉద్దేశమున వాక్యములు క్రీస్తు ప్రత్యక్షముగ జెప్పినవిగాక చర్చి అచారములు మొదలు ఎట్లుండెనో దెల్పుటకు యావాచకముతో జేర్చబడినవి నేను తెలుపవలయున్నది. దీనిబట్టి మాచిన భర్తృత్వభావ మెక్కువగనున్న రోజులలో మతావళుల అభిప్రాయము తెలుపడెనో గ్రహించుట.

చారిత్రకపరీక్ష జేసినయెడల, తెలివేము నీవచారము నందలి యుద్ధవశముల తెలియగలవు. ప్రాచీనతరతరముల లో మతధర్మముల సంబంధములు బాగులకు అభిరూపముగనే యీ తెలివేయసాధనమున, తమ పూర్వచారధర్మముల సంరక్షించుకొనుటకై యుపయోగించుకొనెదినారు. ఇట్టిసంఘటితము అందుకులకు మానవభావముయొక్క అభివృద్ధి ప్రసంగించి పోవుచుండెను. ఇందులకు పశ్చిమయురొప్పునందు, మంతక త్రైలున కాత్తివేయకు మున్నగునధర్మములు గానించును. ఇండి యలోగూడ ఒకవేలమునందీ తెలివేమునలన చాలవోచకర ముగ నుండెను. జనసామాన్యము వంతు మానవ క స్వ భావము, మతమును బట్టి నిర్మించబడినయెడల, భుక్తములకన్న ప్రారబుగు ద్రోహముగలదిని తెలియజూపుచు. అనవాయోద్యమము కొలదికాలములో గాంచిన విజయముం దుగూడ అసంసారభావమునకు ప్రతిరోధమును సాంఘికద్రోహ ములు పనిజేసేటలు గానించును. అట్టివాని నేను తూర్పుబం గాళములో చూచి అవిషయమును గాంధీమహాత్ములకు దెల్పితిని. కాని అనలవిషయ మేమనగా ఉద్యమమే అతివ్యాప్తమై యెంతకన్న క్రమబద్ధమైనది ఒక్కనాడును సదుత్పాదనము లేనిచాయెను.

"సర్వసమానముగలచేత అయిన ప్రయత్నముల కాటంకము గల్గె ననియు, అయిన సంజేమయొక్క సౌలభ్య మును ప్రపంచమునకు ప్రకటించుటకు నాటకవర్తన ననియు గాంధీమహాత్ముని కృపితుడు గావమునపు చాల పగచెను. అయినను సరిగ ఉద్యమమును గ్రహించి కష్టమున్నచోకాక 300 ముద్రములైన దక్షిణాఫ్రికాలో బొందినట్లుగ, ఇండియాలో గూడ విజయము బొం దె న న ని యు, లక్షలకొలదిమంది మనుష్యులున్నట్లు స్త్రీతపాతముల జేసిన లాభము లేదనియు, యంగులందీయో పులికలో వ్రాసెను.

ఇవలకు కచ్చుకరి ఒక ముఖ్యవిషయము గుర్తి విచారణకు వచ్చినట్లుల వాడు గానించుచున్నది. తమయందు ధర్మ బాహ్యములగు లోపములన్నియో యున్నపుడు, యెట్టి కేమన క్షోభని గుంపులు, దౌష్ట్యమును కృత్యముచే జెనుకలారు, కౌతాను, నైతాను నెడల గొట్టకలదు. ప్రపంచము దలకల్పాల్పము జెందుటలు జేయవలెనని గాంధీ మహా దిక్కుడు తలపెట్టిన కార్యమును గుంపుచేతగాదు. తమ జీవితము లందు అంతర్వీక్షము బొందినట్లుల కొందరే ఈ పనిని

జేయగలరు. జనసామాన్యమున కెంత కష్టమి జేసినను విజయము చేయవలెను. అట్లు జేయుట కల న నియంత్రము వెనుకకు జోరవచ్చును. కాని కొందరు శ్రీ ప్రభుత్వము కృత్యము, మింగిరిగ నున్నను, తుట్టునవరకు మనోవాక్యాలు కర్మలందు అసాంకత భుద్ధులై యుండి పనిజేయు నట్లుల నున్నచో గల్గి తమజీవితములలో, తుట్టుతక్కులను గలగు దౌష్ట్యమును ప్రేమ భావముతో తిరస్కరింతు నెడల, వారి జీవితధర్మములకులన మానవ భావములందు గొప్ప తరతరము గల్గును. ఈవిధ ముగా కృత్యము కొందరు దైర్ఘ్యముతో కష్టములను బాధల ననుభవించగల్గిన వాడులైన నే చాచితమునందు ధార్మికత్వమును లన్నియును మానవత్వమును మార్చుకొనిన సాహసీంపుడెక.

ఇంతకన్న యెక్కువగ విచారిత కలసినది మరెవరికి గలదు. మానవ కస్యభావములందు గల సైమిక భావము, చాల తరతర అనవాయోద్యమమునకు దగ్గరవలయును.

అది ప్రజలను మంచికారగ నుండు నట్లుజేయ బలంత పెట్టుచు, మధ్యమ ప్రతికారముగల్గు నట్లు జేయను. ఈ అనవాయోద్యమ సందర్భమున వాడు క్రొత్త నిబంధనయందలి ఒకకథ జ్ఞాపకము నచ్చుచుండెను. ఆకథలో నొకయు అనవాయోద్యమ సందర్భమున, మనము గోధుమ పంటనుండి కలపును దీయవలె" అనెదరు కాని యజమాని కలపునులాగు నపుడు గోధుమ మొక్కలగూడ ఊడికయ్యునగాన రెంటిని కంటకరతు పెరగ నిండు అని అనెను."

ఇవల కథలిక వరసామా దెలుపబడినది. చాలతరతర ముదౌష్ట్యములను యీ ప్రపంచములో మానవమృదాములందు వాని మూలములను తెగగట్టి మిగిలినవి కాలక్రమేణ జరుగుటకు తదలివేయవలయును గాని వాని నణచివేయటకు ఒకటే తీరున గట్టిదెట్లు కొట్టుటవలన లాభములేదు.

అప్పుడు మనము చెప్పవలసినదేమి? దౌష్ట్యమునై యుద్ధ ము జేయ గూడదని యో సా క ము ను గట్టిగ పోరాడగోరవలయును యాదౌష్ట్యముతో పోరాడ వలెనంత మాత్రము కావలసి ప్రత్యుత్తరము దెల్పుచున్నది. మొకటి దోషము లన్నియును కట్టుదిట్టములతో నుండవలె, మరల నిర్మాణము గానింత ప్రయత్నంపకలెను. దౌష్ట్యము దౌష్ట్యమే గాక మంచిచేత జయించబడును అను బుద్ధిని సిద్ధాంతమునం దిదియంతయు నిమిషమున్నది.

అధ్యాత్మికతతోమన జయమును బొంద సుంధము జేయునెడల మనమునై వైరాగ్యములనుండి లోభలి మతవిష యములకు జోరవలయును. వైనిర్మాణముల మాన్యము నుండి అ త్యయొక్క జీవితమునకు జోరవలయును. ఏకపథియంత కాశ్రీయ మైనను, అత్యయొక్క అభివృద్ధి మాత్రమునకు జోరవలయును. ప్రపంచమునందలి భూరముల మిదయులకు యేమేమో దివ్యావ భుమి లన్ని ననియు అవి ఒక్కనిమిషములో మరుగ్గు ననియు, పెద్దలకగలది, కాని అకలమోషభావములే యున్నది. విధా నముమెలనే పనిజేయవలెగాక, కనబడవలెనె మెప్పుదిగనుండును.

ఈ అంతరాత్మకీర్తిమార్గము మానవత్వము కరియైన మార్గము. దీనిని ప్రాచ్యతేమ యెన్నియో కథాబ్రహ్మలు, ఒపి కతో మెలకువతో ననుసరించెను. ఏషియా ప్రాక్షీణభాగమున బయల్లో సాతవంకమగు భూమియందు ఇంకను ప్రపంచములో సకముమంది జనముగలదు. ఇండియా, చైనాతేమలు పూర్వ వాగరకతలను, అచారములను నిజవట్టుకొని, దౌర్జన్యము నెత్తురు దానమునకు లోనుగాకుండ నణచుకొనియుండిరి ఇట్లు కొంత మానవ ముతో నుండుటకు గ్రామ స్థలం క్రమపథి జీవితము ననుసరించుటయు, కీర్తిపథియును తోడ్పడినవి. ఈ భూములలోని కాపువారియందు సహజభావము లియించియున్నది. వెంటనే ప్రతికారముజేసి, నెత్తురు తరతర జేయు స్వభావము కొంతవరకు పోయెను. ప్రపంచము యితముం దు కొంతముగ నుండుటకు యిందు యెక్కువ అక గానించు చున్నది.

ఈ ప్రాచ్యభూములలో నిట్టికొంతము విస్తరించియున్న కాపులందు మొక్కలను చేకతో గూడ లాగి కాల్చి జేయుటకు యెంతవేముల లేనట్లుల గానించును. సాహకార్య ములు చేయు బుద్ధి గానించును. మానవ జీవితమునందలి వీరత్వము చాలసారుల త్యాగము చేయవలెను. చివరకు సరియైన తీర్మా యత్నము లేకుండుటలను ధర్మములకు తగ్గిపోవును. ఈవిధముగ దుష్టనిగ్రహములో కథాబ్రహ్మలకొలది కాంత ముగ నున్న వారియందు గల ఉత్పదములు అందరకును దెలిసినవే. వానికి కొంతవరకు ఇండియాలో, చైనాలో లోబడిపోయెను. కాని మనము వెనుకటి కథాబ్రహ్మల మాటయొ, యింకనుకృత్యములనె

సంతకుల మాటయొ వాలోచించునపుడు, పాశ్చాత్య వాగదేశక తీవ్రముగ అభివృద్ధిజేయటకు యేమియును మార్గము గానించును. భూమిలో జేసినవిత్తును మన మెక్కువగ కాచెదము. అది మొక్క మెలది యెట్లుజేయగో యెట్లు పోట్లవచ్చునో, యెట్లు కంటి జేయునో గింజుత్వముతో మన కేమియును దెలియదు. సహస్ర మునకుంజలెనె పరితపించి వారిని క్రీస్తు అకింబించునట్లు, కల హినులై ఒకతో యొకరముల గుండుబానిగూడ క్రీస్తు అకింబ జించును. అట్టివారే తువకు భూమిలకు లగుదురు.

ప్రాచీనతరతర సంయోగము

గాంధీమహాత్మునియందు ప్రాచీనతరతర సంయోగము గలది. అయిన ఉద్యమమంతయు భరతవర్షమునకు మారమున దక్షిణాఫ్రికాలో దౌర్జన్య పక్షములను విరోధియులకు క్షమి యుండుటకు అవకాశమైన నిగ్రహమున కేర్పియు, నిజానధి యిందు మాని గి యున్న ప్రజాసామాన్యము నుద్ధరింప గల ప్రభావమును అజన కలవడెను. కాని పాశ్చాత్యసంస్కరము కల్గున, వాటితో ప్రతిఘటనములను, ఉక్కుబోలె గట్టిబడిన అ యన కేర్పియంతయు, ఆయనయొక్క భారతీయతతోడను, మత సంస్కారము తోడను, చక్కగ నున్నట్లుండుటెను. ఈ ద్వివిధ స్వభావమే ఆయన ఉద్యమమునంత కలకర్తరము జేసె ను. కాని ఆయన ఉద్యమము అపజయ ముండుటకు కారణము దౌర్జన్యము అపజయంత యెక్కువగ నుండుటయే కాని, ఆ యన అనవాయోద్యమము యొక్క ప్రభావము లోబుండికాదు. అయిన నిష్పంధానంతరము అధ్యాత్మిక విషయమున గల లోకము బుట్టుదెనది. అందువలన అపజయము మరల సాధుకొనిపోయె ను. ప్రాచ్య, పాశ్చాత్య జ్ఞానుల కందరమున అనవాయోద్య మము క్రొత్త అధ్యాత్మికోద్యమము దుర్భాగమును యాభూమి టకు కావించబడిన యర్జునులలోని కల్ల ప్రబలమైనదని స్పష్ట ముచును. పాశ్చాత్యతేమలతో నీ యుద్ధమును అపరిమితముగ వ్యాపించి ప్రాగ్జేయిలట్లు దౌర్జన్యము సావయోగింప తగదని యు, క్షేపివర్ణుల ప్రశ్న కాపాడుటకై కఠినముల నల్పక సామాన్య మానవధర్మములనే అవశ్యంప దశననియును మహా ధము గావించెను. ప్రాగ్జేయిల ను క మ నీ కి క్షి రతమాను, దౌర్జన్యమును మూలద్యమును విగర్హింపుదని కంభా కామము గావించెను. వారిలోగల అగ్రమును సుకుచిత వాణి యాభిమానము, వారిదిద్యమము, అనూయి, మొదలగునవన్నియు, అచ్చమైన బంగారతో కలగలనియుండును. దక్షిణాఫ్రికా ఉద్యమములోకలె, యిచ్చట స్వర్ణకాంతి ప్రకాశించుదయ్యెను. కాని మామటకు కనుకన్న వారికి మార్గము యిచ్చటగూడ నం గారదాన్నట్లుల క్షత్రము గాగెదు.

అనవాయోద్యమ సిద్ధాంతవివరములను కొన్ని భవిత ములు చేపొనినవి. యుద్ధమును మామల నైతికతగ్రహించితిమి. జేమ్సు నూరించినట్టిదియు, ప్రపంచమున కర్మసరమైనట్టి యును, యంతవరకు పూర్తిగ లభింపదయ్యెని విచారము గల్గు చున్నది. దక్షిణాఫ్రికాలోయను, భారతదేశముయను, గాంధీ మహాత్ముడు గావించిన ప్రయత్నములు యీ ప్రతికేయము కొంతవరకు బలపరుచుచున్నవి. ఈయధ్య రూరలో యిలా అభివృద్ధియుతో కొనసాగించబడిన కత్తెల్ల సామాగూడ యావిషయమునకు కొంత తార్కాణ ముచును. జర్మనీవారు ప్రారంభించిన యీ ఉద్యమము సిద్ధాంతమునందున పద్ధతులందునుగూడ భారతీయోద్యమము ననుసరించుచున్నదనుక నిస్సంశయము. పూర్వము ప్రపంచ యెట్టి ఉద్యమములకు, నేర్పుకోవలసిన కెంతయేని గలదు.

అపజయము కల్గున మెల్లమెల్లగా మానవజాతియొక్క భవిష్యత్తు నీడియ ను పునాదిపెన్నింజుటయన్నది. ఇట్టివిశ్వా ములేనిది మానవజీవితమునందలి తపాపము దుష్టసా మును పూర్వమొకవత్సామును కనీషిత ద్వివచులలోని పగచాలతోయె లనునందర్చియనపుడు ఒక్కొక్కొంద అగంభ్యాకములనుజనిపు నునాదాయముయొక్క వివాదములకు కృధిబొందెనని గ్రహించి తిని. మానవజాతి తరతరములనుండి యెట్టిఅగంభ్య కేపొందినది. ప్రకృ తమున కాశ్రునంబంధములకు సుమస్కలన్నియు, అలెనవత్తు తోను, వాగ్రత్తతోను, తలెక్కురింపలెను. కాని మానవుని కై కస్యభావమునకు సంబంధించినకనుస్కలు యి తపాపము, తలెక్కు రింపసాధ్యములుగాకున్నవి. ప్రాచ్యతరతరతరముల తమతమోపి ప్రయత్నముల జేసి ప్రపంచము గుణపాతముల నేర్పుకొనె చున్నవి. తుదికు ప్రాచ్యత్యము సంయోగమే ప్రపంచ నైతిక యు కష్టను యాభూమి మానవ జాతి నుద్ధరింపగల్గును.

జూ బు లు

నియోగిమహాజనుల కొర విన్నపము

ప్రజాసేవకొరకై పాటుపడుచున్న మీ వాత్సావ్యత్రై ద్వారా నా నియోగిసోదరులకు నేనొక కష్టమీరి కనుపలచితిని. కనుక ఈ దిగువ చెప్పుకొని నిమజ్జనము మీ పుత్రికలలో ప్రకటించ గలయుటకై మిక్కిలి ప్రార్థించుచున్నాను.

ఇదిగోలో చాలకాలమునుండి నియోగిమహాజన భవ పబళించుచుండి పని ఎల్లరకమున తెలిసిన పనులు మీ నియోగి సోదరులకు తోడ్పడగలగి నడుపబడుచుండె నని నూడ మర మెరుగుదును.

సభలు జరుగుటకప్పు ఎన్నెవరు జరిగియు కాన్పి పడు. ఇందుకు యుక్తకారణము కార్యదీక్ష, పట్టుదల, కృత్రిమతనములును మనలో కొందరుకు లేవలయునని నే నూహించుచుంటిని. ఈ కేవలభావము నలలించి చెదలు లట్టపముగ నుండి, కొలదికాలములో మన నియోగిభావయే అంతరించు నని నాకు భీతువున్నది.

ఎన్నడై నొకడు చెడు అలవాటులకు పాల్పడి దుష్టాచారములను చేయుతగు నైతినో సంఘమున కంతకును అపకీర్తి తీసికొని రాదలచినపుడు సంఘములోని తరతరముల తగిన కటు బాటపాట్లను అతిసరి సన్నాహముతోనీ క్రొవ్వనలసి యున్నది.

ఒక్క సామాన్యరికే కాదు. కొన్ని దురాచారములు సంఘములోకి చొరబడినందున ఈ సంఘమువారికి అధిముగ ను, నైతికముగను చాలవచ్చును కలగుచున్నది.

ఇది యిట్లుండ కొన్ని దురాచారములలో ను డు నియోగులకు నియోగిమహాజనభవ జుగునున్న విషయమే తెలియదు. అందరకును తెలియుటకును, అందరినుండి చందాలరూప కముగ భవమా వసూలుచేసి సంఘపు నిధిగ నుంచి దానిని సంఘ ముయొక్క క్రయోభివృద్ధికై పరి వినియోగించుటకును, అది కాకమును కష్టించబడినది నేను భావించును.

సంఘమును, సంఘమునకు చెందినవారు దిద్దుకొనవలెను గాని మరొక సంఘము వారినిది నాధారపడిన ప్రయోజన ముండదు. ప్రతిసంఘమును నుంచి ఉన్నదీక్షతో మన్నయెవల చేకరుకరింప జేయుమగ నుండును. ఈ విషయముకు గమనించి ఇదివరకే ఈ నియోగిమహాజనసంఘము నద్దించుటకు పూను కొన్ని ప్రయత్నములు సాధ్యమైతే త్వరగా ఒక మహాసభను జరిపి కరియైన కర్తవ్యము నిర్ణయించగలండులకు నేను కోరుచున్నాను. ఇప్పుడు జరిగినను సభను గురించి ప్రతిగ్రామము నకు తెలియునట్లు ఏర్పాటులు జరుగవలెను. కనుక చెదలు తనకు అనుభవములను సుపాదించిన కృత్రిమతనములను సుయోగించి సభను జరిపి, గురిపెదరులను నిర్ణయించి నాబోటి వీన్ని వాంఛిత ముగియవలెను అనుచు గాక! అని వాఙ్మయింపుచున్నాను.

నా దీక్షాలాడుము అరణ్యకొండను కానేరదని నమ్మి యున్నాను.

కందిమల్ల సూర్యనారాయణరావు,
నూజివీడు.

బ్రాహ్మణకొడుకు వార్తలు

ఈ గ్రామమునందును గోత్రపాత్రపాత్రకాలకు కార్యకర్త భవము దొంగలచి దలచి గుంటూరు హైదరాబాదు మొదలగు పట్టణములలో చందాలకై తిరిగితిమి. కొందరు ఉదాత్తపురుషుల దొడ్డార్యమగుట కాలసినదానిలో సగము డబ్బును త్వరలోనే సమపాదించితిమి. కాతీయపాత్రకాలకు యిట్టిభవమును నిర్మించుట మాజిల్లాలో కల్ల యిదియే ప్రథమము. అందుచే మాజిల్లాలో నెల్ల గౌరవపూర్వులు త్యాగములను మహత్వము ప్రదీయింపుట అభిలషారత కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులు నగు జేతభక్త వెంకటప్పయ్య కంఠముగారిచే 29-10-23 తారీఖున కంఠసాక్షన చేయబడితిమి. కాని అదినమున వర్ష మధికముగా కురిసియుంటుండే జేతభక్తకు రాజులక పోయెను. కాకినాడ జేతీయమహాజనసభ యాహ్వానసంఘము తరపున డబ్బు ప్రోగు జేయుటకు తెనాలికి వచ్చియుండిన శ్రీయతి బుటాను సాంబ మూర్తిగారు శ్రీయత గిల్లపూడి శివరామకృష్ణగారితో నూడ మాగ్రామమునకు వచ్చియుండిరి. అప్పుడు జేతభక్తుని తరువాత యీవనిని నెలవేచ్చుటకు మన ఆంధ్రజేతీయ శ్రీయత సాంబమూర్తిగారే యర్హులని తలచి వారిని మే మందఱును కోరగా వారందులకు దయతో సంగీకరించి కంఠసాక్షన జేసిరి. అందులకు వీరికి మేము నందఱును అర్పించుచున్నాము.

2. మాగ్రామముందు గాంధీమహాత్ముని జన్మదినోత్సవ కుసుమమున ఖడ్గర దిపావిన వచ్చినలాభమును వినియోగించి పీటలకు గుడ్డలను గ ౧ కి రు 0-7-0 చొ ౧ రు 100 ల ఖడ్గర వస్త్రముల నమ్మి నుమారు గిం ౦ నుండి కాతీయపాత్రకాల యా తరణి, యం దు అన్ని కానము చేయబడెను. దీనివలన గ్రామములకు ఖడ్గరందు యభిమానము పెచ్చెను. అందుచే శ్రీయత వద్ది లక్ష్మీకాంతముగారి కర్తవ్యమయి ఉత్సాహ

కృష్ణాజిల్లా విభజనము

ఒక భూస్వామి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:

ఏకస్పీడివిజనము రద్దువరచి, స్త్రీగంటాం, వికాఖపట్నము, గోదామరజిల్లాలలో నవర తాలూకాలను కలిపివేసినదానిక, కృష్ణాజిల్లా విభజనము తప్పక నమలులోనికి తేవలయు ననియుండి నంచలవరకు తిరిగి పాలకర్తగణమువారియందు దురయించినది. అతభవ జ్ఞులగు పాలకర్తగణుల కిటుల తెలుపుచున్నాను. నంబాము, వికా ఖపట్నము, గోదావర, కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాల సరిహద్దులను కొంచెము కొంచెముగా మార్చుదలచేయజను మూలమున ఈ కృష్ణా కరమున క్రొత్తవిభజన నుపసంహరించుకొని దగిలున్నదను అభి ప్రాయము నాకు మారలేదు. ఈ విషయమును గురించి ముఖ్యం దు విపులముగ ప్రత్యేకముగ దెలుపబడి యున్నాను. ప్రస్తుతము కృష్ణాజిల్లా విభజన మానకృత మని తలంచినను దాని నేల మిరివేయింతలో పాలకర్తగణమువారి సరిహద్దు పై నొందింప గా దని విషయము నానువకును బాధించుచున్నది. 1928-వ సంవత్సరము అక్టోబరు 6-వ తేదీన వెలువడిన గవర్నరు మెంటుకారి ప్రముఖములట్టి నిడదవోలును నూతనజిల్లాను ప్రధానస్థానముగ స్థిర ముపండియుట కనుపించుచున్నది. దీనికై చితిచితియును అను మార్పులు తాలూకాల విభజనమున నూచించుచున్నవి. నిడదవోలు తాలూకా ముఖ్యస్థానముగ జేయబడును, మెయిలు రైలుఆగే నదుపాముగల గొల్లూరుకుంటి పట్టణము ముఖ్య స్థానముగ నున్న యర్నూరును తాలూకాను రద్దుపరచుటకును నూచించబడినది. దివ్యూటీ కివాసీలవారు గల మెంటుకారు, చింతలపూడి దివిజులకు ముగిసి పట్టణము చేసే పీటిని రెండు తాలూకాలకు కేసు సుకల్పించబడినటుల నూచించబడినది. ఇది యంతయు అనవసర కృత్యమునకు కారణము కాగలదని నా యెనుకొని నూచించుచున్నాను. పాలకర్తగణము తెలుపు రీతిని ఏలూరు తలంకు తాలూకాలు చాలభారతములగు నున్న పని నేనును అంగీకరించును. పెంటపాడు, పెనుకొండ, చింతల పూడి గ్రామములందు గల దివ్యూటీ కివాసీలవలకు తీసివైచి ఏలూరు, చింతలపూడి, తలంకు, పెంటపాడు తాలూకాలకు మార్చవచ్చును. ఇదియును, గొల్లూరు, భీమవరం, వరసాపురం తాలూకాలను కలిపి క్రొత్తజిల్లాగా నుండవచ్చును. పెంటపాడు, తలంకు, గొల్లూరు తాలూకాల కొక వి. సి. ఎస్. దివిజను నేర్పాటు జరిగవచ్చును. వరసాపురము భీమవరము తాలూకాను రెండవ దివిజనుగ నుండగలవు. ఏలూరు, చింతలపూడి తాలూకాలు దివిజను హైడ్ కాన్వర్షన్ డివిజన్ లో భీమవరం నుండును. ఇంకొకటి విభజనము గాచింపబడినవో కృష్ణాము చాల కష్ట గలదు. గవర్నరు మెంటు ప్రకటనమునందు నూచించబడిన ప్రకారము జరుగవలసి వచ్చినవో తాలూకా కచ్చేరీ యందులకై కామరపురలో, నిడదవోలు, తాడేపల్లిగూడెములందు పెద్దపెద్ద భవములు కట్టవలసివచ్చును. నేను నూచించిన కర్తవ్యం యిట్టి కట్టడముల నేర్పరచు యనవసరమే తటస్థపడు. గొల్లూరు తాలూకావారు తమ తాలూకాస్థానమున గొల్లూరునుండి మరి యొక పోలీసును మార్చి నిర్వహింపడు. ఇదివరకే అది తాళ్లపూడి, యర్నూరు గూడెముల మారి చివరకు గొల్లూరునుండినిగిరియొచ్చి. వారిని నిడదవోలునకు పొమ్మని చెప్పినవో మహమ్మదు బీనబో గ్రామకారి రాష్ట్రము తిరిగి సంప్రాప్తమైనదా యిని విలపించగలర. ఇట్లే చింతలపూడి పెంటపాడు దివిజనవారున్న కామరపుర కోట తాడేపల్లిగూడెములకు పొమ్మనిచో విలపించెదర. కావున గవర్నరు మెంటుకారు వెంటనే యీ తాలూకాపములను గుర్తించి తాము నూచించిన కర్తవ్యము నాచరణమున పెట్టవలె దురు గాక యిని ప్రార్థించుచున్నాను. రెజిస్ట్రేషన్ కాన్వీనర దలి ప్రకటనపు మొదలును నూడ, ఈ విషయమును గుర్తించి, గవర్నరు మెంటుకారి యెదుట దీనిని తేగలంకులకై కాన్వీనరులో ప్రకటించుచు గాక యిని కోరుచున్నాను.

మహాత్మకసమయమున నంబురు 18 వ తారీఖున బీదలకు చాక గా గడ్డల నమ్మిటకు ఎ:మిది రూపాయల నిచ్చిరి. 8. వద్ది లక్ష్మీకాంతముగారు జబ్బుగానుండి కల్లవాము సమయములో మారోకి విడ రు 200-0-0 లు మాహాతీయ పాత్రకాల భవమునందు వారిపేరుగా యొక గది నిర్మించుటకై వాగ్దానముజేసిరి. మూగ్రామ వాస్తవ్యులకు మాహాతీయమును అభిమానము ఉత్సాహము పెచ్చుచుండుటకై గ్రామము దాయమువిన ఉండుకొనియున్న నుమారు రు 200-0-0 లను దయతో వీని కొనుగిరి. దసరాలో తోటపాలెము, నేట పాతెము గ్రామములలో నుమారు రెండుకుందల రూపాయలు వసూలు కాబడినవి. ఇంతసంపాదించినను మాహాతీయలకు కార సిన డబ్బులో మూడవకుల కయినను వసూలు కాలెను. రంగులు వేయకు, తివాచి నేయకు, మొదలయిన చేతిపనులను సాపేష మనినదిగా గుంటూరుజిల్లా జాతీయవిద్యా పరిషత్తువారు నియమించియుండిరి. అందుకుగాను విశేషధనము కావలసి యున్నది. కనుక జాతీయవిద్యాభిమాను లందఱు మారు తగు భవనములను చేయ గోరుచున్నాము.

మద్ది వెంకటరంగయ్య
మాధవపెద్ది లక్ష్మీనరసింహ

మానసోల్లాసినీ మూత్రము

30 మూత్రము 0-10-0 (వది అణాలు)

మెలసుభము! (పోస్తుభులు ప్రత్యేకము) గుణ మధికము!! శరీరములో ఉష్ణాధిక్యముచే కలిగిడి వైత్యకాలకు ఈ మూత్రము దివ్యామృతము. అజీర్ణము, అరుచి, ఆవులింతలు, అగ్నిమాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల యందు బలతయము, పిక్కలు, పార్శ్వములు, కిరస్సు, వ్రేళ్లు, అనులు, మొదలగువానియందు గలిగిడి నొప్పులను బోగొట్టి జేవమును మంచి యారోగ్యమునకు చేచ్చును.

ఈ మూత్రము మేహవాతనొప్పులను వెంటనే ముగిస్తును. యిందు అనేక ఓషధులు చేరినవి. అనుభవముగల జైవ ధ మగుటచేతను పరమహంసకీయయని చెప్పవచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలను.

చిరునామా:—
ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం
పోస్తు నిడుమాల, ఎలమర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

నూతన ప్రచురములు

బమ్మెర పోతనామాత్యకవితము		
ఆంధ్ర బాగవతము	1-కి	6-0-0
డిటో మేలుప్రతి 2 సంపుటములు		8-0-0
ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము	1-కి	5-0-0
అనందరంగ రాట్నందము	1-కి	1-8-0
అనంతసింధందము	1-కి	0-14-0
అప్పకవీయము	1-కి	2-8-0
అధర్వణకారికలు, సటీక	1-కి	1-0-0

ఇంకను అనేక సంస్కృతాంధ్రగ్రంథములు మావద్దదొరుకును. కృపలగుట మాడకోరమాను.

వావిళ్ల - రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,
292, ఎస్.ప్రసాద్, చెన్నై 6.

చ మ త్కా ర గణితము.

ఈ గ్రంథములో చమత్కార గణితము, విశిష్టగణితము, విశోగణితము, మనోగణితము, త్రేతగణిత కుసుప్తలు, చిత్రములు, అత్తుకములు, చిట్ట, చిట్ట, చిట్ట, యాక్తిరక్తలు, తిమిసాలెక్కలు, గణితసాధనము గలవు. మంచి జ్ఞానము, మనోబలమును, తెలివిని కృద్ధిచేయు రసవంతములైన చిత్రచిత్రిత లెక్కలు ఇందులోనున్నవి. ఈ గ్రంథము చదివిన గణితమునం దనమానప్రజ్ఞ యు, చమత్కారమును, యాక్తియు తెలివియు కలగును. ప్రతివానిదగ్గర నుండవలసిన పుస్తకము. వీనివల రు 1 య. వి. సి. చార్జి ఆ ర య. 6 ప్రతులు రు 5 లు.

వలయువారు:— పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు,
ఒంగోలు, (గుంటూరు జిల్లా) అని వ్రాయవలెను.

హిందూగ్రహము 12 అణాలు.

లెండు!! ప్రహసనములు 204 పేజీలు

- 1 జాతరమడి, 2 బ్రాహ్మణచేదస్త్రము 3 పెండ్లిమాపులు 4 తాళముచెవి 5 కట్టు బొట్టు 6 ప్రాకటత్ర కొర్రకడలు 7 గయ్యూరిగారి 8 పాతకోజులపాడుపెత్తనం 9 ముసలి మగడు 10 తమాహారకులము 11 శ్రీలమిటింగు 12 పీటలమీదపెండ్లి 13 బుడబుక్కలవాడు 14 దొంగసంస్కారి 15 ఝుల్కాపైద్యం 16 సారకాయస్వాములపరకాయపవేళము 17 కుక్కకాటుకు చెప్పబెట్టి 18 యనుగులో గడ్డులాట 19 ఆంధ్రమహాజన కవిమహారాధనము 20 మందులమారి రాధమ్మ 21 కాజుకబిడ్డ 22 మూలలో జేవాడేశము.
- మంజువాణీపెన్, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

కఫహరిచూరము

చిన్నడప్పీ 1-కి 0-8-0 (6 డబ్బీల మందుగలది) 1-కి రు 2-0-0
ఈ చూరము కఫహరికలచే చేయబడినది.
దగ్గ, ఉబ్బునము, కానపీస, శైత్యజ్వరము మొదలగువానికి మిగుల ఉపయోగించును. దీని పెంటునుచుకోనుట మంచిది.
అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

జిజ్ఞాసులర బు

మన రాసు మహమ్మదీయులు

భారతదేశమునం దంతకును, నిష్పాదించినవారు జిజ్ఞాసులర బు స్యాత్యత్రయమును పొందుట కృత్యముగాను గావించు కొనుటకు ప్రత్యేకపత్రమును కలపఁచుచు, కాంగ్రెసు నాయకులు కొరియండిరి. అనంతరము, మదరాసు నగరమునందలి జిజ్ఞాసులర బుల కృత్యవారపు ప్రార్థనకాగితము, ప్రత్యేక ప్రార్థనము జరిగెను. తిరుపల్లికి పంపియ్యబడుచు మధ్యాహ్నమున మాత్రము నవాబు తాజుల్ హుస్సేను సాహెబుగారు ప్రార్థనల జరిపిరి. మాత్రము కృష్ణ సత్యము అబ్దుల్ ఖాదరుగారు ప్రార్థనను జరిపిరి. మరల అనంతరమున మైదానమున ప్రత్యేకముగ కొంత దూర నిర్మించబడెను. అంతరించుచు, జిజ్ఞాసులర బు కంటకు బిజ్జెలరబు సాత్యత్రయమునకు భిక్షులు. సభకు మాలవా యాజ్ఞుబుసాసేను, మాలవా అబ్దుల్ మజీదుగారు, దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య (అఖిలభారత కాంగ్రెసునంపు కార్యదర్శి) శ్రీయంత ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు, మాలవా అబ్దుల్ బిత్తు ఖయాల్, సాహెబుగారు సాహెబు, హుసేన్ అబ్దుల్ అజీజుసాహెబు, అబ్దుల్ మజీదు, నవాబు తాజుల్ హుస్సేనుగారు గానమును జరిపిరి. అందుచే మహమ్మదీయులు వచ్చియుండిరి. అక్కడకులకు మాలవా యాజ్ఞుబుసాసేనుగారు వార్తలును పంపియ్యవలసిందిగా ప్రార్థనతో పాల్పాడుటలను, మహమ్మదీయుల వచ్చుట కొరకంటె యాల స్యము యొక్కను ఈ లోపు గ అబ్దులు మజీదుగారు సాహెబుగారు జిజ్ఞాసులరబు అంశా నేమియో విపులముగ వర్ణించిరి. సభయందు కృష్ణయ్యగారు, గోపాలకృష్ణయ్య గారు తప్ప అందరూ నిర్దుష్టముగ ఉద్బుధముయందు పాల్గొనిరి. గోపాలకృష్ణయ్యగారు మాత్రము ఒక అయిదు నిమిషముల కాలము అంగమున నువ్వనించిరి. అయితప్పకమున వాక్యము వెంటనే వాక్యమున అబ్దుల్ బిత్తు ఖయాల్ గారు ఉద్బుధమున కర్తవ్యముచేసి చెప్పవలసింది.

అధ్యక్షులు

యాజ్ఞుబు సాసేనుగారు 4.30 గంటలకు సభాధ్యక్షుల పనిచేసిరి. అతడు ప్రస్తుతపు కల్యాణము నిర్మించెను. 4 సంవత్సరములక్రిందకు కల్యాణము ఉద్బుధము ఎందులకు సాపేక్షమునో, ఆ యుద్ధేక్షమునా నెరవేరినది గావు. భారతీయ యుద్ధమునకు పూర్వ మెట్లుండెనో, ఆ స్థితికి మరల తేరలేనను ఉద్బుధముతో అబ్దులు కల్యాణము ఉద్బుధము సాపేక్షమునో, యుద్ధము సామాజ్యము విచ్చిన్నము చేయబడెను. మెసపోలేనియూ, నిరీయూ, పాలస్తీను, హెబ్రూ రాష్ట్రముల తుర్కీనుండి చీలబడియ్యడెను. కాని వానికి నిజమును స్వాతంత్ర్యము మార్చుము లభించినది గాదు. అది మహమ్మదీయులకు యధీమైనది. మహమ్మదీయుల వర్తకములను భారతీయ యధీమైనది తొలగింపండి పరాధీనము చేయబడినది. తుర్కీదేశము ప్రజాస్వామ్యపాలనమును ప్రకటించెను. తుర్కీకి ప్రస్తుతము ముల్తాను లేదు. ప్రస్తుతము భారతీయ తుర్కీ ప్రభుత్వమునందెట్టి పాతము లేదు. కాని యా మార్పులవలన, భారతీయలను తగ్గుజనులగా, అధికముగను, అవసరము వచ్చినపుడెల్ల, అనగా ఇస్లాముమతమునకు వానిలందరినీ నుండినపుడు, ఇస్లాము మతస్థులను భారతీయ సురక్షింపవలెనని ప్రకటించెను, తుర్కీ ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వము తన ద్రవ్యమును, సేవలను, స్వతంత్రము భారతీయకు సమర్పించును. తుర్కీనే భారతీయమైన యెవల, అరబ్బు రాష్ట్రములవానూ భారతీయమైన గౌరవధర్మమును గలిగియుండి కాలము. అతడు తుర్కీనులను అధికారమునకు తెచ్చెను, మతవిషయములందు భారతీయ లోబడి యుండుటకు వారికెట్టి అధ్యంతరములును నుండవు. ఇందులకైనను వారికి పరాధీనత తొలగవలెను. అన్యుల ప్రవేశము లేవలెను. కల్యాణమునందలి వానిలందఱు, జిజ్ఞాసులరబు స్యాత్యత్రయమును సంపాదించుట యవసరము. కనుక, మహమ్మదీయులెల్లయు కల్యాణము అందొకరిన జిజ్ఞాసులరబు స్యాత్యత్రయము లభించువరకు సాగించుచుండవలెను. ఉద్బుధమును మొదటికి నుండి తీరవలెను సాగించుచుండవలెను. ఈ యుద్ధమునందు ప్రపంచమునందలి మహమ్మదీయులెల్లయు భారతమునలూనులకు సహాయము చేయుటకు వలెను. భారతమునా మహమ్మదీయులు తుర్కీ కలలు సహాయము చేసిరో, తమకును అట్లే సహాయము చేయుదురని అరబ్బులు నమ్ముచు గలిగియుండవలెను. సమయమునకు దగిల్టు అందొకరిన సమపక్షము యెడల, గడచిన కొంత కాలమునందు యుద్ధమును నుండునని గలిగిన భావమును మాత్రమే యని తలంపవలెను. తీర్మానములను గావించుటలను లాభ మందడనియూ, దృఢ నిశ్చయము గలిగి కృషి సరిపడు, విజయము చే కావలసియు అక్కరమును చెప్పెను.

హిందువుల సామగ్రి

అంతకు దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు కట్టువట్టినది: యాజ్ఞుబు సాసేను సాహెబుగారు ఇప్పుడు తెలిపిన భావములతో నేకీభవించుట కతాకాతము గలిగియుండుట సంకల్పించుచున్నాను. శ్రీయంత ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు ఇప్పుడునే యుండియుండెదల, అతడు హిందూసంఘముయొక్క నిజమును భావములను బాగుగ తెలియజేయి యుండును. మఱియు కథకు తెలియవలసి వచ్చియుండున, అతడు ప్రస్తుతముకట్టడ లేదు. ఇట్టి కార్యములందు హిందువు లభియును కలలుకొని, తెలుపుటకు సంకల్పించుచున్నాను. మహమ్మదీయుల అసహాయము నివారించుచున్నాను. మఱియు: రి మతము, మఱియు: రి భక్త్యమునకు విరుద్ధమునకుండునట్లు వుండు, హిందువులైనను, మహమ్మదీయులైనను, ఒకరికొకరు సహాయము చేయుటకు సంకల్పించుచు నుండురు, ఇస్లాము మతము, ఇస్లాము భక్త్యమునకు విరుద్ధముగ నున్నపుడు ముందున్న సహాయము చేయుట హిందువుల విధి. స్వరాజ్యము మన యాదర్శము. స్వరాజ్యము అనగా, ఈ దేశములో నివసించుచున్న ప్రతివ్యక్తియొక్క భక్త్యమును సురక్షింపవలెను. హిందూ భక్త్యము, ముస్లిము భక్త్యము, సిక్కు భక్త్యము, వానిలందరి కలలు కాపాడుటకే మన ము స్వరాజ్యమును బాంధువులున్నాము. ఇట్టి భక్త్యము పోషించుట యనగా, మన కవిత్వములను, ప్రాచీన వైభవములను సురక్షితముగ కాపాడుట, ఒక ఉపాధిగాను గలవలెను. వచ్చియున్న గయాదేశమునకు హిందూ వాని చురియొకరు ప్రవేశించిరి. భారతదేశ మంతయు ఈవిషయమై కలలుకొని చెందియున్నది. హిందూ వాని లాని జేమలయముతోనీ రానియమ్యునా యని ప్రతి వారును ప్రార్థించుచున్నాడు. ఒక్క చిన్న ప్రదేశములోనీ హిందువు కాని వాడు ప్రవేశించినపుడే, హిందువు లింత కలలుకొనియుండ, మహమ్మదీయ రాష్ట్రములందు మహమ్మదీయులకు ప్రవేశించి రాజ్యములేయవలెనని మహమ్మదీయుల కెంత యుగము నుండవలెనో నే నూహించగలుగుదును. ఇస్లాము సురక్షింపవలెను హిందువుల కల ప్రధాన ఎడలైనను ప్రార్థించవచ్చును. ఇస్లాము ఈ దేశ జాతీయ నిర్మాణమునకు- మహమ్మదీయ విజ్ఞానమునకు- తోడ్పడినది అని భారతదేశ మెల్లప్పుడును ఇస్లామునకు కృతజ్ఞత గలిగి యుండును. ఈ దేశవైభవమును ప్రతిష్ఠించుటయందు తోడ్పడిన వాని లో మహమ్మదీయుల తాజ్ మహాయను మేర్పాటులను యున్నది. తాజ్ మహాయ అతిమనోహరముగ, అత్యద్భుతముగ నుండుటచే, అది ఈ దేశములనే గాక, ప్రపంచమునకు సందర్శకార్థి యుండును. అది అతిమనోహరమైన అలయము. మా కార్యముల ప్రకారము, నిజమైన, మేల్మేలి, మనోహరమైన కళ యుండును. మనోహరమైన కళను మేము రక్షింపవలెను. ఈ రక్షణమున ప్రధానమునందు ఇస్లాము భారతదేశమునకు ప్రకాశ మొసగినది. ఈ విజ్ఞాన సంబంధముగాక హిందువులకును మహమ్మదీయులకును, మరల ముఖ్యముగ సంబంధము గలదు. భారతీయము హిందువులు, మహమ్మదీయులు ప్రస్తుతము చెరియొక కన్నుగ నున్నారని ప్రతి ప్రాంతపును ఎవరినను. ఈ యుద్ధము కలయక లేనదే జాతీయత లేదు. ఒకరికి అవదరచ్చివుండు, మరొకరు వారి సహాయమునకు వచ్చుట విధి. మరల మహమ్మదీయుల యనగా, జాతీయవాదులను పోషించుటయే యనగా, ఇల్లు ఒకరికొకరు సహాయము చేసికొనిన గాని మన స్వరాజ్య ప్రశాస్త్రముల కలలు లాభ ముండదు. నేను మహమ్మదీయులకును గావున జిజ్ఞాసులరబు మార్చిన విషయములందు నేను ప్రవేశించి వలెను. కాని మీ యాశ్చర్యములందు ప్రతికారము సామగ్రి గల దని నేను నిశ్చయించుచున్నాను. ఈ సందర్భమున, హిందువులైన మహమ్మదీయులను తెలుపుట కలకాళ మిచ్చినందులకు నేను మీకు కృతజ్ఞతా పూర్వక మని వందనముల నర్పించుచున్నాను.

మాలవా అబ్దుల్ బిత్తు ఖయాల్ గారు మాటలాడిరి. అంతటితో సభ ముగిసెను. సభాసంకల్పము మహమ్మదీయులు సహాయ చేయుటకే తేది వదలిరి.

దంతశాల వార్త

వెల సీసా 1-కి 0-8-0. వి. పి. సహా 0-12-0. దంతశాలకు తైలము, రసవట్లు, పుష్పిపన్నులు, కుల్లిన కదిలిన దంతములు మొదలగునవి కారణములు. నొప్పిగల చోటు దూని మందులతో తడిపి పెట్టిన నొప్పి వెంటనే పోవును. అమృతంజనం డిబో, మదరాసు - బొంబాయి.

వెల్లింగటన్ సినిమా

17-11-23 శనివారము నుండి 25-11-23 తేది శుక్రవారము వరకు సామగ్రికము 7-15 గంటలకు రాత్రి 9-30 గంటలకు ప్రదర్శించబడును.

శనివారము, ఆదివారములందు మాటిని 3 గంట 30 నిమిషముల ప్రదర్శన ముండును. ఆశ్చర్యమును కలగజేయుచున్న

వెరిల్స్ ఆఫ్ ది యూకాన్, నిల్లియం

డెస్టాండు అను సుప్రసిద్ధులకును గలదు.

అలాస్కాలో జరిగిన ఒక గొప్పతైల్య సాహసకృత్యము విశ్వితి నూతనమైంది మార్చుగది. రె దశవారము 4, 5, 6, 7 కథలు 8 భాగములు. గ్రామార్ట్ గ్రాఫిక్ వినియోగములు మాత్రమేను.

ఇండియా ఇన్స్పెక్షన్ కంపెనీ

లిమిటెడ్ కలకత్తా

ఇదంత ఆర్గనైజింగ్ ఇన్స్పెక్షన్ కంపెనీ. ఒకరు ప్రసిద్ధులగున, మరొకరు అగ్రజ్ఞులగున కావలెను.

మంచి అవకాశముల నారంభము చేయవలెనను పంపు కొరవలెను. తీరము వెల 1-4 రూ 50-50-100 ప్రయాణపుఖర్చులు లభింపజేయుచుండును.

ఇకరవివరములకు ఈదిబికి విలాసమునకు ప్రావీణులను

డాక్టరు పి. లక్ష్మీపతి

లి. పి. ఎమ్. వి. సి. ఎమ్. మేనేజింగ్ డైరెక్టరు మద్రాసు, బాంబాయి.

ఆఫీసు: 19 హోల్స్ గాడ్డు, మాంట్యూర్ గాడ్డు.

మీరు ఇదివరలో వాడితిరా?

వాడకుండిన, తక్షణమే వాడి ఆరందింపుడు.

మహారాజులు, రాజులు, న్యాయవాదులు, అమాత్యుల వర్తకులు, ఉపాధ్యాయులు, వైద్యులు మున్నగువారు వాడి వర్తకం గలిగివారే, రక్షణధర్మ, బలకారి భూలోకామృతము అను పేర్లు లీలావిద పురుష గంభీర వీర్యవృద్ధి తేన్యామునకు

తగిన నామధేయనియు దానిని ఆ దరు వాడతగినది శిష్యాత్వ చేసి యున్నాడు. 20 తులముల బుడ్డి 1-కి 4 రూ 5-0 2-కి 4 రూ 10 మాచిత్ర విచిత్రపు క్యాటలాగునకు ప్రాసిన ఉచితముగ పంపబడును.

గుహ ఆయుర్వేద ఫర్మసి,

81 వరదామర్త్యులగోవింద, పోస్టుబాక్స్ నెం 1286, మద్రాసు

టిక్ - టూక్ టిను గడియారము

ఇవి నూతనముగ డిజైన్ చేశములతో తయారు చేయబడెను. ఇవి గొడవకు తెగిలింతురు మిగల అంశమును సాగమునకు ఉండును.

అందులో కనుబరచి యుండు ప్రకార మే మికిలి అందముగ యుండును నూతనముగ తయారు చేయబడి, ఎల్ల కాలమును బాగుగ పని చేయును. చాల కాలము నిమగ్నముగ పని చేయును. ఎల్లప్పుడు ఉపయోగించును.

టిక్ - టూక్

రూ 1-కి రూ 3-0-0

తపాల ఖర్చులు ప్రత్యేకము

వి. ఎస్. వాచ్ కంపెనీ

తపాల పెట్టె నం. 105. మదరాస్.

జీర్ణరసాయనము

అజీర్ణమునకు భుజించిన విషయముల కారణము. ఒకగా మారవచ్చు. అజీర్ణము మిగిలిన రోగములకు కారణము. దీనివలన జీర్ణశక్తియు అందు కలుగవచ్చు ప్రయత్నము గలిగి దుర్బల మేర్పడి అయిదు షీటింగును. 26 మాత్రల ద్రవ్య వెల రూ 1-4-0. అమృతంజనము డిబో, మదరాసు - బొంబాయి.

అంకశు అధ్యక్షుడు, విచారణ నికషను సాగించుట
యొక్క అవశ్యకత అనవశ్యకతలనుగురించి బోర్డువారు 15
నిమిషముల వాచనము సంపదించుకొనెదనని సాక్షికి తెలిపి విచా
రణ వాజి అనిటకు జరిగి. 15 నిమిషముల తరువాత బోర్డువారు
తిరిగి సమావేశమైరి సాక్షియొక్క వాక్కులను సందర్భమున
సోపనములనీన కార్యమునుగురించి నిర్ణయమునకు వచ్చుటకుకొన్ని
చిట్కములు గలదనియు, ఆ వివరములగురించి తానివ్వడు సుడున
ననియు, ఈ సందర్భమున అవలంబించు చర్యలకు, మొందు
గూడ నట్టిదానినే అవలంబించుటనీవచ్చును కాన, దీనిని గురించి
విచారించుటకు చాల వ్యవధి కావలెననియు, అందుచే తిరిగి కేట్ర
మధ్యాయము గలది బోర్డువారు తమ నిశ్చయమును ప్రకటిం
చెదరనియు సాక్షికి తెలిపెను.

హితవ్రతము! 480 పుటలు గలది
ది లేట్ వేమూరు-వేంకటకృష్ణమస్టి అడ్వేసన్సు,
వారిచే బ్రకటింగుబడుచుండిన
నామలింగానుకూసము అను నామాంతరము గల

అమర కోశము

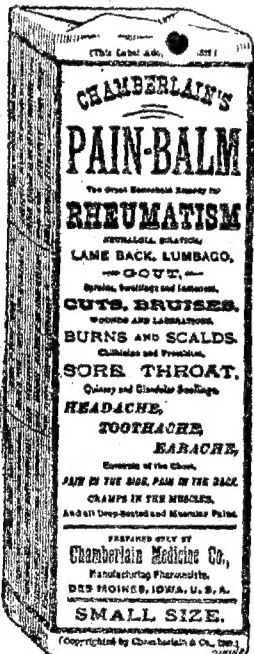
ప్రకాండము - సటీకము - ఆంగ్లేయభాషాంతర
పదములతోఁ గూడినది.

20 రతుల దీప్తిగోపాకాగితములు 532
కాళికోటైందు 1-12-0
16 రతుల సాదాకాగితములు అట్టబైందు 1-0-0
గోపాలచంద్రబాబు ప్రోత్సాహముగల సహితం 0-2-0
శ్రీమహాప్రసాదాను ప్రోత్సాహముగల సహితం 0-3-0
ఈ శ్రీమహాప్రసాదాను ప్రోత్సాహముగల సహితం ముద్రితమై
ఎ. కణ్ణన్ సెట్టి అన్డ్ కంపెనీవారిచే
50 బ్రచురింపబడి విక్రయింపబడును.

ఇతరగ్రంథముల కేటలాగు ఉచితము.
286, చైవాబాదు రోడ్డు (అప్పాబిల్డింగ్), మదరాసు.

SIGHT RESTORED
A Sure Remedy of Nature for all Eye-diseases. Cures Cataract, Glaucoma, etc., without knife. No failure; absolutely safe; highest testimony. Particulars free. Correspondence confidential.
L. H. SELLER, D. Samta (Bengal).

SANTI OIL
Simple, harmless, external application for functional weakness, Loss of Manhood, etc. No irritation, no discolouring, no bad smell. Particulars free. Correspondence confidential.
HEALTH HOME, D. Samta (Bengal).

**చేంబర్లెన్సుగారి
పెయిన్ బామ్**
వార శుభములు, నడుము.
నొప్పి, కానినగాయములు.
తలనొప్పి, పండ్లనొప్పి,
నరుకులు, దెబ్బలు
మున్నగునవి దీనివలన
తప్పక గుణ మగును.
అన్ని జాగాలలో
విక్రయమునకు
33 దొరకును. (1)

గొప్ప తగుదల! జాతకరత్నము త్వరితము!!
జ్యోతిషశాస్త్రము ఖచ్చితమేదీ వేరయ్యునునది లే యేంక
త్వరతోచితములను వ్యాకర్తక రీతిగలతో సహా యెన్ని సంక
త్వరములైనను జ్యోతిషమున సహాయము ఆగ్రహలేయే
తమంతట తాము వ్రాసికొనఁగలరు. ధనము, సంపాదము, ఆయు
రాశోగ్యములు మున్నగు వ్యాకర్తభావములతో మీ మీ జాత
కములను మీరే వ్రాసికొనఁగలరు. ఇది యింటిజ్యోతిషము.
దీనివలన రు. 2-0-0, వెలుపలలో గా కొనవారికి 1-0-0 మాత్రమే.
(164) గ్రేటు యిండియన్ జ్యోతిషాలయము,
ఖింజోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.

"బైరాగి చిటికీలు"

ఇందు గొప్పమహాత్ములగున సంప్రాప్తమైన ఆశీశ
పరమహంసశ్రీయు, కుద్ధశ్రీయు, అద్భుత వైద్యరహస్యములు
గలవు. ఈగ్రంథము లోలోకకాంతమై ప్రచురింపబడితి. ఇది
ప్రతియింటను కప్పుకొనుదేశమున దని యొకసారి చదివిన తెలి
యును. ఎల్లరతుల బోధపడును. ముద్రితమై ప్రచురింపబడితి.
తప్పక చదువుడు. ఇందలి పరమహంసశ్రీయుల చేసిన సుఖోపుడు.
21 ప్రతి పోస్తాపులకాక 0-8-0. 1098
"రంధ్రపుటలు ఒకేసారి కొనిన పోస్తాపులు ఉచితము."
ఆంధ్రగ్రంథాలయము, విజయనగరం.

భారతదేశపు భావిదశ

దేశమునం దిప్పుడు రాజకీయ, సాంఘికసంస్కరణ మధిక
ముగ నుండుటచే వేలకొలది పనిబిడ్డలు ఆకాలమరణము నొందు
చున్నను దానినిగుఱించి తెక్కచేయుటలేదు. సాధారణముగా
అన్నికోశమునకు సంబంధించిన అజీర్తియున్నను వ్యాధులవలననే
చిన్న బిడ్డలు అధికముగా మృతికొందుచుండురు. ఆవుపాలును
గేదెపాలును శ్రీలేతవంద ప్రాగనిచ్చిననుకూడ ఆపాలను జీర్ణము
చేసికొనుకొని వాడ బసిబిడ్డల కొండరు. గాన అందునివారము
తగు వ్యాధి తప్పుచున్నవని యున్నది. కానివ్యాధి పేటెంటు
బార్లి అను లియ్యపుపిండిని కొని దానిని నీళ్లలోలిపి ఆనీళ్లలో
(బార్లి వాటరు) ఆవుపాలు గేదెపాలు లేక దబ్బాపాలు పీటిలో
జీలైనను చేర్చి తల్లికి చనుపాలు లేనప్పుడు ఇయ్యదగును
అట్టిచ్చినచో శిశువునుకు బలము లిసి అవయవములు బాగుగా
వెనుగును. త్వరగా జీర్ణమగును. ఈ బార్లి వాటరును తల్లిలకు,
పిల్లలకుకూడ నిశ్చయమగును. జ్వరము మున్నగు జబ్బులు
కలవారికిని జీర్ణకృత్తి సరిగా లేనవారికిని, మల బద్ధకము
కలవారికిని ఈబార్లి వాటరు చాలాభయము. గొప్పగొప్పవైద్యు
లు దీనినిగురించి విభిన్నముల యున్నారు. రివిన్స్ పేటెంటు
బార్లి పిండిని నీళ్లలోలిపి ముద్దగాచేసి దానిని మరుగుచున్న
నీటిలోనేసి, వదిలిపెనుములగలకు 1 అవును మరగనిచ్చి తరు
వాత చల్లార్చుకలెను. దానిని తరువాతవదలపోసి పాలుకలిపిగాని
కలవక గాని యియ్యవలెను వేసరికాలములో నిమ్మకాయరసము
పంచదార, మంచుగడ్డ దీనితో చేర్చి పుచ్చుకొనిన రుచికరముగ
నుండును, చలవకలేయును. (ప్రకటన 8)

OM.
The Mysore Government Security
LIFE AND MARRIAGE ASSURANCE
COMPANY LTD., MYSORE.
Head Office:—Life & Marriage Assurance Buildings
Mysore (S. India)
LOANS FROM Rs. 1000 TO Rs. 5000
will be given
On Personal Security Without any interest
to our Personal Investment Bondholders
(As determined in the ensuing drawing to be held on
31st January 1924)
Payment of Rs. 2-8-0 being Admission and stamp fees
with application, Rs. 1-0-0 per month till December 1923
and Rs. 1-8-0 being interest for this half year on bond
amount will entitle your name included in the next drawing.
Send your application with Rs. 2-8-0 to-day to avoid
disappointment as applications for more than one lakh
bonds will not be received for the ensuing drawing to be
held on the 31st January 1924.
LOANS FROM Rs. 1000 TO Rs. 10,000
will be given
To our Life Insurance Policy holders on joint security
of their Life Policies and immovable properties at moderate
interest.
FOR FURTHER PARTICULARS AND TERMS OF
AGENCY PLEASE APPLY TO:—
Messrs. P. K. Rau & Sons,
Chief Agents, Madras Presidency etc.,
289 Thambu Chetty Street, MADRAS

చాకులు - తాళములు
మం X లికత్తులు.
అగ్రహాదయలచే చేయబడినవి. కులముల
వంటనే ధర్మకాములగుటకు వ్రాయుడు.
బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో లిమిటెడ్
కట్టయ్య అండ్ లాక్ మేకప్స్ etc.
8081 పెద్దాపురం. (గోదావరిజిల్లా)
తెలిగ్రాఫిక్ ఆదేశము: "ఇంద్ర ప్రస్థ" పెద్దాపురం.

లితావతి సాగ్రహము

పూర్వజిత గ్రంథములన్నిటిని శోధించి వ్రాసిన
యద్ధిగ్రంథము. ఇదిరాశిగణితము 81 సా. పాటు అంబారం,
కాలముపని, లాభకష్టములు, భావులకొల్పలు, కన్యకలైలు,
నూటికి నూరు సరియెట్లు, ముత్యాల గుర్రములు, ఏనుగుల
పూవుల, లెక్కలు - భాయ, క్రకచ, దళాంక, భిన్నాంక,
విజయత శ్రేణిశీతములు. యములము, మనములము, ఇంక
మేల్మేయి గలవు. చక్కని అట్టబైదు. రు. 1-0-0
పుచ్చా వెంకట్రామయ్య
దంతలూరు ఆగ్రహారం. కొల్లికరపాళ్లు గుంటూరుజిల్లా.

చెన్నపురి బజారుధరలు

నవంబరు 17-న శేషి శనివారము

(1) ధాన్యములు			
వినియోగము రూ 1-1	రు 45-0-0	మొదలు 55-0-0	నలుగు
బియ్యము బస్తా	రు 18-0-0	రు 18-4-0	
మజురు తెనాలి	రు 15-4-0	రు 15-4-0	
చిత్తూరు	రు 15-8-0	రు 16-0-0	
రామలూ	రు 16-4 బస్తా 1-1	రు 8-8-0	
మజురు	రు 28-0-0	రు 24-0-0	
(2) వస్త్ర ధాన్యములు			
కందుల బస్తా 1-1 20%	రు 12-0-0	రు 18-4-0	
కెనా	రు 10-4-0	రు 10-8-0	
కెనా	రు 12-4-0	రు 12-12-0	
మినుము	రు 18-0-0	రు 12-12-0	
తలము	రు 7-4-0	రు 7-0-0	
(3) నూనె వస్తువులు			
నవ్వులూరు రూ 1-1	రు 174-0-0	రు 176-0-0	
నెయ్యి మ 1-1	రు 14-0-0	రు 24-0-0	
కొండాపురం నెయ్యి మ 1-1	రు 68-0-0	రు 65-0-0	
యితర ప్రదేశము	రు 58-0-0	రు 60-0-0	
వేరునెయ్యి మ 1-1	రు 148-0-0	రు 140-0-0	
అమలము నూనె రూ 1-1	రు 140-0-0		
(4) చిల్లర వస్తువులు			
చాయకాపు రూ 1-1	రు 280-0-0	రు 285-0-0	
కొరవకుపు	రు 215-0-0	రు 220-0-0	
వికపకాయలు (గుంటూరు) రూ 1-1	రు 90-0-0	రు 105-0-0	
గుంటూరుపావుకట్టు నీలిమందు మజురు 1-1	రు 40, 45		
కాళనాటి పావుకట్టు	రు 4, 65		
తెలము రూ 1-1	రు 40-0-0	రు 50-0-0	
శిరపండు రూ 1-1	రు 85-0-0	రు 46-0-0	
(5) ఇనుము			
పట్టుల రథం రూ 1-1	రు 84-0-0	రు 85-0-0	
చదరం	రు 85-0-0	రు 88-0-0	
రథం	రు 89-0-0	రు 50-0-0	
(6) లోహములు			
కొడి 100 కులము	రు 78-0-0	రు 80-8-0	
బంగారము, కులము 1-1	రు 24-8-0	రు 25-0-0	
కాను 1-1	రు 15-14-6		
ఇత్తడి రూ 1-1	రు 290-0-0	రు 295-0-0	
రాగి శీట	రు 240-0-0	రు 845-0-0	
అస్సా చేక్కర రూ 1-1	రు 45-4-0	రు 46-8-0	
(7) రంగులు అలిజరైన			
అల్పకృష్ణము	20 డిగ్రీలు	రు 135-0-0	
తొట్టికృష్ణము	డిగ్రీలు	రు 4-0-0	

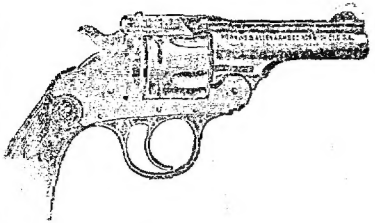
శృంగార శ్రీ సాధము
శ్రీ సాధ కవి సమగ్ర చరిత్ర ... 2-0-0
చాటుపద్య మణిమంజరి
(ద్వితీయ భాగము) ... 1-6-0
ప్రబంధ రత్నావళి. ... 1-8-0
మూర్త్యాల్లముచ్చట ... 0-4-0
మణిమంజరి మేనేజరు.
3/15 నల్లతంబి వీధి, తిరువల్లి కే.జి. మద్రాసు.

అన్ని రకముల
నెప్ట్యూ ఫౌన్టెన్ కలములకు
గోదావరి జిల్లాకు మాకు 25-9-28 క తేదీనుండి,
పోల్ వ జ స్పి ని
ఇంగ్లీషు సెక్టర్ అండ్ మోటారు ఇంజనీరింగు కంపెనీ
వారిచేయబడును. గాన టోకుగాను, చిల్లరగాను కొనదలచిన
వర్తకులు, యితరులు మాకు వ్రాసిన ధరలు యితర వివరములు
తెలుపబడును.
ఇంకా మాపద్ధి ప్రేమనరీ సామాన్య ప్లెటోలు లాంఛన్
వగైరా సరసమైన ధరలకు విక్రయించుచున్నాము.
వై. కృష్ణమూర్తి అందు సన్ను,
ఇనరత్ వర్తకులు, మెయిన్ రోడ్డు, రామన్నపేట.

బంటివాళ్ళతోటా తుపాకి ముద్రాధము
కంపెనీవారిచే చేయబడ్డది. (8068)

వానావిధములగు రివాల్యర్లు అరులేక

వికతోటాలు రుక్మిణి (ప్రొవీషన్ రౌండ్ 3 సం॥)

ధరలు
సరసము.
కేటలాగు
ఉచితము

వాళ్ళము 32, 38, 36 అంశములలో దొరకును చిన్నవి. కేటలాగ్ ఇట్లుగా గలిగినవి కూడ దొరకును.
యం. వి. రామానుజం శ్రీనివాసం కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

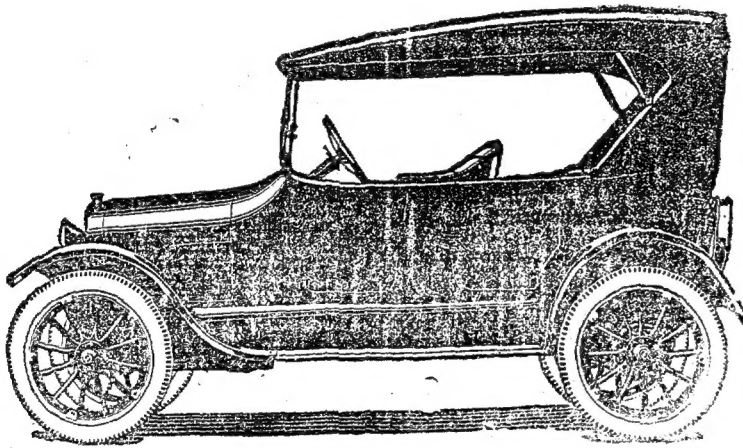
జాతక మార్గాండము

ఇది మూడుభాగములు. 1, 2 భాగములు కిద్దముగా ముద్రించి. 3 భాగము తయారయియున్నది. 1-వ భాగమునందు రశ్వంత చక్రములు, ద్వాదశ భావఫలములు, గోచారఫలములు, మహాదశ, అంతర్దశ, విశేష, ఇవి తెలియజేసిన విధము, జాతకము (వాతము, క్షయము, మేళము) 2-వ భాగమునందు, లగ్నము, ప్రాశస్త్యము, భాగ్యములను తాత్పర్య సహితముగా 1000 ప్రమాణ స్తోత్రములతో ద్వాదశ భావఫలములను అష్టకవర్ణ, పోషకవర్ణ, ప్రమాణస్తోత్రములతో మహాకాండకా ఫలములు ఇవ్వబడును. 3-వ భాగమునందు తెలియజేయుట మిక్కిలి సులభమైనది తెలుగున రచనపూర్వముగా వ్రాయబడినది. ఈ మూడు భాగములలో వేదము నవ్వకపోయినను, ఖరీదుకొని వాడవచ్చును. ఒక్కొక్కభాగం ఖరీదు విడిగా రు. 2 లు. 1, 2 భాగములు 2. కేసారి కొనుగోని రు. 3 లు. వి.సి. పోస్టు ఖర్చు. రు. 0.5-0.0 లు. కావలసినవారికి వి.సి. గా పంపెదము.

ఆకెళ్ళ వెంకట శాస్త్రి, గోపాలపురం, కొత్తపేటపోస్టు, గోదావరిజిల్లా.

చివ్రలెటు మోటారుబండ్లు CHEVRELETT MOTOR CARS

ప్రపంచమంతటను చివ్రలెటు మోటారుబండి యిదియే వెల 3400/- రూపాయిలు మీరు 3400 యిచ్చి యాబండిని కొని ఒక లైసెన్సుకుమాత్రమే 15 రూపాయిలు ఖర్చుపెట్టవలెను. ఈ క్రింది ఆధనపు సామానులు కొన నక్కరలేదు.
ఒక స్పీరుటైరుట్యూబు 100-0-0 స్పీడుమీటరు 60-0-0 మాగ్నెటోవాటికటింగు 250-0-0 ఫెల్ ఫ్ స్టార్టరు 400-0-0 మొత్తము. రు. 810-0-0

మీరు యాబండిని కొనినయెడల ముఖముగా నిశ్చయించవచ్చును. మొదట చివ్రలెటు (ప్రపంచదీ పూర్తి సాదు గుణు లేది కొనినయెడల, చివరకు యెక్కువ ఖర్చు అగును. రు. 3400 లో 810 తీసివేసిన రు. 2590 య గును.
ఈ బండిన ప్రశస్తమైన సావరితో తయారయినదయినది చాలకాలము మునుపటి విషయములను వ్రాసి తెలియజేసినవచ్చును. స్వంతపనికిగాని, అడ్డికిగాని అమూల్యమైన బండియొక్క ప్రశస్తతము. స్పీరుసామానులు యెప్పుడున్న అంతటయొక్క దొరకును. గుంటూరు, కృష్ణా, గోదావరి, విశాఖపట్నం గల విజయం. కరస్పాండన్సు 9 బ్రాడ్వే మద్రాసు అని వ్రాయవలెను.
యింగ్లీషు వైకలు మోటారు ఇంజనీరింగుకంపెనీ కాకినాడ, మద్రాసు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున దొరకు అమూల్య గ్రంథములు

తెలకమహాశయుని జీవితము సంపూర్ణోపన్యాసములు. (మా॥ సత్యనా రాయణశాస్త్రి విరచితము)	...	2	4	0
హిందీబాలశిక్ష (తెలుగు తెలిసినవారందరు స్వయముగ హిందీనేర్చు కొనుటకు అనుకూలమగునట్లు వ్రాయబడినది)	...	0	6	0
హిందీమొదటిపాఠము డిటో	...	0	6	0
ఆంధ్రోద్యమము-మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాజనసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష అధ్యక్షకోపన్యాసములు తీర్మానములు చిత్రపటములు కలిగినది	...	1	8	0
శ్రీరామవిజయం-నాటకము 0 8 0 శారదాంబ-శ్రీధర్మబోధిని నాటకము	...	0	4	0
అరాధనవిధి 0 4 0 ఆత్మజ్ఞానా సంఘము (శరీరము విడిచిన తరువాత ఆత్మస్థితి)	...	0	8	0
శ్రీ గురుబోధామృతము అను వేదసారగ్రంథము భక్తిపాటలు, శ్రీమతి కల్పమంచి తిరుమలమ్మగారు వ్రాసినది.	...	0	4	0
హిందీ తెలుగు ప్యా లెట్టు డిక్షనరీ వెల 1-0-0	సంగీత శమంతకమణి	...	వెల	0-8-0
తత్వముచంద్రిక ... వెల 1-0-0	సతీకా ఆధ్యాత్మికచింతామణి	...	0-12-0	
పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.	ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7, లంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు.			

మన దేశ పురుషుడు

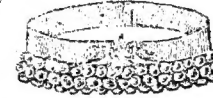
గమనింపుడు గమనింపుడు
తల్లిపాలుతాగు పిల్లలకంటే పోలపాలుతాగు పిల్లల మరణము 15 రెట్లు అధికముగ నున్నట్లు ఆ దాక్షర్య ముగొనగల సరటింపు యువ్వారు, గనుక పోలపాలు మొదలగు కృత్రిమ అనారోగ్యముల నివారణ ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రిని పంపి

క్రీరవధకని

తల్లుల కిచ్చిన యడల

చదువారు ఆయుర్వేదముగ నలగునది, దీని గుణ మత్యాశ్చర్యము. అతిశయోక్తికారు. రాత్రిసేపించిన పుడయమునకే గుణ మిచ్చినవారి అనేకులుగలరు. బుడ్డి 1 కి వెల రు. 1-8-0. వి. సి. పోస్టు రు. 2-0-0. ఆయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.

రోల్లుగోల్లు వడ్డ్యాణం

ఈ వడ్డ్యాణం 18 (కడుసెని మిడి) వన్నె లేక నూరపుబంగాళతో మలం చేసినది. దీనికి వెలక ప్రక్క పెద్దదిగా చిన్నదిగా తయారగును. ముందు ప్రక్క 150 అంశ మై. విడి. జలతోను పోలి కనెతో గజలక్ష్మీయను యం దును. దీని క్రయం మొదటికి రు. 4-8-0 రెండవకి రు. 2-8-0

Hurry up Hurry up
TO AVOID DISAPPOINTMENT

ఇమిటేషన్ డ్రెసు అడ్డి గలంబెను చుక్కట్ల 10 పెని వారి మూలముగా మేము తయారవ్వించి వెల సరసముగా విక్రయించుచున్నాము. చూపుకు 10 వేలు మదింపులేక. వెదకటములముగలవారు వా

నది కాటాముకు శ్రీపాత్రధారులకు శ్రేష్ఠమైనది. చివరకు ఉపయోగించలేకనది. మనదగ్గ 9 దీనిగా ఉండు. క్రీస్తుముగా జాగులేయక వ్రాయుడు. ధన రూ. 10.0.0.

కె. నాథముని అందు సన్స్,
నె, 164 వై నాబాబురోడ్, మదరాసు.

తేలుకాటునకు ఔషధము

ఈ ఔషధము నువరేయొ గొనివెళ్ళుటకు వివరమును తీసివేసి, వాదన పోగొట్టును. బుడ్డి 1-కి ధర రు. 0-8-0. 1.8 బుడ్డవరకు పోస్టుఖర్చు 0-8-0 రు. 4 లు అద్వాన్యముగా పంపిన ఒక డబ్బనుబుడ్డు తపాలాచార్జీ లేకనే పంపబడును.

RAJVAID SRI BAMANDASJI
KAVIRAJ
152 Harrison Road
Calcutta.

పాలసుగంధలేహ్యము

ఇది రక్తిశుద్ధి, శ్రేష్ఠమయినది సహమేహములు, మేహ చాడలు, మచ్చలు, చర్మరోగములు, కీళ్ళనొప్పులు, మొదలగు వాటిని ఖండించును. 4 డబ్బిల చాలును.

20 రు॥ డబ్బి 1-4-0 వి. సి. 0-8-0

కూమ్మూడ లేహ్యము.

ఆయుర్వేదము, నిక్కాక, కాఫ్లీత, మలబద్ధము, కడుపులో మంట, మొదలగు వాటిని హరించును. చాలును. 20 రు॥ డబ్బి రు. 1-4-0 2 డబ్బి వి. సి. 0-8-0

పి. శి. వ. అందుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, (8851-4)

వెంట్రుకలె అందము?

రానిపోకుండ, జాగ్రత్త!

వెంట్రుకలు మువ్వనతో ఊడిరాకమునుపే త్వరపడుము.
ఊడివచ్చుట మొదలు పెట్టినయెడల వెంట్రుకలుచాతైపోవును.
అంతవరకు రానియ్యవద్దు

నేడే కమినీయానూనెను వాడుట మొదలు పెట్టుడు

(ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది.)

వెంట్రుకల కట్టి రోగమును, శిరో మాంద్యమును, యిది దివ్యవర్షము
వెంట్రుకలు చిట్టకు గాని, గలకు గాని యుండదు
మీ వెంట్రుకల మరల యెప్పుడీ మెత్తనమును గల్గి శబ్దవలె నుండి మెర
యుచుండును.

"Everybody's favourite
Toilets, Kaminia Oil,
& Otto Dilbahar, Sold
everywhere,"

మీకు నువాసన ద్రవ్యము, లేక అత్తరు కావలసినప్పుడు

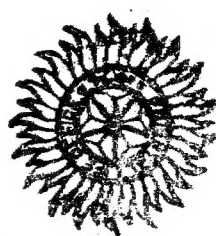
"టోటో దిల్ బహారు"కు వ్రాయుము.

ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది. అత్యద్భుతమైన శుభముగలది.

కొన్ని బుడ్డి 15 ధర రు. 2-0-0 } కొన్ని చుక్కలు చేతిరుమాలుయందు చల్లిన మిక్కిలి
దాను బుడ్డి 15 ధర రు. 0-12-0 } మనోహరమైన వాసన చుట్టు ప్రక్కల వ్యాపించును
దాను బుడ్డి 1-5 ధర రు. 0-8-0 }
ఇది మందు అమ్మకారందరికీయు, శరతు అమ్మకారందరుగా దా రోగమును, లేకున్న,

సోలు యేదెట్లు:- ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికలు కంపెనీ,
155 జమ్మామఠీదు, బొంబాయి.

126

ఓరియంటల్ గవ
ర్నమెంటు సెక్యూ
రిటీ ట్రెజర్ ఆన్యరన్న
కంపెనీ లిమిటెడ్.

(1874 సంవత్సరమున హిందూ దేశమునందు బహిష్కరి
తము చేయబడినది.)

హెడ్ ఆఫీసు, బొంబాయి.

పూచీగా 3 విధముల లాభముగల పాలనీ
ముసలితనమునందు, కుటుంబసంరక్షణమునకు అగు
కూలముగా నుండునట్లు ఒక క్రొత్త సమాప్తమైన

భీమాపద్ధతిని 672

ఈకంపెనీ ఏర్పాటుచేసియున్నది

ఈ ఆకర్షించెడు పాలనీ ప్రకారము పూచీ
యివ్వబడు లాభములేవన,

(1) 25 సంవత్సరముల వరకును సంభవించు విషయ
ములో యిచ్చుటకు అంగీకరించిన ఒక పెద్దమొత్తము చెల్లించ
బడును.

(2) నిర్ణయకాలము పూర్తయినవరకును జీవించుచున్న
విషయములో చెల్లించబడిన సొమ్ముకు సమానమైన సొమ్ము
నగుగా ఏర్పాటుకరము చెల్లించబడును.

25 సంవత్సరములైనతరువాత వరకును సంభవించిన మొద
టియిచ్చుటకు తీర్మానించబడిన సొమ్ముకు సమానమైన సొమ్ము
చెల్లించబడును.

ఈలాభములతోపాడి పాలనీదారుడు తనకీర్తనమును
ఈఅమూల్యమైన లాభములను పొందుటకు అర్హుడు.

ప్రముఖములను 25 సంవత్సరములవరకును లేక మరణకాల
మువరకును చెల్లించవలెను.

వివరములకు ఈదిగువ చిత్రవాచుకల వ్రాయవలెను
Oriental Assurance Buildings } F. E. Vaid
Post Box No. 8, Madras. } Branch Secy,
Bangalore Branch:-St. Mark's Road,
Bangalore
Tri vandrum Branch:-Trivandrum.

Powell's Extract of Golden

3421

పవలుగారి అమోఘమైన గెనో

నెగ రోగమునకు

అద్భుతమైన గుణ మిచ్చును.

ఆంగ్ల; ఆయుర్వేద ఔషధములనుండి తయారుచేయబడినది.

నెగరోగము, మేహరోగములు, మూత్రాశయము, మూత్రపిండ
ములయొక్క వాపు, శుక్ల నష్టము, బలహీనము, పీపులో నొప్పి మొద
లగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కుమార్తెనట్టి దివ్యౌషధము.

గుణము:- 6 మోతాదుల గెనోను పుచ్చుకొనిన తక్షణమే
ప్రవణము తప్పుక నిలుచును. మరియు మూత్రసంబంధమైన చిక్కు
లన్నియు మాయమగును. మూత్రమందుండు మంటకూడ తగ్గును.
దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

తీక్షణమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర రు. 1-4-0

దీర్ఘ వ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర రు. 1-8-0

మా దివ్యౌషధములు సుప్రసిద్ధమైన డాక్టరు కాలిఫోర్నియా దొరకును.

మా చిత్రవిచిత్రపు క్యాటలాగునకై వ్రాయుము.

ఈ త్రుము లన్నియు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.

Manufacturing Chemists,

Lamington Road, Bombay

దే హ ము

అందువిషయమున అవధిమిత మగు
చాగత శ్రేయస్కరము. అట్లు ఆరోగ్యము
పరమానంద మని ఎల్లరున్నా చెప్పుదున్నా
రు కదా, ఇందుకుగాను
ఆతంకనిగ్రహమాత్రలచుడవయోగించవలెను
క్రయం 32 కి 1 రూపాయ మాత్రమే
మాత్రలు చిన్నవి గాని అవ్యతగణములు
వాటిల్లురు.

సర్వముగ ను:-
ఆతంకనిగ్రహ ఔషధాలయము
28 బ్రాడ్వే, మదరాసు.
అని వ్రాయుండి.

చెముడు కుక్క

అమోఘమైనమందు
కుదరనిచోషాసామ్మతిరు
గయిచ్చెదమనిష్టాంశప్రపైఖరా
రునామాత్రాసిపంపబడును
బుడ్డికి రు4-0-0.విపిఖర్చులవేరు
డాక్టర్ రత్నం బ్రదర్సు.
మెడికల్ హాల్
మాటేటరు, కృష్ణా జిల్లా

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము
ప్రతిషాపులో దొరకును

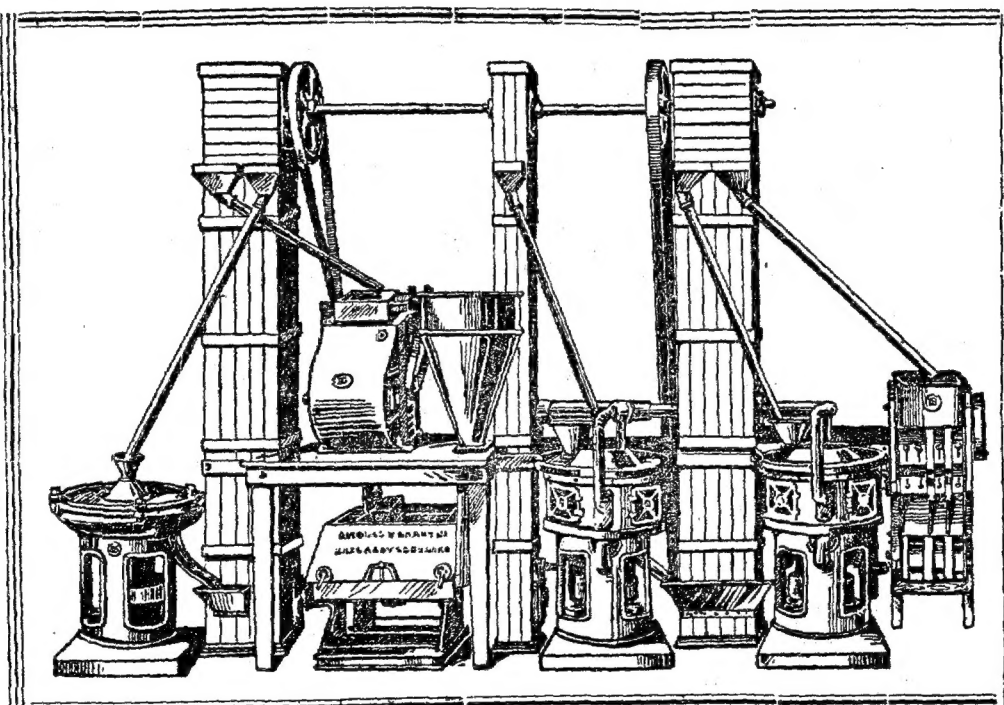
(7 పరిమాణములలో)

388

అన్ని రకముల బియ్యపు యంత్రములు

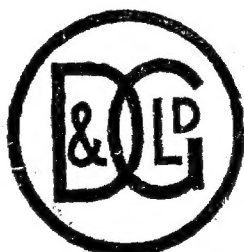
40' 81' 122' 163' 244' 326' 407' - సంచుల (సంచి 1 కి 165 పౌనులవఱకున)
మేలైన బియ్యము దినము 1-కి 12 గంటలు చొప్పున పనిచేసిన తయారగును

మేము బియ్యము
హల్లరులు, పాలిషర్లు
షెల్లర్లు
కంపార్టుమెంటు
సెకరేటర్లు
పెరలింగు లేక
వైటనింగు కోనులు
మొదలగువాటిని నిలువ
చేసియున్నాము.

బియ్యపు యంత్రము
లకు సంబంధించిన పరి
కరములన్నియు మావద్ద
నున్నవి.
మాచి త్రవిచ్చితపు
క్యాటలాగునకును
ధరిల జాబితాకును
వ్రాయుకోరెదము.

MADE BY
Douglas & Grant Ltd
Kirkcaldy, Scotland.
Rice Milling
Specialists

Sole AGENTS in S. INDIA
MASSEY & Co, Ltd,
Post Box 554
MADRAS.

హనుమాన్ సబ్బు

మిక్కిలి మేలైనది!

ఎల్లప్పుడు వుపయోగింపుడు!!

ఎస్. రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్, 12 - బందరువీధి, మదరాసు.

(72)

నాటిముద్రాక్షరశాల, బెజవాడ.

అచ్చు బొండుపనులు, రబ్బరుస్టాంపులు, స్టెప్లు, రాగి, బంగారము, విండినామా
నులపై చెక్కుట, బ్లాకులుచేయుట, సేషనరీ సామానులు (609)

ఎంగ్లీవింగు